PÄLKÄNE
PARASTA AIKAA

Tilinpäätös 2024

Kunnanhallitus 24.3.2025 § 37

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS 4
1 TOIMINTAKERTOMUS 6
1.1 Kunnan hallinto 6
1.2 Valtakunnallinen talouden kehitys 8
1.3 Kunnan toiminnan ja talouden tarkastelu 11
1.3.1 Kunnan väestön ja työllisyyden kehitys 11
1.3.2 Kunnan talous vuonna 2024 14
1.3.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa 18
1.3.4 Kunnan henkilöstö 19
1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä kunnan muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista 21
1.3.6 Ilmasto- ja ympäristöasiat 23
1.3.7 Muut ei-taloudelliset asiat 24
1.4 Kunnanhallituksen selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä 24
1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus 25
1.5.1 Tuloslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut 25
1.5.2 Rahoituslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut 27
1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset 29
1.6.1 Tase 2024 ja sen tunnusluvut 30
1.7 Kokonaistulot ja -menot 2024 32
1.8 Kuntakonsernin toiminta ja talous 33
1.8.1 Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt 33
1.8.2 Konsernille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 35
1.8.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä 46
1.8.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat 46
1.8.5 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä 47
1.8.6 Konsernin tuloslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut 48
1.8.7 Konsernin rahoituslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut 48
1.8.8 Konsernitase 2024 ja sen tunnusluvut 50
1.9 Tilikauden tuloksen käsittely 52
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN 53
2.1 Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia 53

2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 55
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen 81
2.3 Investointien toteutuminen 83
2.4 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu 86
2.6 Yhteenveto käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan, rahoitusosan ja investointiosan toteutumisesta .. 86
2.5 Tuloslaskelma 88
2.6 Tase 89
2.7 Rahoituslaskelma 91
2.8 Konsernituloslaskelma 92
2.9 Konsernitase 93
2.10 Konsernirahoituslaskelma 96
3 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 97
3.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot 97
3.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot 97
3.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot 97
3.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot 97
3.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 98
3.3 Tasetta koskevat liitetiedot 101
3.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 101
3.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 105
3.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot 107
3.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot 109
4 PÄLKÄNEEN VESIHUOLTOLAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS 110
4.1 Toimintakertomus 110
4.1.1 Hallinto ja organisaatio 111
4.1.2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa 111
4.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä 112
4.1.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesilaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista 112
4.1.5 Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä 113
4.1.6 Esitys tilikauden 2024 tuloksen käsittelystä 113
4.2 Talousarvion toteutuminen 113
4.2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 113
4.3 Tilinpäätöslaskelmat 114

4.3.1 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma 114
4.3.2 Vesihuoltolaitoksen tase 116
4.3.3 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma 117
4.4 Vesihuoltolaitoksen liitetiedot 118
4.4.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot 118
4.4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 118
4.4.3 Tasetta koskevat liitetiedot 119
4.4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot 121
4.4.5 Henkilöstöä ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot 121
5 PÄLKÄNEEN KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT 122
6 LUETTELOT JA SELVITYKSET 123

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2024 oli maailmalla edelleen geopoliittisten jännitteiden kasvun aikaa. Ukrainan sota jatkui kolmatta vuotta ja tilanne Gazassa pysyi edelleen kireänä. Nämä konfliktit vaikuttivat laajasti myös kansainväliseen politiikkaan ja talouteen. Vuosi 2024 oli maailmalla myös oikea vaalien supervuosi ja suurinta huomiota saivat Yhdysvaltojen presidentinvaalit, joiden lopputulos on huolestuttavalla tavalla aktivoitunut tämän vuoden alkupuolella. Myös Suomessa käytiin kahdet vaalit, presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit, joista ei onneksi tarvinnut jälkipeliä käydä.

Kotimaan talouden matalasuhdanne jatkui edelleen. Suomen talous supistui vuoden aikana 0,5 %, maailmantalouden epävarmuus heijastui myös meille ja talouden toipuminen on ollut hidasta. Vaikka inflaatio hidastui selvästi, ei ihmisten kulutus ole kuitenkaan päässyt kasvuun mm. työttömyyden kasvusta johtuen.

Pälkäneen kunnan taloudessa vuosi 2024 muutti talouden suuntaa negatiivisempaan usean ylijäämäisen tilikauden jälkeen. Muutostalousarvioiden johdosta talouden ennustettiin toteutuvan jopa 1,6 miljoonaa euroa alijäämäisenä. Merkittävimmät syyt alijäämään olivat Pälkäneen Valokuitu Oy:n liiketoiminnan myynnistä johtuvat alaskirjaukset, henkilöstökulujen budjetoinnin korjaukset sivistyspalveluissa sekä lisäykset palveluiden ostoihin mm. koulukuljetuskustannusten noususta johtuen. Tilinpäätös toteutui kuitenkin selkeästi muutostalousarviota paremmin ja tilikauden tulokseksi muodostui poistoeron vähennyksen jälkeen -512 000 euroa. Merkittävin tekijä muutostalousarviota parempaan tulokseen oli selkeästi budjetoitua paremmin toteutuneet verotulot, etenkin kunnallisveron osalta. Vaikka Pälkäneen Valokuidun liiketoiminnan myynti aiheutti kunnalle alaskirjattavaa, oli liiketoimintakauppa kuitenkin monin tavoin erittäin onnistunut ja se helpotti selvästi koko kuntakonsernin taloudellisia näkymiä tulevaisuuteen ja vahvisti kunnan kassaa merkittävästi.

Heikentyneistä talouden näkymistä johtuen kunta teetti käyttötalousanalyysin sekä talouden painelaskelman tuleville vuosille. Käyttötalousanalyysin mukaan Pälkäneen kunnan toiminnan kustannukset ovat kokonaisuudessaan varsin maltilliset ja kunta tuottaa palvelut keskimääräistä edullisemmin kuin vastaavankokoiset kunnat Suomessa. Tästä huolimatta kunnan taloustilanne heikkenee huomattavasti tulevina vuosia, mikäli korjaavia toimenpiteitä ei tehdä. Tämä johtuu ennen kaikkea kunnan merkittävistä investointipaineista. Painelaskelman mukaan talouden tasapainoon saaminen vaatii vähintään 2 miljoonan euron talouden tasapainotuksen lähivuosina sekä investointien jäädyttämisen enintään 2 miljoonan euron vuositasoon yhtenäiskouluinvestoinnin jälkeen. Pälkäneen kunnan talouden pohja on hyvä, joten talouden tasapainoon saaminen voidaan tehdä useamman vuoden aikana. Lokakuussa kunnassa aloitettiin talouden tasapainotusohjelman valmistelu vuosille 2025 – 2028. Tämän johdosta kunta käynnisti myös koko henkilöstöä koskevan yhteistoimintamenettelyn.

Merkittävinä investointiasioina suunnittelupöydällä olivat vuoden aikana niin uusi yhtenäiskoulu kuin Luopioisten lämpölaitoskin. Vuoden aikana valmistui merkittävästi myös tieinfran hankkeita, kuten Tervapirtintie, Korpimaantie sekä Luopioisten Keskitien perusparannus. Kaavoitus jatkui vilkkaana edelleen ja työn alla oli yhteensä 11 eri kaavahanketta, joista suurimpana uuden yhtenäiskoulun alueen asemakaavan muutos.

Pirkanmaan hyvinvointialueella oli edelleen meneillään useita palvelurakenteeseen ja toimintamalleihin liittyviä selvityksiä ja uudistuksia. Pälkäneen kunta oli mukana perusterveydenhuollon liikkuvien palveluiden pilotoinnissa Luopioisten terveysaseman osalta, jossa kokeiltiin mm. hammaslääkäripalveluiden vientiä ikäihmisten kotiin liikkuvana hammashoitoyksikkönä sekä osittaista kesän aukioloa. Vaikka pilotoinnin lopputulos ei kaikkineen vastannut Pälkäneen toiveita, niin kokonaisuudessaan lopputulos oli kuitenkin parempi kuin mitä hyvinvointialueen ensimmäisissä palveluverkkovisioissa ennakoitiin. Luopioisten terveysasemalla on edelleen tarjolla lääkäri- ja laboratoriopalveluita.

Työttömyys lisääntyi Pirkanmaallakin, kuten koko Suomessa vuoden 2024 aikana. Pälkäne oli kuitenkin koko vuoden yksi Pirkanmaan alhaisimman työttömyyden kunnista. Joulukuussa 2024 Pirkanmaan työttömyysaste oli 12,1 % ja Pälkäneellä 7,9 %, mikä oli toiseksi alin työttömyys Pirkanmaalla.

Kunnassa tapahtui vahvasti elinvoimaa lisääviä asioita vuoden aikana, joten ei ihme, että WSP Finlandin vuotuisessa alueiden tutkimuksessa, jossa tarkastellaan yhteensä 22 eri elinvoimaan vaikuttavaa indikaattoria, Pälkäne nosti sijoitustaan Pirkanmaan kunnista eniten, peräti 37 sijaa edellisestä vuodesta. Huhtikuussa Pälkäneelle avautui uusi Tokmannin myymälä ja syyskuussa avautui Pälkäneveden teollisuusalueelle kunnan ensimmäinen teollisen mittakaavan aurinkovoimala. Kunta sai paljon näkyvyyttä mediassa niin aurinkopuistosta kuin myös merkittävästä kulttuurihistoriallisesta tapahtumasta, kun Pälkäneen rauniokirkon kirkkomaasta Ruotsiin 150 vuotta sitten viedyt pääkallot palautettiin takaisin Pälkäneelle. Pääkallojen palautus kiinnosti mediaa aina The New York Timesia myöten. Pääkallojen historiaan liittyvään juhlaseminaariin osallistui mukavasti historiasta kiinnostuneita ja pääkallojen siunaustilaisuus täytti rauniokirkon ääriään myöten.

Väestönkehityksen osalta vuosi 2024 oli negatiivinen niin luonnollisen väestönkehityksen kuin muuttoliikkeenkin osalta. Asuintonttien myynti oli vaisua, vaikka kiinnostusta olikin etenkin kesän aikana. Yritystonteista myytiin viimeinen Kankaanmaan tontti ja tilannetta paikkaamaan saatiin lanseerattua myyntiin Pälkäneveden yritysalue.

Kunnan henkilöstön tyytyväisyys työnantajaan on parantunut tasaisesti vuosi vuodelta. Vuoden 2024 henkilöstökyselyssä yleisarvosana Pälkäneen kunnalle työnantajana oli 3,9 (asteikolla 1-5), kun edellisenä vuonna se oli 3,7 ja vuonna 2021 3,4. Parannusta on tapahtunut niin työilmapiirissä, johtamisessa kuin työyhteisön toimivuudessakin. Ilahduttavaa on myös, että sekä fyysinen että psyykkinen kuormitus työssä ovat vähentyneet.

Tapahtumien osalta vuosi 2024 oli Pälkäneellä jälleen varsin vilkas ja monipuolinen, erityisesti kesän osalta. Iso ponnistus alkukesästä olivat Luopioisten yrittäjäyhdistyksen ja Pälkäneen kunnan yhteistyössä järjestämät kaksipäiväiset Kyläasumisen messut, joissa oli näytteilleasettajia yli 50. Messuista saatu palaute oli varsin positiivista ja niiden osalta kiiteltiin vahvaa yhteishenkeä ja tekemisen meininkiä, mikä tapahtumassa oli läsnä yrittäjien, yhdistysten, järjestöjen ja kunnan toimesta.

Toimeliaan, monia tapahtumia ja paljon työtä sisältäneen vuoden jälkeen, on aika esittää lämpimät kiitokset kunnan sitoutuneelle ja ammattitaitoiselle henkilöstölle vahvasta työpanoksesta kuntalaisten ja kunnan elinvoiman eteen. Lämmin kiitos kuuluu myös luottamushenkilöillemme, jotka ovat osoittaneet, että kunnallinen päätöksenteko voi olla varsin sujuvaa, hyvähenkistä, toisia kunnioittavaa ja määrätietoisesti yhteiseen päämäärään katsovaa. Kunnassamme on vahva tahtotila yhteisestä tulevaisuudesta sekä sitoutuminen kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoiman edistämiseen kestävällä tavalla. Kokoaan suurempi Pälkäne kohtaa tulevat haasteet pystyssä päin. Meillä on perustukset kunnossa ja luja pohja rakentaa hyvää tulevaisuutta, parasta aikaa, jokaiselle kuntalaiselle.

Pauliina Pikka

kunnanjohtaja

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Kunnan hallinto

Kunnan ylin päättävä toimielin on kunnanvaltuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Pälkäneen kunnanvaltuustoon kuuluu 27 valtuutettua. Kuntavaalit järjestettiin kesäkuussa 2021 ja uusi kunnanvaltuusto ja muut uudet luottamushenkilöt aloittivat tehtävässään elokuussa 2021.

Luottamushenkilöorganisaatio **vuonna 2024**
Valtuusto **27 jäsentä (26 jäsentä 31.12.2024)**
KOK 9, KESK 6, SDP 4, VIHR 3, PS 1, VAS 1, Terve! Pälkäne 1, Joshua Haili 1 Valtuuston puheenjohtajisto: Puheenjohtaja Mirva Elfving (KESK), 1. varapuheenjohtaja Kalle Vaismaa (KOK) 2. varapuheenjohtaja Jyri Kankila (VIHR)
Kunnanhallitus **9 jäsentä**
Kunnanhallituksen puheenjohtajisto: Puheenjohtaja Rainer Zeitlin (KOK) 1.varapuheenjohtaja Erkki Hyöki (KESK) 2.varapuheenjohtaja Maria Aho (SDP)
Lautakunnat
sivistyslautakunta (9 jäsentä) tekninen lautakunta (9) tarkastuslautakunta (7) keskusvaalilautakunta (5) elinvoimalautakunta (9) rakennus- ja ympäristöjaosto (5 jäsentä)
Kunnanhallituksen esittelijä: kunnanjohtaja Pauliina Pikka Pöytäkirjanpitäjä: hallintojohtaja Mikko Salmela

Luottamushenkilöorganisaatio 31.12.2024

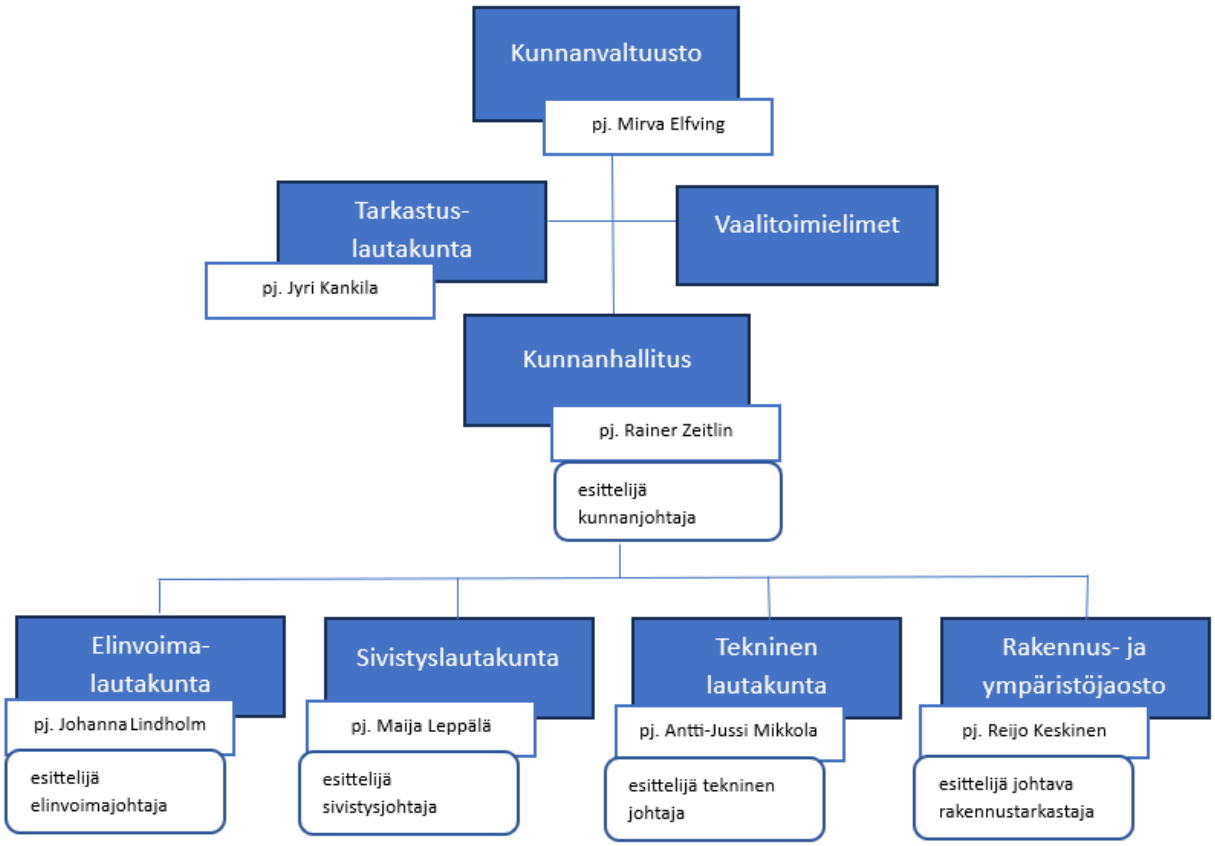

Henkilöstöorganisaatio 31.12.2024

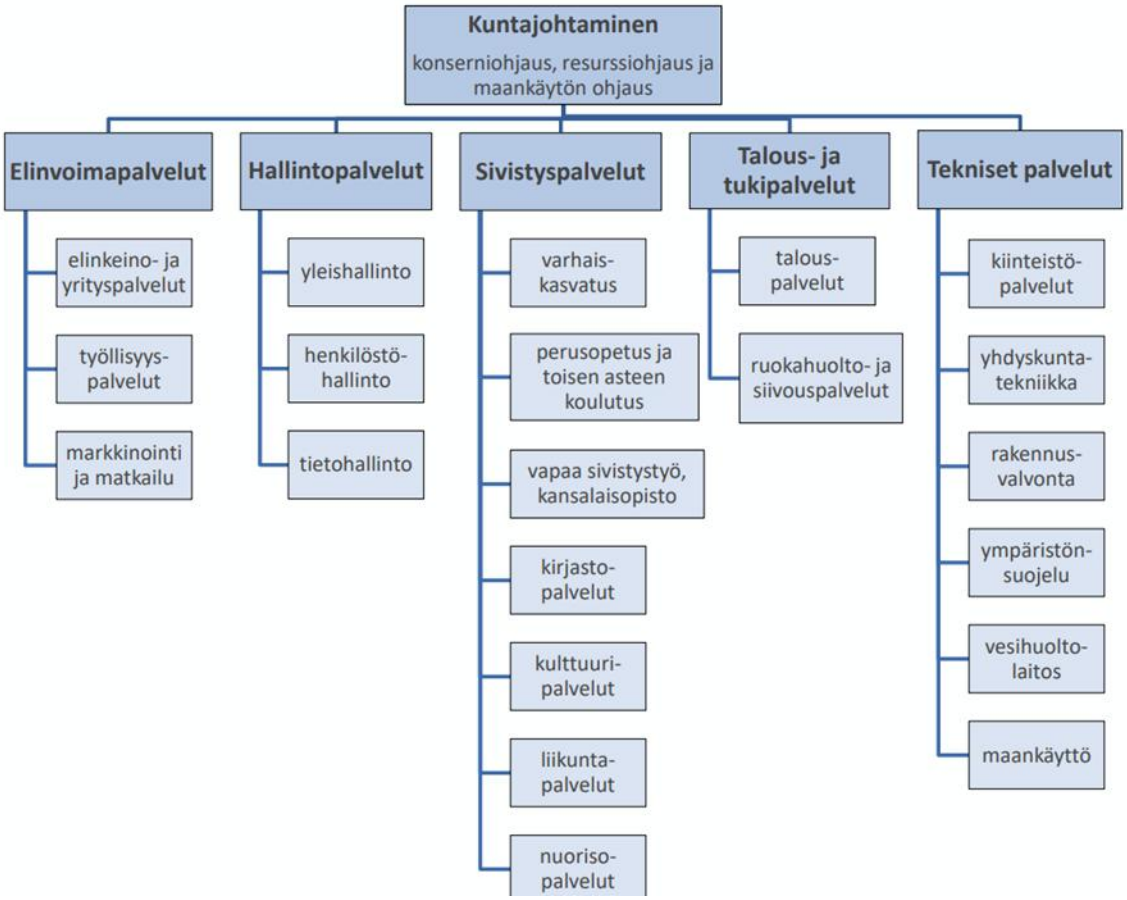

1.2 Valtakunnallinen talouden kehitys

Suomen talous on kääntynyt kasvuun vuoden 2024 aikana ja kasvun odotetaan nopeutuvan vuonna 2025. Suomen talous on kasvanut vuoden jokaisella neljänneksellä edellisestä, ja kasvu jatkuu vuoden 2025 aikana. Kulutus ja investoinnit lisääntyvät, kun hintojen nousu hidastuu ja korot laskevat. Julkisen talouden säästöt ja veronkorotukset kuitenkin hillitsevät talouden kasvua. Korot ovat alentuneet ja niiden odotetaan alenevan nopeammin kuin aiemmin odotettiin. Kotitalouksien ostovoima kasvaa. Yritysten kustannuskilpailukyky kansainvälisillä markkinoilla on hyvä. Asuntojen kauppa on piristynyt ja rakentamisen syöksy päättynyt. (VM, taloudellinen katsaus talvi 2024.)

Euroopassa kasvu elpyy 2024 vuoden 0,8 prosentista 1,2 prosenttiin 2025 ja edelleen 1,3 prosenttiin 2026, kun inflaatio hidastuu ja melko vahva nimellispalkkakehitys tukevat yksityisen kulutuksen elpymistä. Monenlaiset haasteet kuitenkin varjostavat näkymiä, päällimmäisenä Saksan teollisuuden vaikea tilanne. Euroalueen tilannetta vaikeuttavat myös haastava geopoliittinen tilanne sekä poliittinen tilanne Saksassa ja Ranskassa. Sen sijaan eteläisen Euroopan melko hyvät näkymät kannattelevat euroalueen elpymistä. Merkittävänä riskinä on Yhdysvaltojen uuden hallinnon mahdolliset kauppapoliittiset toimet ja tullit, jotka toteutuessaan aiheuttavat haasteita etenkin viennin suhteen.

Kotimaassa väestön ikääntyminen heikentää edelleen tulonmuodostusta ja lisää palveluntarpeen kasvua. Korkojen lasku ja kysynnän nousu lisää kulutusta entisestään. Syksyllä 2024 toteutunut arvonlisäveron nosto vastaavasti heikensi kulutusta ja alkavaa talouden kasvua. Kuntatalouden tilanteen odotetaan pysyvän haasteellisena ja monissa kunnissa nähtiin syksyn aikana yt-neuvotteluita ja erilaisia sopeutustoimia. Kuntien menojen ja tulojen epäsuhde tulee vaikuttamaan tulevien vuosien toimintaa.

Talouden suhdannenäkymät vuosina 2024–2027

Suomen talous kääntyi taantumasta hienoiseen kasvuun alkuvuoden aikana, mutta vuositasolla bruttokansantuote (BKT) jää 0,3 prosenttia pienemmäksi vuonna 2024 kuin edellisvuonna. Eniten tuotantoa on heikentänyt rakentamisen merkittävä vähentyminen ja myös yksityinen kulutus on hieman laskenut. Kasvua sen sijaan tulee ulkomaankaupasta. Vienti on kasvanut haastavasta ympäristöstä huolimatta. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku kääntävät sekä kulutuksen että investoinnit kasvuun vuonna 2025. Kasvua heikentävät kuitenkin julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotukset. Vuonna 2025 BKT kasvaa 1,6 prosenttia ja 1,5 prosenttia vuosina 2026 ja 2027.

Reaalitulojen kasvu lisää kulutusta

Inflaatio on hidastunut selvästi ja lähivuosina se pysyy maltillisena. Veronkorotukset, kuten arvonlisäveron ja tupakkaveron nousut, nostavat kuluttajahintoja ja hidastavat inflaation laskua. Näiden välillisten veromuutosten vaikutus inflaatioon on vuosina 2025–2027 kumulatiivisesti yli prosenttiyksikön. Tästä huolimatta inflaatio säilyy hitaana, ja se on keskimäärin 1,5 prosenttia vuosina 2024–2027. Palveluiden hintojen nousu ylläpitää inflaatiota, mutta muuten hintapaineet ovat varsin maltilliset. Erityisesti energian hintojen lasku ja korkojen aleneminen tukevat inflaation hidastumista.

Inflaation hidastumisen myötä kotitalouksien reaalitulot ovat kääntyneet kasvuun. Tämä ei ole kuitenkaan heti näkynyt kulutuksessa, sillä kulutus on laskenut ja kotitalouksien säästäminen on kasvanut selvästi. Reaalitulojen kasvu hidastuu vuonna 2025, mutta yksityisen kulutuksen odotetaan silti kasvavan. Lainakorkojen lasku keventää asuntovelallisten velanhoitomenoja ja kertyneet säästöt alkavat suuntautua kulutukseen. Kulutuksen kasvu kiihtyy vuonna 2026 työllisyystilanteen kohentuessa.

Investoinnit lisääntyvät ensi vuodesta lähtien

Rakentamisen jyrkkä lasku näyttäisi pysähtyneen. Ensi vuodesta lähtien asuntorakentamisen odotetaan toipuvan, kun korkojen lasku piristää asuntomarkkinoita. Toipuminen kuitenkin kestää, sillä markkinoilla on edelleen paljon uusia asuntoja tarjolla. Asuntorakentamisen odotetaan kasvavan noin 5 prosenttia 2024 vuoteen nähden. Muussa rakentamisessa nousu on nopeampaa. Sekä rakentamista että kone- ja laiteinvestointeja vauhdittavat osaltaan energiasiirtymä ja siihen liittyvät hankkeet. Erityisesti ensi vuodelle odotetaan paljon uusia investointeja, kun myös puolustushankinnat kasvattavat investointien määrää huomattavasti. Myös tutkimus- ja tuotekehitysinvestoinnit sekä digitalisaatioon liittyvät panostukset ovat kasvussa, ja niiden kasvua tukevat myös julkisten panostusten kasvu ja verokannusteet. Julkisten investointien odotetaan kasvavan koko maassa merkittävästi edeltäviin vuosiin nähden.

Työllisyyden toipuminen viivästyy

Työmarkkinoiden käänne parempaan siirtyy vuoteen 2025, jolloin talouden elpyminen lisää työvoiman kysyntää. Vuonna 2024 työllisyys heikkeni erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa. Työttömyysaste nousi 12 prosenttiin ja oli 0,8 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2023 joulukuussa. Vaikka osaavan työvoiman puute hillitsee irtisanomisia, avoimet työpaikat vähenevät ja työttömyys kasvaa laaja-alaisesti. Vuonna 2025 työmarkkinat alkavat elpyä, mutta työttömyyden lasku on hidasta.

Vuosina 2026–2027 työllisyys paranee talouden vahvistuessa, ja työllisyysaste kääntyy uudelleen nousuun. Kasvua tukevat hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet ja lisääntynyt maahanmuutto. Työttömyysaste laskee hitaasti ja on vuonna 2027 noin 7,4 prosentissa, mikä on yhä hieman rakenteellisen työttömyyden tasoa korkeampi. Työikäisen väestön kasvu lisää työvoimaa ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä, mutta suhdannejaksolla se näkyy erityisesti alempana työllisyysasteena.

Alun nopean kasvun jälkeen velkasuhde vakiintuu alijäämien supistumisen ja talouden elpymisen myötä

Julkisyhteisöjen rahoitusalijäämä on vuonna 2024 4,2 prosenttia suhteessa -BKT:hen. Heikko talouden suhdanne heijastuu julkiseen talouteen monin tavoin, minkä lisäksi viime vuosien nopea inflaatio kasvattaa menoja tuntuvasti vielä tänä vuonna. Heikon suhdanteen vuoksi verotulot ovat kasvaneet maltillisesti. Omaisuustulot sen sijaan ovat kasvaneet tänä vuonna voimakkaasti, mikä näkyy erityisesti sosiaaliturvarahastoilla sekä vähäisemmissä määrin valtiolla. Menojen kasvu on jatkunut nopeana kaikilla sektoreilla, vaikkakin osittain eri syistä. Valtion menot kasvoivat erityisesti varautumiseen ja turvallisuuteen tehtyjen investointien vuoksi. Paikallishallinnossa menojen kasvua on ajanut henkilöstömenojen ja ostopalveluiden kasvu. Sosiaaliturvamenot puolestaan ovat kasvaneet eläkkeiden suurten indeksikorotusten takia sekä voimakkaasti kasvaneen työttömyyden myötä.

Vuonna 2025 verotulojen odotetaan kasvavan kuluvaa vuotta nopeammin, kun talouden toipuminen saa vauhtia ja veroja korotetaan. Omaisuustulojen nopea kasvu sen sijaan hidastuu. Lisäksi hallituksen päättämät toimet, joita on ennusteessa yhteensä noin 8 miljardia euroa vuoden 2027 tasolla, vahvistavat valtion taloutta voimallisesti ensi vuodesta alkaen.

Vuodesta 2025 alkaen eläkemenojen kasvu hidastuu, kun indeksikorotukset ovat viime vuosia maltillisemmat. Paikallishallinnossa nopein menojen kasvu näyttää nyt olevan takana, mutta paljon on kiinni tulevista palkkasopimuksista. Tulevista palkkaratkaisuista ei ole vielä tarkempaa arvioita, mutta alkuvuonna 2025 hyväksytyt teollisuuden palkkaratkaisut viitoittavat tulevia neuvotteluita ja korotusten tasoa. Hyväksytty ratkaisu tulee heijastumaan julkisen sektorin palkkoihin seuraavien vuosien aikana. Esimerkiksi teollisuuden palkankorotukset tulevat olemaan noin 2 prosentin luokkaa vuosittain seuraavien kolmen vuoden ajan.

Valtiontaloudessa erityisesti puolustusinvestoinnit nostavat menoja ensi vuonna ja pitävät ne korkealla tasolla lähitulevaisuudessa. Sopeutustoimien seurauksena työttömyysmenot kääntyvät laskuun korkeasta työttömyydestä huolimatta. Näiden tekijöiden vaikutuksesta julkisyhteisöjen alijäämän ennakoidaan pienenevän 3,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025. Alijäämä pienenee alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026, josta se jatkaa pienenemistään 2 prosentin tuntumaan vuonna 2029.

Kuntatalous

Kuntien ennakollisten tilinpäätösarvioiden mukaan vuonna 2024 tilikauden tulos ylsi 1,1 miljardiin euroon, mutta oli negatiivinen noin 80 kunnassa (negatiivisen vuosikatteen kuntia 10). Arviolta 15 kunnalla on taseeseen kertynyttä alijäämää. Kertaerät paransivat tulosta merkittävästi ja ilman myyntivoittoja tulos olisi ollut noin 310 miljoonaa euroa. Kertaerät muodostuivat pääosin isompien kaupunkien energiaan liittyvistä yhtiöittämisistä ja myynneistä. Vuonna 2024 verotulot laskivat yhteensä 3,4 prosenttia (-500 milj.euroa). Kunnallisverotulot laskivat 3,3 prosenttia ja yhteisöverot laskivat 14 prosenttia. Kiinteistöverot kasvoivat yli 6,7 prosenttia. Kunnallisverotulojen laskuun vaikuttivat työllisyyden pieneneminen, veroperustemuutokset mm. ansiotuloverotukseen sekä sosiaaliturvaetuuksiin tehdyt leikkaukset ja työttömyysturvamaksun alennus. Lisäksi sote-uudistuksella oli vielä vaikutusta verokertymiin, mm. vertailuvuosi 2023 oli verohäntien vuoksi poikkeuksellisen korkea. Valtionosuudet laskivat n. 6,6 prosenttia ja taustalla vaikutti erilaiset vähennykset sekä sote-siirtolaskelmien tarkentuminen.

Toimintakulut kasvoivat maltillisesti vuodesta 2023 vuoteen 2024, yhteensä noin 1,8 prosentin verran. Kuitenkin esim. palveluiden ostot kasvoivat yli 8 %, joka selittyy osittain inflaatiolla ja hintojen nousulla. Vuosikate heikkeni keskimäärin noin 20 prosenttia vuodesta 2023, kuitenkin kuntien talousarvioihin verrattuna vuosikate parani. Kuntien kulukuri ja kuntien sopeutusohjelmat kohensivat tilinpäätöslukuja, menokasvua hillitsi myös työttömyysvakuutusmaksun keveneminen. Vuosikate ei riittänyt rahoittamaan kuntien poistonalaisia investointeja vuonna 2024.

Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakokoryhmissä, mutta isoissa kaupungeissa vuosikatteet kehittyivät silti parhaiten. Myös kuntien investoinnit painottuvat isoihin kaupunkeihin samoin kuin tilikauden tulokset.

Kuntien korkokulut kasvoivat 23 % edellisvuoteen verrattuna, ja korkotuotot kasvoivat 10 %. Kuntien korkokulujen kasvua suojasivat kiinteäkorkoiset lainat sekä rahoitusmarkkinainstrumentit. Lähivuosina kiinteäkorkoisten lainojen korontarkistukset todennäköisesti tulevat nostamaan korkokuluja. Positiivisena asiana oli yleisellä tasolla kuntien korkokulujen kehittyminen yleisiä markkinakorkoja positiivisemmin.
Lainakanta kääntyi jälleen kasvuun ja lainaa otettiin investointimenojen kattamiseen, syömävelkaa ei käytännössä otettu. Lainakanta kasvoi kuntakentällä noin 700 miljoonaa euroa 2024 vuoden aikana.
(Kuntien tilinpäätösarviot 2024, Kuntaliitto 4.2.2025.)

1.3 Kunnan toiminnan ja talouden tarkastelu

1.3.1 Kunnan väestön ja työllisyyden kehitys

Vuodesta 2010 lähtien Pälkäneen kunnan asukasluku on laskenut vuotta 2021 lukuun ottamatta, jolloin väkiluku lisääntyi hieman.

Pirkanmaan väkiluku on kasvanut hyvin voimakkaasti 2000-luvun kuluessa. Puolen miljoonan asukkaan rajapyykin Pirkanmaa ylitti vuonna 2013. Vuoden 2024 lopussa Pirkanmaan väkiluku oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 545 503 asukasta. Nousua edellisvuoteen on noin 6200 asukasta. Väestönkasvun odotetaan jatkuvan Pirkanmaalla tulevina vuosikymmeninä. Väestönkasvu ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti Pirkanmaalle, vaan väestönlisäys keskittyy Tampereen kaupunkiseudulle maakunnan reuna-alueiden menettäessä väestöään. Vuonna 2024 Tampereen seutukunnan lisäksi väkiluku nousi vain kolmessa muussa kunnassa.

Pälkäneen väkiluku kääntyi laskuun vuonna 2022 ja on laskenut sen jälkeen vuosina 2023 ja 2024. Pälkäneläisiä oli 31.12.2024 Facta- kuntarekisterin Väestö-järjestelmän mukaan 6 230. Alla olevissa tarkemmissa väestötaulukoissa on käytetty Factan tietoja.

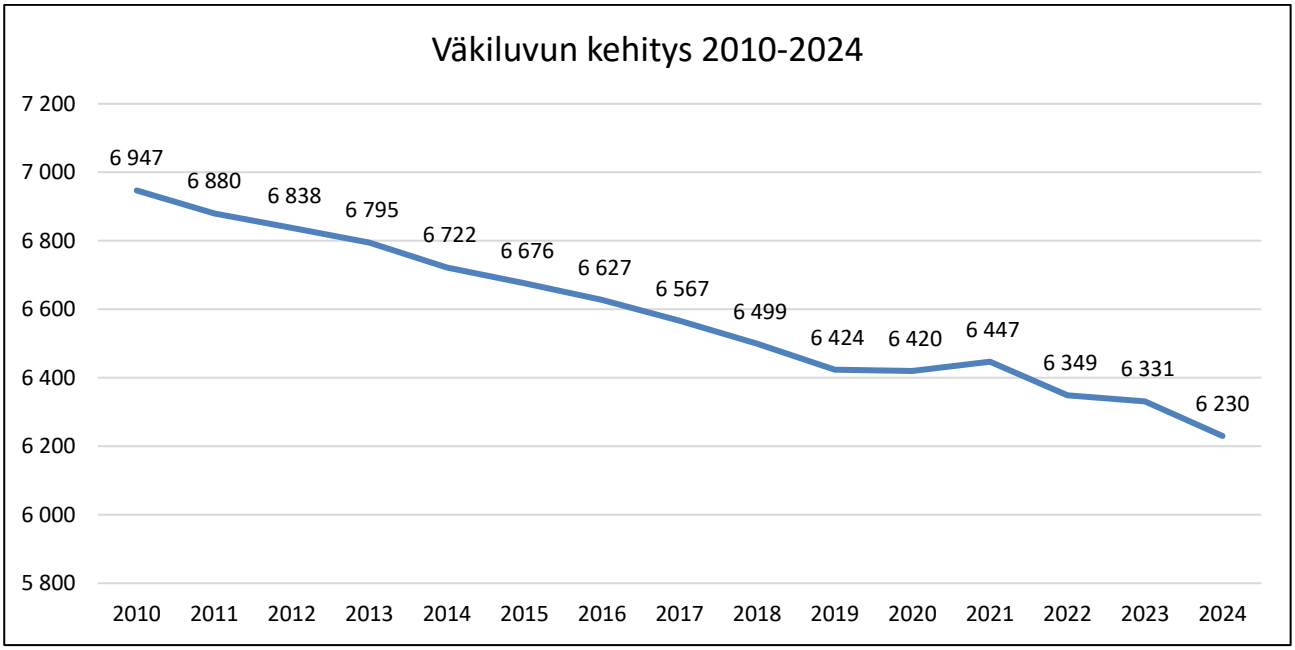

Taulukko: Pälkäneen kunnan väestökehitys 2011–2024, Facta-kuntarekisteri

Alue	31.12.2024	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Puutikkala	75	83	85	75
Kuohijoki	36	39	39	41
Lammi	17	16	18	18
Salmentaka	192	206	196	200
Raikku	75	75	75	74
Kaivanto	24	29	33	34
Pälkäne	3 266	3 321	3 316	3 338
Iltasmäki	375	385	400	407
Laitikkala	205	212	221	214
Aitoo	491	516	511	538
Luopioinen	744	757	745	789
Rautajärvi	342	337	340	354
Kyynärö	151	152	162	166
Valkeakoski	48	57	61	61
Muu	179	146	146	138
PÄLKÄNE YHTEENSÄ	**6 230**	**6 331**	**6 349**	**6 447**

Taulukko: Pälkäneen kunnan väestön rakenne alueittain 2024–2021, Facta-kuntarekisteri

Työttömyys

Työmarkkinatuen kuntaosuus aiheuttaa merkittävän menoerän kunnille. Kunnat joutuvat maksamaan työmarkkinatuen kokonaismäärästä 50 prosenttia niiden työmarkkinatuen saajien osalta, joille työmarkkinatukea on maksettu yli 300 päivää sekä 70 prosenttia työmarkkinatuen kokonaismäärästä niiden työmarkkinatuen saajien osalta, joille työmarkkinatukea on maksettu yli 1 000 päivää. Kunnat vapautuvat kuntaosuuden maksamisesta niiden työmarkkinatuen saajien osalta, jotka ovat erilaisten työllistymistä edistävien palveluiden tai toimenpiteiden piirissä. Vuoden 2025 alusta lukien kunnan maksuosuus alkaa jo 100 työmarkkinatukipäivän jälkeen.

vuosi	Tmt-kuntaosuus/Pirkanmaa	Tmt-menot/asukas/ Pirkanmaa	Tmt-kuntaosuus/ Pälkäne	Tmt-kuntaosuus/ asukas/Pälkäne
2020	41 468 055 €	80,51 €	208 078 €	32,31 €
2021	46 183 055 €	89,66 €	241 752 €	37,53 €
2022	38 572 996 €	74,89€	102 571 €	15,92
2023	39 107552 €	72,41 €	102 517 €	16,14 €
2024	39 685 674 €	72,75 €	129 976 €	20,86 €

Taulukko: Pirkanmaan ja Pälkäneen kunnan työmarkkinatuesta aiheutuvat menot 2020–2024

Pälkäneen kunta on ollut mukana työllisyydenhoidon kuntakokeilussa ajalla 1.3.2021-31.12.2024. Kuntakokeilussa osan työnhakija-asiakkaiden palveluista vastasi kunta ja osan palveluista vastasi TE-toimisto. Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilun asiakkaina ovat olleet työttömät työnhakijat, työllistettynä ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta oli kokeilualueella ja jotka eivät täyttäneet ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä sekä alle 30-vuotiaat, maahanmuuttajat ja vieraskieliset henkilöt. Vuoden 2024 lopussa kuntakokeilun piirissä oli Pälkäneellä noin 200 työnhakijaa.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kokonaan valtiolta kunnille 1.1.2025. Uudistuksen myötä Pirkanmaalle syntyi kaksi työllisyysaluetta, Tampereen seudun työllisyysalue ja Läntisen Pirkanmaan työllisyysalue. Pälkäneen kunta kuuluu Tampereen seudun työllisyysalueeseen. Työllisyysalueeseen kuuluvat lisäksi Akaa, Juupajoki, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Ruovesi, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Työllisyysalue toimii vastuukuntamallilla ja sen vastuukuntana toimii Tampere. Työllisyysalueen viranomaistehtäviä hoitaa kuntien välisen yhteistyösopimuksen

nojalla Tampereen kaupungin elinvoima- ja osaamislautakunnan työllisyysjaosto, jossa on edustus kaikista työllisyysalueen kunnista.

TE-uudistuksen keskeisiä tavoitteita on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli, joka laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoittamisesta. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta koskee jatkossa työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa sekä perusosan suuruista osuutta ansiopäivärahasta. Kannustavan rahoitusmallin mukaisesti jatkossa pelkkä työttömän aktivointi eli palveluihin ohjaaminen ei vaikuta kunnan rahoitusvastuuseen työttömyysturvasta. Kunnan vastuu työttömyysturvan rahoituksesta alkaa myös nykyistä aiemmin ja kasvaa portaittain.

Rahoitusvastuun laajentumisen lisäksi hallitus pyrkii (HE 120/2024) kohdentamaan palkkatuen käyttöä yksityiselle sektorille siten, että palkkatukea saisi myöntää kunnille vain erityistapauksissa. Tampereen seudun työllisyysalue ei 2025 alkaen myönnä kunnille uusia palkkatukia, mikä käytännössä tarkoittaa että palkkatukityöllistäminen nykymuodossaan loppuu kunnassa. Palkkatuella on työllistetty tähän asti henkilöitä mm. Harjulan työpajalle ja kunnan eri yksiköihin. Jatkossa kunta vastaa kaikista palkkakuluista itse.

Pälkäneen kunnan työllisuudenhoidon 2 työntekijää vastasivat kuntakokeilun toteuttamisesta 31.12.2024 saakka. Työntekijät siirtyivät työllisyysalueen palvelukseen liikkeen luovutuksella 1.1.2025 alkaen. Myös kuntaan työllisyyden kuntakokeiluun osoitettu TE-toimiston työntekijän työpanos siirtyi työllisyysalueelle. Jatkossa kunta ostaa osan siirtyneiden työntekijöiden työpanoksesta, jotta kuntaan jäävät työllisyydenhoidon tehtävät tulevat hoidetuksi.

Pälkäneen työttömyysaste oli 31.12.2024 7,9 % ja Pirkanmaalla 12,1 %. Vuoden 2024 aikana työttömyys kasvoi Pälkäneellä 8 %:lla, myös Pirkanmaan työttömyys kasvoi keskimäärin 8 %:lla.

Työllisyydenhoidon kuntakokeilussa olevien aktivointiasteen keskiarvo Pälkäneellä oli vuonna 2023 54,1 % ja vuonna 2024 54,2 %.

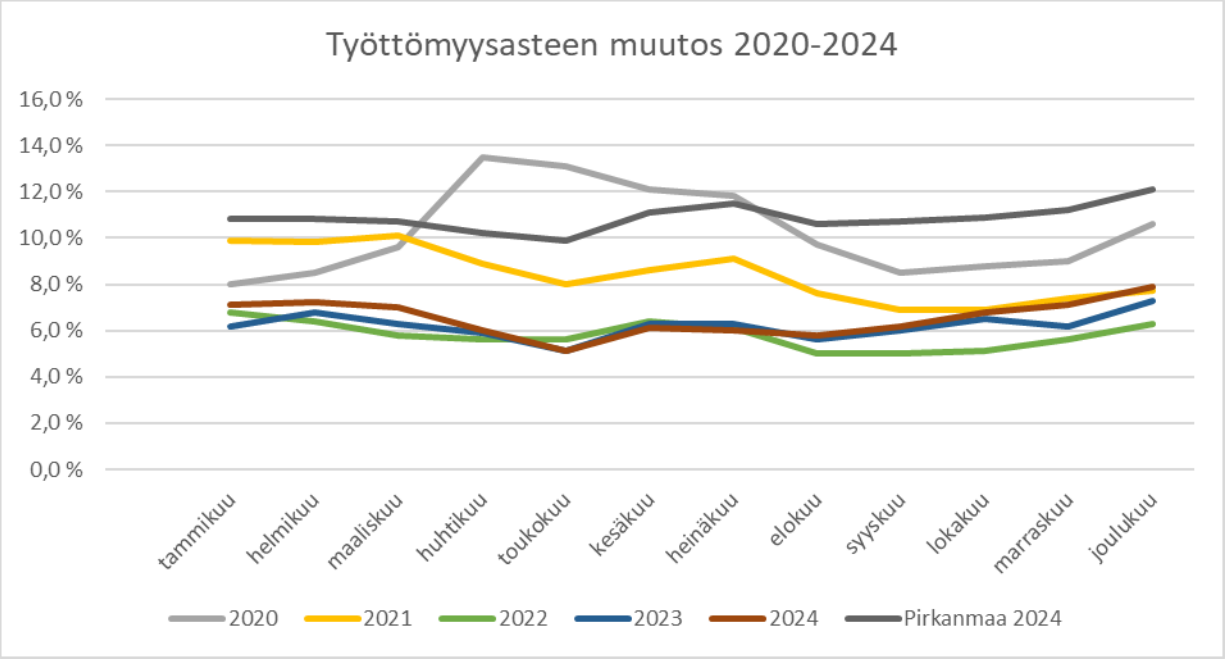

Taulukko: työttömyysasteen muutos Pälkäneellä 2020-2024 sekä Pirkanmaalla 2024.

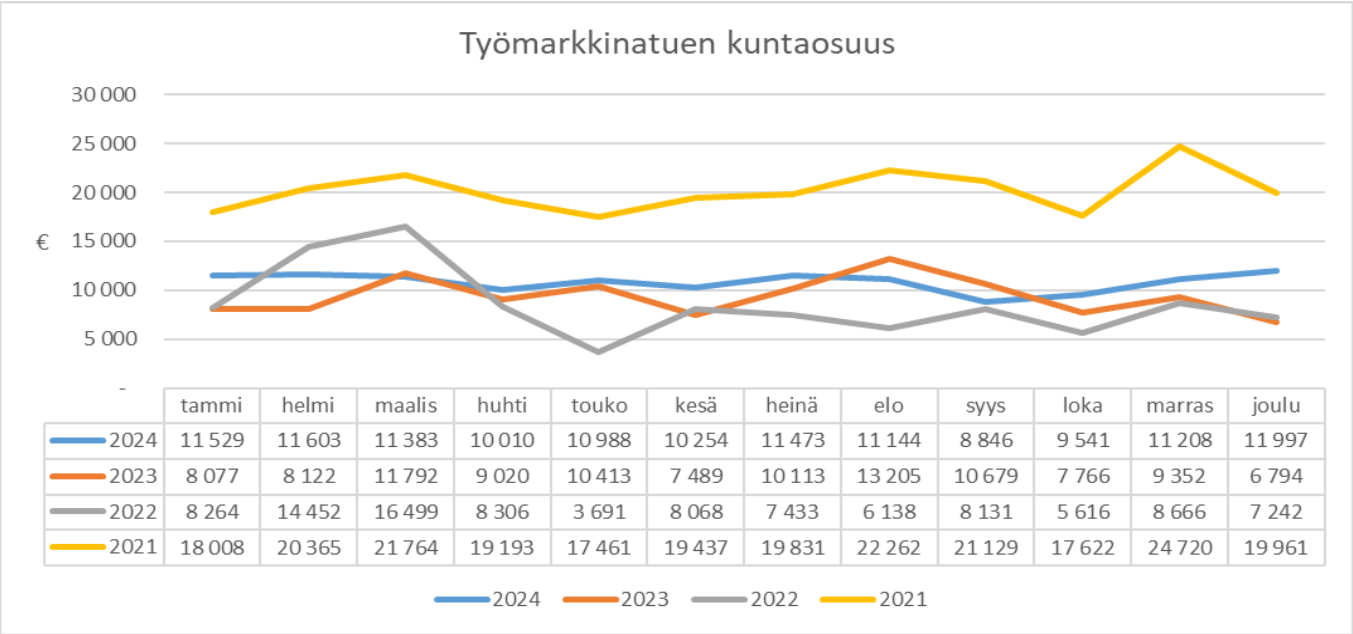

	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu
2024	11 529	11 603	11 383	10 010	10 988	10 254	11 473	11 144	8 846	9 541	11 208	11 997
2023	8 077	8 122	11 792	9 020	10 413	7 489	10 113	13 205	10 679	7 766	9 352	6 794
2022	8 264	14 452	16 499	8 306	3 691	8 068	7 433	6 138	8 131	5 616	8 666	7 242
2021	18 008	20 365	21 764	19 193	17 461	19 437	19 831	22 262	21 129	17 622	24 720	19 961

Taulukko: työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitys Pälkäneellä 2021–2024.

1.3.2 Kunnan talous vuonna 2024

Käyttötalous

Pälkäneen kunnanvaltuusto vahvisti 28.11.2023 § 70 vuoden 2024 talousarvion. Talousarviossa tilikauden tuloksen ennakoitiin olevan -377 618 euroa tappiollinen ja 306 367 euron poistoeron vähennyksen jälkeen alijäämäksi arvioitiin -71 251 euroa.

Tilikauden 2024 aikana käyttötalouteen tehtiin seuraavat määrärahamuutokset:

- Kunnanvaltuusto päätti valtionosuuksien muutoksista vuodelle 2024 seuraavasti: laskea valtionosuus arviota 80 975 euroa (KV 5.2.2024 § 7) ja nostaa peruspalvelujen valtionosuutta 12 108 euroa sekä laskea kotikuntakorvauksia (netto) 26 720 eurolla. (KV 2.9.2024 § 41)

- Yleishallintoon 75 000 lisämääräraha avustuksiin, Pälkäneen rauniokirkon lasikatteen rakentamiseen (KV 2.9.2024 § 43)

- Maankäyttöön ja kaavoitukseen 15 000 euron lisämääräraha palvelujen ostoihin, jotka kohdistuivat kaavoitushankkeisiin. (KV 25.11.2024 § 63)

- Teknisille palveluille, vesihuoltolaitokselle 39 000 euron lisämääräraha toimintamenoihin sekä vähennystä toimintatuottoihin 58 000 euroa (KV 25.11.2024 § 61). Toimintatuottojen alitusten taustalla vaikutti vesilaitoksen taksojen myöhempi korotusajankohta ja toimintakulujen osalta isot ja ennakoimattomat huoltokustannukset infraan liittyen.

- Sivistystoimelle yhteensä 376 720 euron lisämäärärahan, josta 26 720 euroa kohdistui palveluiden ostoihin kotikuntakorvausten pienentymisen takia (netto) (KV 2.9.2024 § 41), sekä henkilöstökuluihin 200 000 euroa ja palvelujen ostoihin 100 000 euroa. (KV 25.11.2024 § 62). Henkilöstökulujen osalta taustalla vaikutti aiempien vuosien virheellinen palkkabudjetointi ja palveluiden ostojen osalta mm. koulukuljetuskustannusten, työterveyskustannusten sekä ennakoimattomien ostojen ylitykset.

- Osakkeiden ja osuuksien sekä muiden pitkävaikutteisten menojen arvonalentumiseen 900 000 euroa. (KV 25.11.2024 § 63)

Talousarviomuutosten jälkeen tilikauden tulos oli 1 532 587 euroa alijäämäinen ja poistoeron vähennyksen jälkeen alijäämäksi arvioitiin 1 603 838 euroa.

Tilikauden 2024 tulos on -818 416,24 euroa ja 306 366,60 euron poistoeron vähennyksen jälkeen alijäämäksi muodostui -512 049,64 euroa. Tilikauden 2024 tulos on alkuperäistä talousarviota heikompi, kuitenkin muutettua talousarviota parempi. Tilikauden alijäämään vaikutti tytäryhteisö osakkeisiin tehty arvonalennus sekä muihin pitkävaikutteisiin menoihin tehty lisäpoisto yhteensä 1 062 426,48 euroa. Ilman näitä kertaluonteisia arvonalentumisia olisi tilikausi näyttänyt ylijäämäiseltä noin 0,5 milj. euroa.

Verotulokertymä toteutui kokonaisuutena odotettua paremmin. Ainoastaan yhteisöverotuotot jäivät alle arvioidun reilut 40 000 euroa (toteuma 96 prosenttia) kertymä oli myös edellisvuoteen nähden pienempi. Verotulot kehittyivät kuitenkin positiivisesti ja talousarvio ylittyi 708 000 eurolla. Ylitys johtui pääosin kunnallisveron ennakoitua paremmasta kertymästä.

Valtionosuudet toteutuivat 100,2 prosenttisesti muutettuun talousarvioon nähden ollen yhteensä noin 3,6 miljoonaa euroa. Valtionosuudet laskivat vuodesta 2023 noin 0,5 miljoonalla eurolla. Taustalla vaikutti eniten sote-siirtolaskelmien tarkentuminen.

Ulkoiset toimintatuotot olivat 5 miljoonaa euroa ja 0,7 miljoona euroa muutettua talousarviota korkeampi. Toimintatuottojen toteumaprosentti oli 115,4. Toimintatuotot kuitenkin laskivat vuodesta 2023 noin 200 000 eurolla johtuen muiden toimintatuottojen alenemisesta. Muutettuun talousarvioon nähden myyntituotot toteutuivat 113,2, maksutuotot 97,6, muut toimintatuotot 100,5 ja tuet sekä avustukset 165,5 prosenttisesti.

Myyntituottoja kertyi arvioitua enemmän metsän myynnistä sekä toimialojen muista myyntituotoista. Myyntituotot toteutuivat n. 0,3 miljoonaa budjetoitua suurempana.

Maksutuottojen toteutumaprosentti oli 97,6 ja niitä kertyi noin 0,3 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatusmaksut toteutuivat arvioidusti. Muut toimialojen maksutuotot jäivät jonkin verran alle arvioidun mm. opetus- ja kulttuuritoimen ja rakennusvalvonnan osalta. Toteuma jäi lopulta n. 8 000 euroa budjettia pienemmäksi.

Tuet ja avustukset n. 0,26 miljoonaa euroa talousarviota paremmin. Muita tukia ja avustustuottoja kertyi n. 110 000 euroa odotettua enemmän ja työterveyden korvaustuotot toteutuivat n. 60 000 euroa budjetoitua suurempana.

Muut toimintatuotot toteutuivat odotettua paremmin. Muut toimintatuotot koostuvat pääosin vuokratuotoista. Maa- alueiden myyntivoittoja, muita vuokratuottoja ja asuntojen vuokratuottoja kertyi arvioitua vähemmän. Ennakoitua paremmin toteutuivat muiden rakennusten vuokratuotot ja venepaikkojen vuokratuotot. Kokonaisuutena muut toimintatuotot toteutuivat n. 0,23 miljoonaa budjetoitua paremmin.

Ulkoiset käyttötalouden toimintakulut toteutuivat 100,7 prosenttisesti muutettuun talousarvioon nähden ollen yhteensä noin 21,4 miljoonaa euroa. Toimintakulut ylittivät noin 139 000 eurolla muutettuun talousarvioon. Vuodesta 2023 toimintakulut kasvoivat 0,8 miljoonaa euroa eli 3,8 prosenttia.

Suurimmista eristä henkilöstökulut toteutuivat 100,4 prosenttisesti ja palvelujen ostot 107,1 prosenttisesti. Henkilöstökulut olivat noin 12,3 miljoonaa euroa, kasvua noin 428 000 euroa (3,8 prosenttia) vuoteen 2023 nähden. Palvelujen ostot kasvoivat n. 670 000 euroa 2023 vuodesta (12,8 prosenttia) yhteensä noin 5,9 miljoonaan euroon. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden toteutuma oli 2,3 miljoonaa euroa ja 97,7 prosenttia. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osalta toteuma jäi n. 89 000 euroa pienemmäksi 2023 vuoteen nähden. Avustusten toteuma oli 92,5 prosenttia sekä muiden toimintakulujen 64,5 prosenttia muutettuun talousarvioon nähden. Avustukset toteutuivat n. 80 000 euroa suurempana kuin 2023 vuonna. Vastaavasti muut toimintakulut toteutuivat n. 300 000 euroa pienempänä 2023 vuoteen nähden.

Sisäiset toimintatuotot ja –kulut toteutuivat hieman arvioitua enemmän, toteutumaprosentti 102,7. Sisäiset toimintatuotot ja –kulut olivat noin 4,2 miljoonaa euroa eli noin 111 000 euroa yli talousarvion. Vuoteen 2023 verrattuna sisäiset tuotot ja kulut kasvoivat noin 2,4 prosentilla ja olivat noin 100 000 euroa enemmän. Sisäiset erät muodostuvat ict-palveluista, rakennusten pääoma- ja hoitovuokrista, asiakaspalvelusta, monistuspalveluista, vesimaksuista sekä siivous- ja ruokapalveluista.

Rahoitustuottojen ja –kulujen toteumaksi muodostui noin 148 000 euroa, mikä oli noin 32 000 euroa edellisvuotta vähemmän. Rahoitustuottoihin kirjattiin muun muassa korkotuottoja antolainoista 105 833,82 euroa sekä korkotuottoja sijoituksista ja talletuksista 70 931,97 euroa. Myös Pirkanmaan jätehuollolta saatu 35 688 euron osinko. Rahoitustuotot olivat yhteensä noin 263 000 euroa. Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat noin 180 000 euroa budjetoitua parempina. Korkokuluja kertyi maksettavaksi noin 83 000 euroa, mikä oli noin 10 000 euroa (-11 %) edellisvuotta vähemmän.

Vuodelle 2024 ei budjetoitu pitkäaikaisen lainan nostamista, eikä sitä myöskään näin ollen nostettu. Myöskään lyhytaikaista lainaa ei jouduttu nostamaan maksuvalmiuden ja rahavarojen pysyessä hyvällä tasolla edellisvuoden tapaan. Lainamäärän pieneminen näkyi positiivisesti kunnan korkokuluissa. Lisäksi kunnan lainat ovat pääsääntöisesti kiinteäkorkoisia yhtä lainaa lukuun ottamatta.

Poistoeroa purettiin täysimääräisesti koko suunnitelman mukaisten poistojen mahdollistaman tason verran. Kirjanpidolliset poistoerot perustuvat aiemmin tehtyihin investointivarauksiin, joilla laimennetaan pysyvien vastaavien hyödykkeistä aiheutuvien poistojen vaikutusta tilikauden tulokseen. Vuonna 2024 poistoeroa purettiin 306 367 euroa, mikä lisää tilikauden ylijäämää tulokseen nähden. Poistoeron positiivinen vaikutus yli-/alijäämään kuitenkin pienenee joka vuosi.

Investoinnit

Kunnan investointimenojen (netto) kokonaismäärä oli vuoden 2024 talousarviossa 2 738 000 euroa. Tilikauden aikana myönnettiin lisämääräraha 200 000 euroa lämpölaitoksen hankintaan (KV 10.6.2024 § 30), jolloin muutetun talousarvion netto investointimenoksi muodostui 2 938 000 euroa. Investointien toteumaksi muodostui menojen osalta 2 274 389,85 euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloiksi 133 780,33 euroa (ilman myyntivoittoja). Investointien nettototeumaprosentti (investointimenojen ja –tulojen erotus) oli 72,9 %. Pysyvien vastaavien luovutusvoittoja kertyi 66 381,67 pääosin maa-alueista.

Suurimpia investointeja vuonna 2024 olivat Luopioisten Keskitien korjaus ja keskustan pysäköintialue, Pälkäneveden yritysalueen kadut. Rakennusten investoinneista Luopioisten lämmitysjärjestelmät sekä Onkkaalan uusi koulu- ja päiväkotikiinteistö. Vesilaitoksen osalta Sappeenvuori, Välirinteen kunnallistekniikan rakentaminen.

Teknisen lautakunnan (pl. vesihuoltolaitos) alaisiin investointeihin oli budjetoitu talousarviossa reilut 2 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 investointimenojen toteumaksi muodostui lähes 2 milj. euroa toteutuma 92 %. Vesihuoltolaitoksen investointimenot olivat noin 276 000 euroa (TA2024 770 000 euroa).

Rahoitus

Talousarvion mukaista lainannostotarvetta vuodelle 2024 ei ollut pitkäaikaisten tai lyhytaikaisten lainojen osalta. Kunnan maksuvalmius säilyi hyvänä koko tilikauden ajan ja pitkäaikaista lainaa lyhennettiin talousarvion mukaisesti noin 888 000 eurolla.

Tilinpäätöshetkellä kunnan lainojen määrä oli noin 5,9 miljoonaa euroa ja asukasta kohti laskettu velkamäärä oli 955 euroa/asukas. Vuoden 2023 lopussa kunnan lainamäärä oli noin 6,8 miljoonaa euroa ja velka per asukas oli 1 080 euroa. Manner-Suomen kuntien lainakanta oli tilinpäätösarvioiden mukaan vuoden 2024 lopussa asukasta kohden 3 380 euroa. Myös kuntakokoryhmässä 5 000–20 000 asukasta kuntien keskimääräinen lainakanta on noin 3 300 euroa asukasta kohden.

Poikkeamat talousarviosta

Pälkäneen kunnan talousarviossa valtuustoon nähden sitova taso on ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli netto. Tuottojen ja kulujen erotuksesta käytetty nimitys on toimintakate.

Toimintakate toteutui muutettua talousarviota paremmin vaalien (toteuma-% 34,7), tarkastustoimen (90,2 %), talous- ja tukipalveluiden (94,3 %), hallintopalveluiden (82,3 %), sosiaali- ja terveyspalveluiden (98,9 %), elinvoimapalveluiden (86,4 %), teknisten palveluiden (90,9 %) ja rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun (94,4 %) toimialoilla. Vastaavasti toimintakate toteutui muutettua talousarviota heikommin maankäytön ja kaavoituksen (115,9 %), sivistyspalveluiden (100,4 %) sekä vesihuollon (82,0 %) toimialoilla.

Hallintopalveluiden toimintakate alitti muutetun talousarvion noin 230 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat n. 56 000 euroa budjetoitua paremmin. Myyntituottoja toteutui 28 000 euroa budjetoitua enemmän ja tuet ja avustukset toteutuivat n. 83 000 euroa budjetoitua suurempana. Parempaa toteumaa selittää mm. palkkatukituottojen suurempi toteuma. Vastaavasti muut toimintatuotot jäivät n. 57 000 euroa budjetoidusta. Toimintakulut toteutuivat kaikilta osin alle budjetin jääden n. 175 000 euroa alle muutetun talousarvion. Suurimmat alitukset tulivat palveluiden ostoista sekä henkilöstökuluista.

Talous- ja tukipalveluiden toimintakate alittui noin 137 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat 40 000 euroa budjetoitua paremmin. Parempaa toteumaa selittää mm. työterveyshuollon budjetoitua suuremmat toteutuneet korvaukset sekä palkkatukituottojen suurempi toteuma. Toimintakulut toteutuivat 97 000 euroa budjetoitua pienempänä. Kuitenkin henkilöstökulut toteutuivat n. 20 000 euroa budjetoitua suurempana mm. lomapalkkavelan jaksotusten takia. Palveluiden ostojen toteuma jäi n. 62 000 euroa budjetoitua pienemmäksi ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden toteuma n. 50 000 euroa budjetoitua pienemmäksi.

Elinvoimapalveluiden toimintakate alittui noin 126 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat 114 000 euroa budjetoitua suurempana. Toimintatuotoissa palkkatukituotot ja muut tuet ja avustustuotot toteutuivat selvästi budjetoitua paremmin. Muissa tuotoissa hanketuet sekä TE-palveluiden uudistuksen muutoskorvaus nostivat toteuma merkittävästi. Toimintakulut toteutuivat 12 000 budjetoitua pienempänä. Toimintakulujen sisällä kuitenkin henkilöstökulut sekä palveluiden ostot ylittivät budjetin, mutta vastaavasti aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä muut toimintakulut paikkasivat ylityksiä.

Teknisten palveluiden toimintakate alittui noin 173 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat peräti 418 000 euroa budjetoitua paremmin. Taustalla vaikutti eniten metsän myynnistä saadut odotettua suuremmat tulot sekä muut satunnaiset tuotot. Vastaavasti toimintakulut ylittivät budjetoidun n. 245 000 eurolla. Toimintakuluissa ylitystä tuli henkilöstökuluista (n. 40 000 euroa) sekä palveluiden ostoista (n. 377 000 euroa). Henkilöstökulujen ylitykset aiheutuivat lomapalkkavelan jaksotuksen ja työllistämispalkkojen osalta. Palveluiden ostoissa suurimmat ylitykset tulivat alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalveluista sekä koneiden ja kaluston kunnossapitopalveluista.

Rakennus- ja ympäristöjaoston toimintakate alittui noin 13 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat budjetoitua pienempänä n. 2000 eurolla. Ainoastaan tuet ja avustukset toteutuivat budjetoitua paremmin. Suurimmista tuloeristä rakennus- ja valvontalupamaksut jäivät n. 13 000 euroa budjetoidusta. Vastaavasti toimintakulut toteutuivat n. 15 000 euroa budjetoitua pienempänä. Henkilöstökulut toteutuivat n. 4000 euroa budjetoitua suurempana, mutta palveluiden ostojen n. 14 000 euroa alitus budjettiin nähden paikkasi ylitystä.

Maankäytön ja kaavoituksen toimintakate ylittyi 20 000 eurolla. Toimintatuotot jäivät noin 4000 euroa budjetoitua pienemmäksi. Alitus aiheutui käytännössä pienemmistä kaavamaksutuotoista. Toimintakulujen osalta ylitystä tuli n. 16 000 euroa ja ylitykset tulivat käytännössä palveluiden ostojen tiliryhmästä. Ylitys johtui asiantuntijapalveluiden ostoista.

Vesihuoltolaitoksen toimintakate alittui noin 82 000 eurolla. Toimintatuotot jäivät n. 13 000 euroa budjetoitua pienemmäksi. Tuotot jäivät alle budjetin myyntituottojen ja tukien ja avustusten tiliryhmässä. Toimintakulut toteutuivat n. 70 000 euroa muutettua talousarviota suurempana. Henkilöstökulut jäivät kuitenkin n. 39 000 euroa budjetoitua pienemmäksi. Suurin ylitys toteutui aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden tiliryhmässä n. 104 000 euron summalla. Euromääräisesti suurimmat ylitykset tulivat sähkön ja tarvikehankintojen osalta.

Sivistyspalveluiden osalta toimintakate ylittyi n. 39 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat kokonaisuutena n. 71 000 euroa budjetoitua suurempana. Ylityksen taustalla oli mm. suuremmat kotikuntakorvaukset sekä odotettua suuremmat muut myyntituotot. Lisäksi palkkatukituotot ja työterveyshuollon korvaukset toteutuivat odotettua suurempana. Toimintakulujen osalta toteuma oli n. 110 000 euroa budjetoitua suurempi. Ylityksen aiheuttivat henkilöstömenot n. 58 000 eurolla sekä palveluiden ostot n. 160 000 eurolla. Henkilöstökuluissa ylityksen taustalla oli sijaisten palkkakulujen odotettua suurempi toteuma. Palveluiden ostoissa ylitystä aiheutui eniten euromääräisesti kuljetuspalveluiden, asiakaspalveluiden ostojen ja työterveyshuoltomaksujen osalta. Vastaavasti aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä muut toimintakulut toteutuivat yhteensä n. 107 000 euroa alle budjetoidun. Sivistyspalveluiden sisällä keskitetyt osastopalvelut toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti, varhaiskasvatus n. 63 000 euroa suurempana, peruskoulupalvelut n. 36 000 euroa suurempana, lukiopalvelut 15 000 euroa suurempana, muut sivistyspalvelut n. 2000 euroa pienempänä, kirjastopalvelut n. 39 000 euroa pienempänä, nuorisotyöpalvelut n. 2000 euroa suurempana, kulttuuripalvelut n. 1000 euroa suurempana ja liikuntapalvelut n. 37 000 euroa pienempänä budjettiin nähden.

1.3.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden (TE) uudistus saatiin valmisteltua 2024 vuoden aikana ja työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2025 alkaen valtiolta kunnille. Samassa yhteydessä kuntien vastuulle siirtyi kotoutuja-asiakkaiden työvoimapalvelut ja kotoutumisen edistäminen. Uudistuksen seurauksena Pälkäneen työllisyyspalvelut tuottaa jatkossa Tampereen työllisyysalue, jonka alaisuuteen siirtyi Pälkäneeltä yhteensä 1,3 henkilötyövuotta liikkeenluovutuksella. Uusi työllisuusalue koostuu 16. Pirkanmaalla sijaitsevasta kunnasta ja työllisyysalueen vastuukuntana toimii Tampere. Näillä näkymin uudistus tulee lisäämään kuntien työllisyyskustannuksia tulevaisuudessa.

Kunnan 100 % omistaman tytäryhtiön Pälkäneen Valokuitu Oy:n liiketoiminta on myyty GlobalConnect Oy:lle. Pälkäneen valokuidun infrastruktuuri siirtyi osaksi GlobalConnectia syksyn 2024 aikana ja varsinainen kuituverkko integroidaan täysin yhtiöön kevään 2025 aikana. Myynnin seurauksena Pälkäneen valokuitu Oy lyhentää rahoituslaitoksille ja Pälkäneen kunnalle lainansa. Toteutunut kauppa aiheutti tilikaudelle kertaluontoisen n. 0,9 miljoonan euron ylimääräisen arvonalentumisen (KV 25.11.2024 § 63), koska yhtiöllä ei ole enää tulevaisuudessa tulontuottamiskykyä kunnan taseessa olevien omistusten arvoa vastaavasti. Toteutunut kauppa pienentää merkittävästi tulevia taloudellisia riskejä, sillä lainat ja takausvastuut poistuvat kunnan näkökulmasta. Kunta on vuosien varrella antanut yhtiölle lainaa 3,5 miljoonaa euroa, taannut lainoja 2,5 miljoonaa euroa ja pääomittanut yhtiöitä n. 2 miljoonalla eurolla. Ilman myyntiä kunnan olisi pitänyt pääomittaa yhtiöitä n. 2,1 miljoonalla eurolla vuosien 2025–2030 aikana, joka olisi osaltaan heikentänyt talouden tasapainoa tulevina vuosina. Tehdyllä kaupalla varmistettiin myös asiakkaiden asemaa, sillä nykyisillä ennusteilla yhtiö olisi joutunut nostamaan asiakashintoja talouden tasapainoon saavuttamiseksi aikaisemmalla kuntamallilla.

Kunta kilpailutti työterveyspalvelujen tuottajan syksyllä 2024 siten että uusi sopimus alkaa 1.1.2025. Työterveyspalvelujen tuottajana jatkaa Pihlajalinna Oy. Työterveyspalveluiden kilpailutuksen seurauksena kustannustason odotetaan laskevan tulevien vuosien aikana.

Kunnan hallintosääntöä päivitettiin vuoden aikana kaksi kertaa. Ensimmäinen muutos hyväksyttiin kunnanvaltuustossa alkuvuonna 2024 (5.2.2024 § 6) ja toinen muutos hyväksyttiin valtuustossa syksyllä 2024 (25.11.2024 § 57). Viimeisin muutos hallintosääntöön astui voimaan 1.1.2025. Muutoksista ensimmäisessä tehtiin täydennyksiä mm. kunnanhallituksen tehtäviin ja toimivaltaan, rakennus- ja ympäristöjaoston tehtäviin ja toimivaltaan, useiden viranhaltijoiden toimivaltaan, hankinta-asioiden toimivaltaan sekä täydennyksiä kokousten puheenjohtajan tilapäiseen valintaan. Toisessa muutoksessa tehtiin korjauksia rakentamislain uudistuksen takia, työllisyysalueuudistuksen aiheuttamista muutoksista, täsmennyksiä vaalitoimielinten palkkioihin sekä muita viranhaltijoiden toimivaltaan tehtyjä täsmennyksiä.

Pälkäneen kunnanhallitus päätti (7.10.2024 § 147) talouden tasapainotusohjelman valmistelun aloittamisesta. Tasapainotusohjelman tavoitteena on vähintään 2 miljoonan euron tasapainotus vuosien 2026–2028 aikana sekä investointitason jäädyttämisen noin 2 miljoonan euron kokoluokkaan isoimpien investointien jälkeen. Tasapainotustyön ohjausryhmä koostui kunnan johtoryhmästä ja luottamushenkilöiden edustajista. Osana tasapainotusohjelmaa (KH 18.11.2024 § 179) käynnistettiin yhteistoimintamenettelyt joulukuun 2024 alussa ja neuvottelut jatkuivat tammikuulle 2025. Tasapainotusohjelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa alkuvuonna 2025 (27.01.2025 § 5). Osana tasapainotusohjelmaa päivitettiin lisäksi kiinteistösalkkua.

1.3.4 Kunnan henkilöstö

Henkilöstön määrä ja rakenne raportoidaan poikkileikkausaineistona vuoden viimeiseltä päivältä, sekä henkilötyövuosina. Voimassa olevien palvelussuhteiden määrästä on vähennetty pitkät palkattomat poissaolot (vuorotteluvapaa, opintovapaa, palkaton sairausloma, perhe- ja hoitovapaa sekä toisen tehtävän hoito samassa julkisyhteisössä). Voimassa olevia palvelussuhteita 31.12.2024 oli 261, mikä on 8 hlöä enemmän kuin vuonna 2023 (253). Luku sisältää kaikki kyseisenä ajankohtana virka- tai työsuhteessa olevat henkilöt mukaan lukien sijaiset, työllistetyt ja oppisopimussuhteiset. Pihlajalinnan työterveyshuollon piirissä oli vuoden 2024 lopussa yhteensä 241 työntekijää. Eroa selittää, että työterveyshuollon asiakasrekisteri päivittyy viiveellä. Oikeus työterveyshuoltoon on kaikilla kulloinkin työ- tai virkasuhteessa olevilla.

Alla olevassa taulukossa on esitetty henkilöstön kokonaismäärä vuoden 2024 lopussa koko- ja osa-aikaiset sekä vakinaiset ja määräaikaiset sukupuolen mukaan eriteltynä. Toistaiseksi voimassa olevien työsuhteiden määrä on selvästi lisääntynyt. Tämä johtuu siitä, että eri toimialoilla on pystytty täyttämään vakinaisia tehtäviä, joita on hoidettu väliaikaisjärjestelyin. Vakinaistamisia on tehty erityisesti sivistyspalveluissa ja ruoka- ja siivouspalveluissa.

Kunnan henkilöstöstä 77,8 % on naisia ja 22,3 % miehiä. Miesten osuus henkilöstöstä on kasvanut edellisvuodesta 0,9 prosenttiyksikköä (4 hlöä). Miesten osuus työvoimasta on jonkin verran korkeampi kuin kunta-alalla keskimäärin. Vuonna 2022 kunta-alan henkilöstöstä noin 80 % oli naisia, ja 20 % miehiä (Lähde: KT).

Kunnan organisaatiota uudistettiin 1.4.2022* alkaen. Tässä yhteydessä nuoriso- ja kulttuuripalvelut siirtyivät hallinto- ja elinvoimapalveluista sivistyspalveluihin, ja työllisyyspalvelut hallintopalveluista elinvoimapaleluihin. Muutos on vaikuttanut erityisesti hallinto- ja elinvoimapalvelujen henkilöstömääriin. Sivistystoimialalla sisäisten siirtojen suhteellinen merkitys on ollut vähäisempi.

Palvelussuhde 31.12.2024	**Naiset**	**Miehet**	**Yhteensä**	**Muutos ed. vuodesta, hlöä**
Toistaiseksi voimassa	**154**	**43**	**197**	**+5**
-Joista kokoaikaisia	133	38	171	+3
-Joista osa-aikaisia	20	4	24	+2
Määräaikaiset	**49**	**15**	**64**	**+1**
-joista kokoaikaisia	36	4	40	+/-0
-joista osa-aikaisia	13	11	24	+3
-Joista sijaisia	22	0	22	+1
-Muita määräaikaisia	22	4	26	+1
	5	11	16	+2
-Joista työllistettyjä	0	0	0	-1

-oppisopimussuhteisia				
Yhteensä	**203**	**58**	**261**	**+8**

Sivistystoimessa vakinaisen henkilöstön määrä on kasvanut ja määräaikaisen vastaavasti vähentynyt. Syynä on se, että pitkään täyttämättä olleita tehtäviä on saatu täytettyä ja sijaisjärjestelyjä niiden johdosta purettua. Myös ruoka- ja siivouspalveluissa on toteutettu vakinaistamisia. Elinvoimapalvelujen määräaikaisen henkilöstön määrää lisäävät erityisesti yhteiskuntatakuun perusteella työllistetyt. Lisäksi elinvoimapalveluissa aloitti 1.9.2024 kaksi määräaikaista projektityöntekijää.

Alla olevassa taulukossa on esitetty henkilöstömäärän kehitys toimialaoittain vuosina 2021–2024.

Henkilöstöä vuoden lopussa	**2021**	**2022***	**2023**	**2024**
Hallintopalvelut - Josta vakinaisia - Josta määräaikaisia	**19** 11 8	**8** 7 1	**9** 8 1	**7** 7 0
Talous- ja tukipalvelut - Josta vakinaisia - Josta määräaikaisia	**39** 33 6	**38** 31 7	**37** 32 5	**41** 35 6
Elinvoimapalvelut - Josta vakinaisia - Josta määräaikaisia	**3** 3 0	**13** 5 8	**12** 5 7	**17** 5 12
Sivistyspalvelut - Josta vakinaisia - Josta määräaikaisia	**168** 138 30	**175** 135 35	**175** 128 47	**175** 133 42
Tekniset palvelut - Josta vakinaisia - Josta määräaikaisia	**14** 13 1	**19** 17 2	**20** 18 2	**21** 17 4
Yhteensä	**243**	**253**	**253**	**261**

Kunta laatii henkilöstökertomuksen, jossa esitetään yksityiskohtaisemmat tiedot henkilöstöön liittyvistä tunnusluvuista.

1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä kunnan muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit liittyvät muun muassa toimintaympäristöön, johtamisjärjestelmään, organisaatiorakenteeseen sekä yhdyspintatyöskentelyyn. Keskeinen toimintaympäristön muutosta ohjaava trendi on väestön ikääntymisestä johtuva huoltosuhteen heikkeneminen sekä palvelutarpeen kasvu. Myös alueiden eriytyminen ja väestön keskittyminen kasvukeskuksiin haastavat monien kuntien elinvoimaa. Vaikka Pirkanmaan väkiluku on kasvanut voimakkaasti, keskittyy kasvu Tampereelle ja sen ympäryskuntiin. Väestön keskittyminen puolestaan vaikuttaa mm. työpaikkojen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kohdentumiseen alueellisesti.

Yhdyspintatyöskentely eri sidosryhmien kanssa voi olla myös strategisen tason riski. Esimerkiksi erilaiset IT-ratkaisut ja –projektit saattavat muodostaa riskejä kunnan tietyille toiminnoille. Johtamisjärjestelmä ja organisaatiorakenne vaikuttavat siihen, millainen kulttuuri ja ilmapiiri organisaatiossa vallitsee. Myös organisaation arvot ja eettiset periaatteet ohjaavat organisaation toimintaa. Viestinnän merkitys on myös äärimmäisen tärkeä nykyajan nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä niin organisaation sisällä kuin organisaatiosta ulospäinkin.

Operatiiviset riskit liittyvät henkilöstöön, toimintaan ja tietoturvallisuuteen sekä lakien ja säädösten noudattamiseen. Kunta-alalla henkilöstöriskit liittyvät tyypillisesti henkilöstön saatavuuteen ja vaihtuvuuteen. Erityisesti varhaiskasvatuksessa ja kaavoituksessa pätevien työntekijöiden löytäminen on alati kasvava ongelma. Myös henkilöstön mitoitukseen ja pätevyyteen liittyvät vaatimukset vaikeuttavat tiettyjen alojen rekrytointia. Eläköitymisten myötä kunnista myös häviää paljon hiljaista tietoa, jota on vaikea korvata. Siksi kunnissa tuleekin panostaa rekrytoinnin ohella kattavaan perehdyttämiseen ja dokumentaatioon. Erityisesti johdon suuri vaihtuvuus heijastuu organisaation pitkän tähtäimen toimintaan ja suunnitteluun negatiivisesti.

Tietosuoja ja tietoturva muodostavat merkittävän operatiivisen riskin sekä sisäisesti, että ulkoisesti. Henkilötietojen ja arkaluonteisten tietojen käsittely viranomaistoiminnassa pakottaa organisaatiot jatkuvasti kehittämään ohjeistuksia ja prosesseja, jotta vältytään tahattomilta tai tahallisilta rikkomuksilta. Toisaalta tietoinen ulkopuolinen vaikuttaminen, kuten kyberhyökkäykset ja tietojen kalastelu ovat lisääntyneet ja kohdistuvat yhä useammin myös kuntiin. Tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät oleellisesti myös lakien ja säädösten noudattaminen. Tietosuojan ja tietoturvan vaarantuminen ovat myös suuria taloudellisia riskejä sekä maineriski.

Kuntien toiminta perustuu aina lakiin, ja siksi lainsäädännön nopeat muutokset haastavat helposti kuntien toimintaa. Lakimuutokset voivat muodostaa myös taloudellisia riskejä, koska lainsäädännön taloudellisia vaikutuksia ei useinkaan pystytä täysin kompensoimaan valtion toimesta. Lain ja säädöstenmukaisuus pitää sisällään lain ja säädösten mukanaan tuomat velvoitteet, päätöksentekoprosessien hallinnan sekä esimerkiksi hankintoihin ja kilpailutuksiin liittyvät asiat. Erityisesti suunnitteilla oleva hankintalain muutos, ja siihen sisältyvä sidosyksikköasemaa koskeva rajaus asettaisi toteutuessaan merkittäviä riskejä kuntien toiminnalle.

Vahinkoriskit liittyvät muun muassa palvelutuotannon turvallisuuteen, toimitiloihin, kalusteisiin ja koneisiin. Palvelutuotannon turvallisuus koskee sekä asiakkaiden että henkilöstön turvallisuutta. Työturvallisuus ja työsuojelu luovat perustan palvelutuotannon turvallisuudelle. Lisäksi puhtaat ja turvalliset toimitilat ovat edellytyksenä palvelutuotannon, asiakkaiden ja henkilöstön turvallisuudelle. Toimitiloihin liittyvät riskit liittyvät erityisesti sisäilmaongelmiin, mutta myös henkilöturvallisuuteen liittyvät riskit ovat lisääntyneet. Lisäksi toimitilojen käytettävyys, muutot ja remontointitarpeet muodostavat toiminnallisen ja taloudellisen riskin. Vakuutuksilla, turvallisuuskoulutuksella sekä erilaisilla suunnitelmilla hallitaan vahinkoriskejä.

Taloudelliset riskit liittyvät talouden yleisiin reunaehtoihin, kuntatalouden yleiseen kehitykseen sekä palvelutarpeen muutoksen tuomiin haasteisiin. Hyvinvointialueiden aloittamiseen 2023 liittynyt kuntien verotulojen leikkaus kaventaa taloudellista liikkumavaraa selvästi tulevina vuosina, joka yhdistettynä kohonneeseen työttömyyteen ja heikkoon talouskasvuun muodostaa merkittävän riskin kuntien tulorahoitukselle. Samanaikaisesti kuntien muut velvoitteet eivät ole merkittävästi vähentyneet. Kunnilla on myös merkittäviä Investointipaineita palveluverkkoon, infrastruktuuriin ja vesihuoltoon. Pälkäneen kunnan osalta merkittävimmät investointipaineet kohdistuvat uudisrakentamiseen (uusi yhtenäiskoulu ja luopioisten lämpölaitos) sekä tie- ja vesilaitosinfraan.

Kunta omistaa useita sote-kiinteistöjä, jotka on vuokrattu hyvinvointialueelle vuoden 2025 loppuun saakka. Jatkaakseen vuokraamista tulee kunnan muodostaa tätä varten oma kiinteistöyhtiö koska vuokraustoiminta tapahtuu markkinoilla. Mikäli hyvinvointialue ei jatka tilojen vuokraamista tai vuokratasoa joudutaan tarkastamaan alaspäin, lisäävät kohteet kuntakonsernin taloudellista riskiä. Myös kuntakonserniin kuuluvalla Pälkäneen asuntotuotanto Oy:llä on merkittävää korjausvelkaa.

Kunta-alan työehtosopimus 2022–2025 sekä kehittämisohjelma 2023–2027 ovat nostaneet kunta-alan palkkoja keskimääräistä enemmän. Jatkossa vientialojen palkkaratkaisu ohjaa vahvemmin myös kunta-alan palkkakehitystä. Sopimuskauden päättyminen ja valtakunnallinen työmarkkinatilanne lisää kuitenkin työtaisteluiden riskiä ja luo painetta myös kunta-alan palkkojen korottumiselle tulevaisuudessa. Henkilöstökulut ovat kunnan merkittävin yksittäinen kuluerä.

Taloudellisten toimintaedellytysten heikentymisen vuoksi Pälkäneen kunta on käynnistänyt uuden talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2025–2028. Tasapainotusohjelmassa tavoitellaan pysyviä 2 miljoonan euron säätöjä käyttötalouteen mm. tarkastelemassa kriittisesti henkilöstöresursseja sekä ostopalveluita ja karsimalla tarpeettomia kiinteistöjä. Lisäksi eräitä jo päätettyjä investointeja lukuun ottamatta investointitaso pyritään jäädyttämään 2 miljoonaan euroon vuodessa.

Taulukko: Riskien kartoitus

1.3.6 Ilmasto- ja ympäristöasiat

Hinku-kuntana Pälkäne on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonepäästöjen vähentämistä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2021 hyväksytyn kuntastrategian tavoitteiden mukaan päätöksissä, hankinnoissa ja muussa toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja. Kunnan ilmasto- ja ympäristötyötä voi seurata tarkemmin Pälkäneen ilmastovahdista osoitteesta https://ilmastovahti.palkane.fi/.

Vuoden aikana valmistuivat vuoden 2022 päästötiedot. Pälkäneen Hinku-laskennalla lasketut kokonaispäästöt olivat laskeneet 4 % edelliseen vuoteen verrattuna ja olivat 54,2 ktCO2e. Vuoteen 2007 verrattuna päästöjä oli vähennetty 33 %. Päästöt olivat vähentyneet erityisesti sähkölämmityksen, kulutussähkön sekä kaukolämmön sektoreilla. Pienteollisuuden päästöissä sen sijaan oli kasvua. Hinku-tavoitteen edellyttämä päästötaso on 16,1 ktCO2e vuonna 2030.

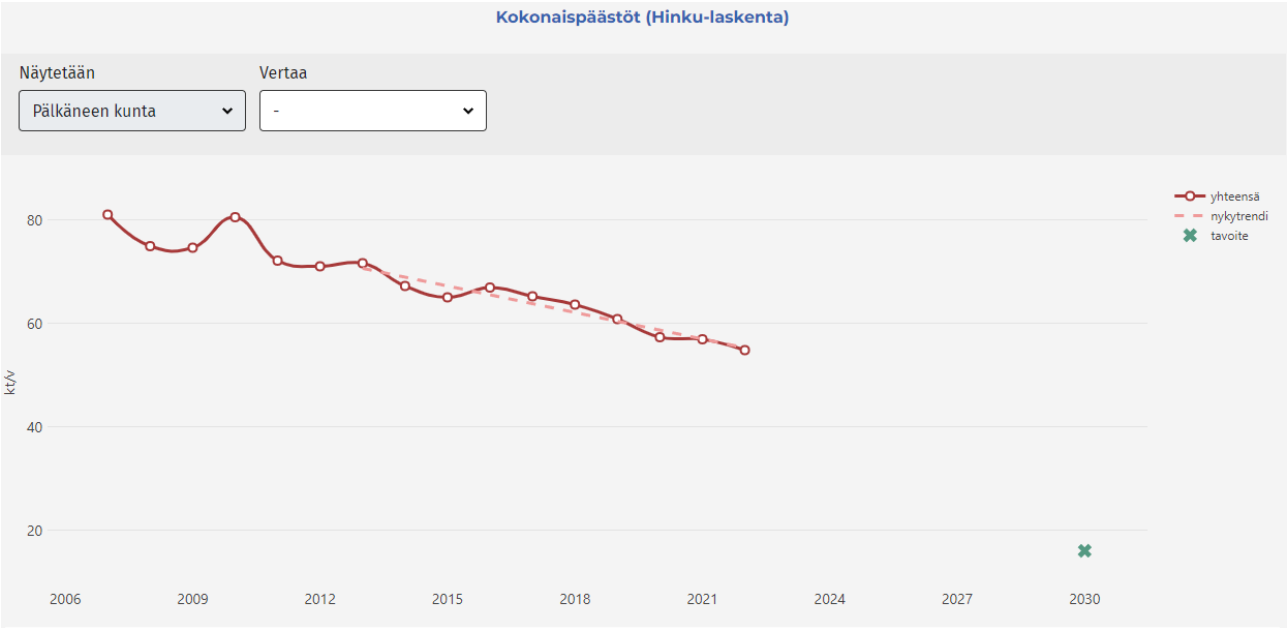

Vuoden 2024 aikana toteutettiin useita ilmasto- ja luontotyötä edistäviä toimenpiteitä. Katuvalaistuksen energiatehokkuutta parannettiin vaihtamalla LED-valaisimiin Luopioisissa ja Aitoossa. Pälkäneveden teollisuusalueelle valmistui aurinkopuisto, jonka sähköntuotanto käynnistyi elokuussa.

Kaavoituksessa huomioitiin ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen näkökulmat Kankaanmaan teollisuusalueen laajennuksessa. Luopioisten Keskitien perusparannuksen yhteydessä parannetaan jalankulun ja pyöräilyn turvallisuutta. Sähköautoilun edellytyksiä parannettiin asentamalla latauspisteitä Kukkiakodolle, Luopioisten liikuntahallille ja Kostian koululle.

Lampaat torjuivat jättipalsamia Tommolan rantaniityllä kesän ajan. Pälkäneen kunta osallistui YLE:n Miljoona Roskapussia -kampanjaan, jonka aikana järjestettiin kunnanviraston työntekijöiden ja koululaisten yhteisiä roskienkeruukierroksia.

Etelä- ja Lounais-Pirkanmaan ilmastoekosysteemi -hankkeen aikana on luotu ilmastokumppanuusverkosto, johon on liittynyt kahdeksan pälkäneläistä yritystä ja yhteisöä. Ilmastoverkoston toiminta kehittyy ja laajenee elokuussa alkaneen Pirkanmaan ilmastoverkosto -hankkeen myötä. Keväällä 2024 päättyneessä Etelä-Pirkanmaan ilmasto- ja ympäristökasvatuksen polku -hankkeessa valmistui kattava ja ikätasoinen malli perusopetuksen ilmastokasvatuksen tueksi. Syksyllä toteutettiin ilmasto- ja luontoaiheinen kysely

kuntalaisille. Vuoden 2025 talousarvioon laadittiin ensimmäistä kertaa ilmastotyön käyttötaloutta, investointeja sekä muita toimenpiteitä havainnollistava ilmastobudjetti.

1.3.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunta huomioi toiminnassaan korruption ja lahjonnan torjunnan sekä ihmisoikeusasiat.

1.4 Kunnanhallituksen selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Kuntalain 115 § mukaisesti kunnanhallituksen tulee raportoida toimintakertomuksessa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnan hallintosäännön 92 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja yhteensovittamisesta. Hallintosäännön 94 §:n mukaan kunnanjohtaja sekä toimialojen johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta vastuualueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta kunnanhallituksen alaisuudessa vastaavat kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina. Sisäinen valvonta läpileikkaa kunnan ja kuntakonsernin toiminnot ja tehtävät.

Pälkäneen kunnanvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan -perusteet ohjeen (5.2.2024 § 5). Ohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan tarkoitus, tavoitteet ja käsitteet. Ohjeessa on tarkennettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviä sekä tarkempia vastuita osana kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Toimialat raportoivat vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä erillisellä raportointilomakkeella, jonka toimialat käsittelevät tilinpäätöksen yhteydessä ja lähettävät eteenpäin kunnanhallitukselle selonteon laatimista varten. Lomakkeeseen on listattu erilaisia kontrollitoimenpiteitä, jotka pohjautuvat varsinaiseen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -ohjeeseen.

Toimialojen täyttämien sisäisen valvonnan raportointilomakkeiden tulosten perusteella kunnanhallitus toteaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja toteutumisen olevan Pälkäneen kunnassa melko hyvällä tasolla. Kaikki toimialat ovat arvioineet omaa toimintaansa kokonaisuudessaan. Henkilöstön perehdytys on pääosin toimivaa ja henkilöstöpolitiikkaa on toteutettu talousarvion puitteissa. Eri ohjelmien ja järjestelmien käyttövaltuudet ovat kunnossa ja delegoinnit pääasiassa ajan tasalla. Viestintä on vastuutettu ja asioiden kirjaamisen käytännöt ovat parantuneet.

Muutamalla toimialalla on vielä jonkin verran päivittämisen tarvetta valmius- ja varautumisasioissa. Lisäksi sopimustenhallinnassa on edelleen systematisoinnin tarvetta etenkin teknisissä palveluissa. Henkilöstön koulutussuunnittelun toteuttamisessa on jonkin verran vaihtelua toimialojen välillä.

Tavoitteiden asettamisessa tai määrärahojen budjetoinnissa ei ole tapahtunut olennaisia virheitä. Osavuosikatsauksissa raportoitiin talouden ja toiminnan tapahtumista neljännesvuosittain kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Osavuosikatsausten yhteydessä tunnistettiin mahdolliset poikkeamat, joiden perusteella pyrittiin tekemään tarvittavat muutokset talousarvioon. Kuntatieto-ohjelman mukainen viranomaisraportointi Valtiokonttorille laadittiin neljännesvuosittain. Myös kuntakonsernin tytäryhtiöt osallistuivat kunnan puolivuotiskatsaukseen.

Toimivallan käyttö on säädetty kunnan hallintosäännössä sekä henkilöstön tehtäväkuvauksissa ja niitä on noudatettu. Kunnan hallintosääntöön tehtiin joitakin täsmennyksiä 1.3.2024 alkaen (KV 5.2.2024 § 60) johtuen lainsäädännön ja toiminnan muutoksista. Hallintosääntöä päivitettiin vuoden aikana toistamiseen (KV

25.11.2024 § 57) ja päivitetty hallintosääntö astui voimaan 1.1.2025. Viimeisimmässä muutoksessa täsmennettiin lainsäädännön muutoksia rakennuslaista ja työllisyysalueuudistuksesta johtuen sekä tehtiin eräitä täsmennyksiä kunnanhallituksen, teknisen lautakunnan, rakennus- ja ympäristöjaoston ja viranhaltijoiden toimivaltaan.

Kunta osallistui valtakunnalliseen Taisto-tietoturvaharjoitukseen marraskuussa 2024. Kunnan viranhaltija ja luottamushenkilö ovat osallistuneet myös Pirkanmaan alueelliselle maanpuolustuskurssille alkuvuodesta 2024.

1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitus rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa, miten kunnan rahoitus on riittänyt tilikaudella.

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (2024).

1.5.1 Tuloslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettaviin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Tuloslaskelma (ulkoiset, 1 000 €) ja tunnusluvut

	2024	**2023**
	1 000 €	*1 000 €*
Toimintatuotot	5 155	5 357
Toimintakulut	-21 407	-20 616
Toimintakate	**-16 252**	**-15 259**
Verotulot	15 402	14 941
Valtionosuudet	3 628	4 172
Rahoitustuotot ja -kulut + (-)		
Korkotuotot	177	272
Muut rahoitustulot	86	90
Korkokulut	-83	-94
Muut rahoituskulut	-32	-88
Vuosikate	**2 925**	**4 034**
Poistot ja arvonalentumiset	-3 744	-2 586
Tilikauden tulos	**-818**	**1 448**
Tilinpäätössiirrot	306	316
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-512**	**1 764**

Toimintakate eli toimintatuottojen ja –kulujen erotus ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate heikkeni 2023 vuodesta n. 993 000 euroa, mutta toteutui muutettua talousarviota parempana n. 550 000 eurolla. Muutos johtuu muiden toimintatuottojen heikommasta toteumasta ja toisaalta toimintakuluissa henkilöstökulujen ja palveluiden ostojen kasvusta. Toimintakulut kasvoivat kokonaisuudessaan noin 0,8 miljoonalla eurolla vuodesta 2023. Henkilöstökulujen kustannukset kasvoivat 3,6 prosenttia, mikä teki noin 430 000 euroa. Kasvun taustalla vaikutti kunta-alan palkankorotukset sekä rekrytoinnit (ks. tarkemmin kappale 1.3.4). Palkkojen yleiskorotuksen vaikutus oli 2,27 % ja tämän lisäksi palkat nousivat vuoden aikana keskitetyn erän, paikallisen järjestelyerän ja kehittämisohjelmaerän seurauksena. Vastaavasti palvelujen ostot kasvoivat peräti 12,8 %, mikä on noin 670 000 euroa. Palveluiden ostoissa suurin kasvu tapahtui alueiden rakentamis- ja kunnossapitokustannuksissa, kuljetuskustannuksissa sekä työterveyshuollon ostopalveluissa. Avustusten toteuma kasvoi noin 80 000 euroa ja 16,3 prosenttia 2023 vuoteen nähden. Kasvuun vaikutti eniten kunnan avustus Pälkäneen rauniokirkon lasikatteen rakentamista varten.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osalta kustannukset pienentyivät vuodesta 2023 noin 3,7 prosenttia (n. 89 000 euroa). Suurin säästö syntyi sähkön ja lämmityksen osalta. Myös muiden toimintakulujen toteuma laski merkittävästi, yhteensä 296 000 euroa ja n. 43 prosenttia vuodesta 2023. Taustalla vaikutti eniten sotehäntien poistuminen.

Verotuloja kertyi noin 15,4 miljoonaa euroa. Kunnallisverotuotot kasvoivat 4,1 prosenttia ja kiinteistöverotuotot 9 prosenttia. Kunnallisverotuottojen positiiviseen kehitykseen vaikutti kohtuullisen hyvä työllisyyden tilanne. Kiinteistöverotuottojen osalta nousu johtui maa-alueiden ja rakentamattomien rakennuspaikkojen veroprosenttien nousu vuodelle 2024. Vastaavasti yhteisöverotuotto laski peräti n. 17,2 prosenttia vuodesta 2023. Yhteisöveron heikkoon toteumaan vaikutti eniten edellisen hallituksen määräaikaisen korotuksen poistuminen kuntien jako-osuuksista, joka vaikutti yhteisöveron toteumiin vielä vuonna 2023. Tästä syystä yhteisöverotuotot eivät ole täysin vertailukelpoiset vuosien 2023 ja 2024 välillä. Lisäksi yleinen heikko talouden kysyntä vaikutti yhteisöverotulojen kokonaissummaan.

Valtionosuuksien osalta toteuma jäi 2,96 miljoonaan euroon. Valtionosuudet tippuivat 2023 vuoteen verrattuna noin 544 000 euroa. Heikennykseen vaikutti eniten sote-siirtolaskelmien valmistuminen, joka pienentää pysyvästi kuntien valtionosuuksia. Vuoden 2023 valtionosuudet eivät tästä syystä ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2024 toteumiin, koska valtionosuuksista leikataan siirtolaskelmien todellinen summa vuosien 2024–2028 valtionosuuksissa.

Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat yhteensä noin 148 000 euron suuruisena. Toteuma oli kokonaisuutena noin 30 000 euroa muutettua talousarviota suurempi. Vuoteen 2023 verrattuna rahoitustuotot ja -kulut pienentyivät n. 32 000 euroa. Suurin muutos tapahtui korkotuottojen osalta.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikatteeksi muodostui 2 925 462 euroa, mikä oli muutettua talousarviota peräti 1 293 000 euroa parempi. Vuosikate heikkeni kuitenkin 2023 vuoteen nähden n. 1,1 miljoonaa euroa. Kokonaisuutena vuosikate ei riittänyt kuitenkaan kattamaan poistoja ja arvonalentumisia 2024 vuonna. Poistojen ja arvonalentumisten merkittävä kasvu 2024 vuonna (2023 vuoteen nähden n. 1,16 miljoonaa euroa) johtui pääosin Pälkäneen Valokuitu Oy:n yhtiökaupasta, jonka kertaluonteinen vaikutus oli n. 0,9 miljoonaa euroa.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa.

Tilikauden tulokseksi muodostui poistojen ja arvonalentumisten jälkeen noin 0,818 miljoonaa euron alijäämä. Tilinpäätössiirroissa poistoeroa purettiin enimmäismäärä, joka kyseisenä vuonna voidaan purkaa. Noin 0,3 miljoonan euron poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui reilut 0,5 miljoonaa euroa.

Kunnan tilikauden tulos on 818 416,24 euroa alijäämäinen ja tilikauden alijäämä on puolestaan 306 366,60 euron poistoeron muutoksen jälkeen 512 049,64 euroa.

Alla esitetyssä taulukossa on kuvattu tuloslaskelman tunnusluvut ja avattu tunnuslukujen laskentaperiaatteita.

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	24,1	26,0
Vuosikate/Poistot, %	78	156
Vuosikate, euroa/asukas	470	637
Asukasmäärä	6 230	6 331

Toimintatuotot/toimintakulut, % -tunnusluvun arvoon vaikuttavat kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen, liikelaitostaminen ja oppilaitosten ylläpitäminen ja oheiset tekijät selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate/poistot, % -tunnuslukua tulkitaan siten, että jos tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen riittävän. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet, liittymismaksut ja rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas -tunnuslukua käytetään yleisesti tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida asettaa.

1.5.2 Rahoituslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelmassa esitetään kunnan tilikaudenaikaiset rahan lähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kunnan rahavaroihin eli sitä, miten kunnan rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Tuloslaskelman ja taseen tavoin rahoituslaskelmassa esitetään ainoastaan kirjanpidon erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kunnan ja kuntaan kuulumattomien toimijoiden välillä.

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen.

Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja niiden myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin.

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavirtoja, jotka on tarvittu varsinaisen toiminnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana.

Rahoituslaskelma (1 000 €) ja tunnusluvut

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 925	4 034
Tulorahoituksen korjauserät	-66	-179
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 274	-3 112
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	200	417
Toiminnan ja investointien rahavirta	785	1 160
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-12	-3 500
Antolainasaamisten vähennys	56	52
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-888	-896
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	436	-1 158
Rahoituksen rahavirta	-409	-5 502
Rahavarojen muutos	376	-4 342
Rahavarat 31.12.	4 715	4 339
Rahavarat 1.1.	4 339	8 681

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2024**	**2023**
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	**10 091**	**8 442**
Investointien tulorahoitus, %	**128,63**	**129,62**
Laskennallinen lainanhoitokate	**3,64**	**4,35**
Lainanhoitokate	**3,10**	**4,17**
Kassan riittävyys, pv	**68,9**	**56,0**
Asukasmäärä	**6 230**	**6 331**

Rahoituslaskelman välitulos **toiminnan ja investointien rahavirta** itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta -tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentti pysyi vuonna 2024 vuonan hyvällä tasolla, laskua tuli n. prosenttiyksikkö edeltävään vuoteen nähden. Yli 100 prosentin tunnusluku kuvastaa tilannetta, jossa kunta ei joudu kattamaan investointeja lainalla, käyttöomaisuuden myynnillä tai rahavarojen vähennyksellä. Tunnuslukuun vaikuttaa olennaisesti myös investointimenojen kokonaissumma, joka laski jonkin verran vuodesta 2023.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Lainanhoitokate on edelleen hyvällä tasolla aikaisempien vuosien tapaan, vaikkakin tunnusluku on heikentynyt vuoteen 2023 nähden. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja korot saatiin maksettua tulorahoituksella, eikä lainaa tarvinnut nostaa lisää.

Kassan riittävyys -tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Kassastamaksuina käytetään kuukauden kassastamaksuja ja päiväkertoimena 30 pv. Yleisesti hyvänä tasona pidetään noin 20–30 päivän kassan riittävyyttä. Kassan riittävyys pysyi hyvällä tasolla vuoden 2023 tapaan ja kassan riittävyys parani 2024 vuonna ja oli n. 68 päivää. Parannuksen taustalla oli Pälkäneen Valokuitu Oy:n toteutunut kauppa, jossa ostaja maksoi yhtiön lainoja kunnalle.

1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (2024).

1.6.1 Tase 2024 ja sen tunnusluvut

Tase (1 000 €) ja tunnusluvut

VASTAAVAA	**2024 (1000 €)**	**2023 (1000 €)**
A Pysyvät vastaavat	34 393	39 483
I Aineettomat hyödykkeet	0	304
2. Muut pitkävaikutteiset menot	0	304
II Aineelliset hyödykkeet	30 692	31 139
1. Maa- ja vesialueet	5 527	5 492
2. Rakennukset	11 184	12 419
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 945	12 571
4. Koneet ja kalusto	311	384
5. Muut aineelliset hyödykkeet	21	10
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	704	264
III Sijoitukset	3 701	8 041
1. Osakkeet ja osuudet	3 603	4 456
3. Muut lainasaamiset	39	3 539
4. Muut saamiset	58	46
B Toimeksiantojen varat	0	379
2. Lahjoitusrahastojen varat	0	379
C Vaihtuvat vastaavat	8 939	5 074
II Saamiset	4 224	735
Lyhytaikaiset saamiset	4 224	735
1. Myyntisaamiset	238	318
2. Lainasaamiset	3 454	10
3. Muut saamiset	196	195
4. Siirtosaamiset	336	212
III Rahoitusarvopaperit	1 200	2 200
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	1 000
4. Muut arvopaperit	1 200	1 200
IV Rahat ja pankkisaamiset	3 515	2 139
VASTAAVAA YHTEENSÄ	43 332	44 936

VASTATTAVAA	2024 (1000 €)	2023 (1000 €)
A Oma pääoma	28 251	28 763
I Peruspääoma	12 137	12 137
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	16 625	14 861
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-512	1 764
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	1 332	1 638
1. Poistoero	1 332	1 638
D Toimeksiantojen pääomat	475	523
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	475	523
E Vieras pääoma	13 274	14 012
I Pitkäaikainen	9 333	10 016
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 063	5 943
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	4
7. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	4 270	4 069
II Lyhytaikainen	3 941	3 996
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	880	880
3. Lainat julkisyhteisöiltä	5	9
5. Saadut ennakot	189	215
6. Ostovelat	1 034	1 029
7. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	273	295
8. Siirtovelat	1 561	1 568
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	43 332	44 936

Taseessa esitetään kunnan taloudellinen asema, josta ilmenee varallisuus ja se, miten varallisuus on rahoitettu. Vastaavalla puolella esitetään varallisuudesta aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, sijoitukset, arvopaperit ja saamiset. Taseessa vastattavalla puolella esitetään, miten varallisuus on rahoitettu, eli sieltä löytyy oma pääoma ja vieras pääoma. Suurimmat muutokset taseessa johtuivat Pälkäneen Valokuitu Oy:n yrityskaupasta, joka vaikutti etenkin sijoitusten ja lainasaamisten kokonaissummiin. Muilta osin taseen muutokset olivat pääosin tavanomaisia. Vieras pääoma pieneni odotusten mukaisesti.

TASEEN TUNNUSLUVUT	**2024**	**2023**
Omavaraisuusaste, %	**68,6**	**68,0**
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	**54,1**	**56,4**
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	**16 113**	**16 625**
Kertynyt yli-alijäämä, €/asukas	**2 586**	**2 626**
Lainakanta 31.12., 1 000 €	**5 948**	**6 836**
Lainakanta 31.12., €/asukas	**955**	**1 080**
Lainasaamiset, 1 000 €	**39**	**3 539**
Asukasmäärä	**6 230**	**6 331**

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Omavaraisuusaste parani hiukan vuoteen 2023 nähden.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä kuvastaa edellisten tilikausien kertynyttä yli- ja alijäämän yhteissummaa. Asukaskohtainen summa osoittaa asukaskohtaisen kertyneen yli tai alijäämän määrän.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Kunnan lainamäärä laski n. 888 000 eurolla pitkäaikaisten lainojen vähennyksen seurauksena. Uutta pitkäaikaista lainaa tilikaudella 2024 ei nostettu.

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.7 Kokonaistulot ja -menot 2024

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo- ja meno –käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Valtionosuudet merkitään tuloihin tulonvähennyksenä silloin, kun niiden määrä on negatiivinen. Vähennyseriä tuloissa ovat lisäksi *Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot* ja menoissa *Valmistus omaan käyttöön, Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot* ja *Pakollisten varausten muutos* silloin, kun varausten määrä on tilikaudella kasvanut. *Lyhytaikaisten lainojen* ja *Oman pääoman muutokset* esitetään kumpikin nettoeränä joko tulona tai menona.

Kokonaistulot ja -menot (1 000 €) 2024

	2024		2024
TULOT	**1000 €**	**MENOT**	**1000 €**
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	5 155	Toimintakulut	21 407
Verotulot	15 402	Korkokulut	83
Valtionosuudet	3 628	Muut rahoituskulut	32
Korkotuotot	177		
Muut rahoitustuotot	86		
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-66	Pakollisten varausten muutos	
		- Pakollisten varausten lis. (+), väh. (-)	0
		Investoinnit	
Investoinnit			
		Investointimenot	2 274
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	200		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	56	Antolainasaamisten lisäykset	12
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	888
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	**24 637**	**Kokonaismenot yhteensä**	**24 697**

Kokonaistulot ja -menot -laskelma on täsmäytettävissä rahoituslaskelmaan siten, että kokonaistulojen ja -menojen erotus on yhtä suuri kuin rahoituslaskelman *Rahavarojen muutos* vähennettynä *Muut maksuvalmiuden muutokset* -erän summalla.

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 24 637 - 24 697 = -60

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = 376-(436) = -60

1.8 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Hallintosäännön mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, sekä toimialajohtajat. Kunnanhallitus vastaa hallintosäännön mukaan mm. omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle. Omistajaohjauksella tarkoitetaan kuntalain 46 §:n mukaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.

1.8.1 Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt

Pälkäneen kuntakonserni muodostuu emokunnasta sekä sen tytäryhtiöistä ja osakkuusyhteisöistä. Pälkäneen kunnalla on neljä tytäryhtiötä: Pälkäneen Aluelämpö Oy, Pälkäneen Asuntotuotanto Oy, Pälkäneen Valokuitu Oy sekä Keskinäinen kiinteistöyhtiö Luopioisten pienteollisuustalo. Näiden yhtiöiden toiminta ja toiminnan painopisteet on kirjattu tämän kappaleen alaluvuissa. Tämän lisäksi kunta on mukana viidessä kuntayhtymässä sekä kuudessa asunto-osakeyhtiössä. Kuntakonsernin rakenne:

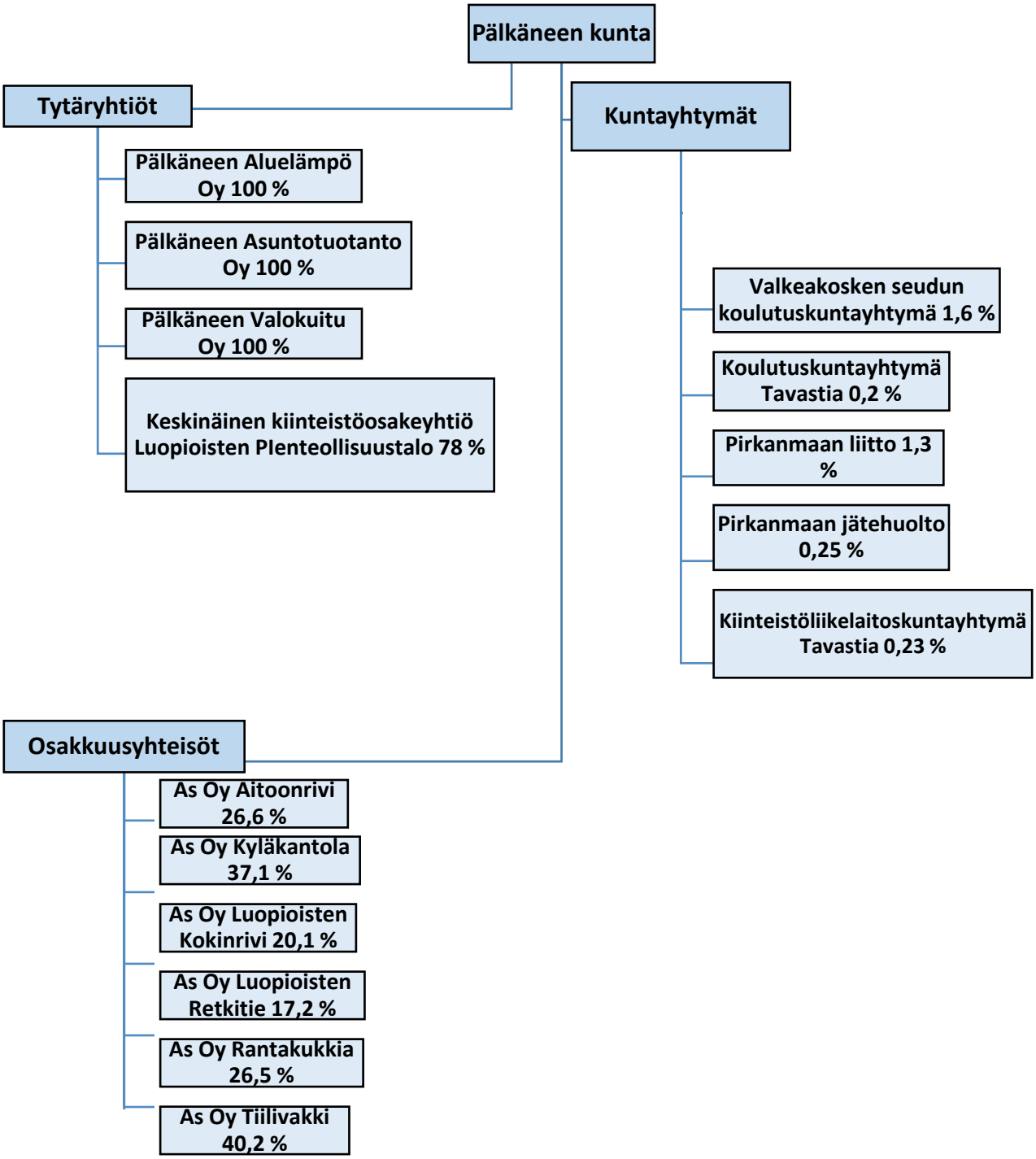
Pälkäneen kunta
Tytäryhtiöt
Pälkäneen Aluelämpö Oy 100 %
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy 100 %
Pälkäneen Valokuitu Oy 100 %
Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Luopioisten PIenteollisuustalo 78 %
Kuntayhtymät
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä 1,6 %
Koulutuskuntayhtymä Tavastia 0,2 %
Pirkanmaan liitto 1,3 %
Pirkanmaan jätehuolto 0,25 %
Kiinteistöliikelaitoskuntayhtymä Tavastia 0,23 %
Osakkuusyhteisöt
As Oy Aitoonrivi 26,6 %
As Oy Kyläkantola 37,1 %
As Oy Luopioisten Kokinrivi 20,1 %
As Oy Luopioisten Retkitie 17,2 %
As Oy Rantakukkia 26,5 %
As Oy Tiilivakki 40,2 %

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Tytäryhtiöt		
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	x	
Pälkäneen Aluelämpö Oy	x	
Pälkäneen Valokuitu Oy	x	
Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	x	
Kuntayhtymät		
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	x	
Pirkanmaan liitto	x	
Koulutuskeskus Tavastia	x	
Kiinteistöliikelaitoskuntayhtymä Tavastia	x	
Osakkuusyhtiöt		
Luopioisten vesihuolto Oy	x	
As Oy Rantakukkia		x
As Oy Luopioisten Retkitie		x
As Oy Aitoonrivi		x
As Oy Kyläkantola		x
As Oy Tiilivakki		x
As Oy Luopioisten Kokinrivi		x

Osakkuusyhteisöistä (omistus vähintään 20 %, mutta alle 50 %) on jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen asunto-osakeyhtiöt, koska niiden merkitys on riittävän vähäinen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

1.8.2 Konsernille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy on kunnan 100 %:sti omistama asunto-osakeyhtiö, jonka toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnan alueella. Yhtiö on perustettu vuonna 1978.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja, sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnassa.

Yhtiön vuokra-asunnot sijaitsevat Pälkäneen keskusta-alueella, Aitoossa sekä Luopioisissa. Kiinteistöjä yhtiöllä on yhteensä 21 ja niissä olevien asuntojen määrä on yhteensä 217. Yhtiön huoneistojen käyttöaste oli 88,56 % vuoden lopussa. Vuokrattuja huoneistoja oli yhteensä 178 kappaletta.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2024

Kutojantie 4 LVIS saneeraus jouduttiin kilpailuttamaan kaksi kertaa uudestaan kevään 2024 aikana. Consti Korjausrakentaminen Oy jätti oikaisuvaatimuksen koskien Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n Kutojantie 4 LVIS saneerauksen hankinta päätöstä. Todettiin, että hankinta ei voida saattaa hankintalain mukaiseksi kuin keskeyttämällä hankinta ja kilpailuttaa se uudestaan.

Konsultin kanssa päätettiin hankintakilpailuttaminen. Uudeksi konsultiksi valittiin FinProma Oy Palveluntuottaja vastaa kaupallisten asiakirjojen laadinnasta, hankintailmoituksen julkaisusta, tarjousten käsittelystä ja vertailun tekemisestä. Konsultti FinProma Oy havaitsi, kilpailutuksen jälkeen asiakirjoissa tulkinnallisen eron. Tarjouspyyntöasiakirjojen ja hankintailmoituksen välillä ristiriita. Tulkinnanvarainen tarjouspyyntö luetaan hankinnan keskeyttämisen hyväksyttäväksi syyksi. Mikä olisi voinut johtaa hankkeen keskeyttämiseen, joten jouduttiin kilpailuttamaan hanke uudestaan. Hankkeen piti alkaa keväällä 2024, mutta uudelleen kilpailutusten jälkeen hanke pääsi alkamaan vasta 18.10.2024. Hankkeelle on pyydetty Kuntarahoitus Oy:ltä vuoden 2025 osalta laina lyhennyserättömäksi. Pälkäneen kunnalta on saatu suostumus toimenpiteeseen.

Tammikuussa todettiin Kutojantie 4 lukitusjärjestelmä on vanhentunut ns. passiivissa. Asukkaiden turvallisuuden vuoksi oli järkevää vaihtaa kiinteistön pääovien ja asuntojen lukitukset ennen Kutojantie 4 LVIS saneerauksen alkua. Konsultti Hankintapartners Oy kilpailutti taloushallinnon. Hallitus päätti toimijaksi Talenom Oy:n ja Isännöinnin toiminnanohjausjärjestelmäksi valittiin Koho-järjestelmä.

Kostiavirrankylän uudishankkeeseen on teetetty maaperäkairaukset. Laina-asioiden edistämistä varten teetettiin kassavirtalaskelma. PTS suunnitelma pitää teettää vuoden 2025 aikana. Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:llä on lähitulevaisuudessa edessään mittavat peruskorjaustoimenpiteet olemassa oleviin kiinteistöihin. Pälkäneen Asuntotuotanto Oy on joutunut tekemään paljon asunto- ja rakennuskohtaisia korjaustoimenpiteitä viime vuosina saadakseen lisäaikaa peruskorjauksille, ja tämä on kuluttanut merkittävästi yhtiön kassaa.

Pälkäneen kunta on tilannut KPMG:ltä selvityksen Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n toimintakyvystä huomioiden uudisrakentamiskohteen.

Radontutkimus teetetty viime talven aikana Tehdastie 3 ja Asevelitie 11, joissain asunnoissa todettiin radon arvojen ylittymistä. Vuoden 2025 aikana toteutus.

Kunnostustoimenpiteitä on tehty taloyhtiöiden mm. puutarhoissa vieraslajikkeiden kurtturuusun ja vihtapihlaja-angervon poistamista.

Aran rahoittamia kohteita ei vuokrata yrityksille. Vapaarahoitteisten asuntojen osalta harkitaan vuokraamista, jos yritykset toimivat vastuullisesti antavat riittävät tiedot asukkaista isännöitsijälle.

Vuorensyrjäntie 2 ja Rimpuntie 9 kiinteistöt tullaan purkamaan. Kiinteistöissä ei ole asukkaita

Kuntastrategian painopiste	**Kuntastrategian tavoite**	**Talousarviotavoite**	**Mittari**	**Toteuma**	**Kommentit**
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Toteutetaan uudiskohteen rakentamisen, sekä kiinteistöjen peruskorjausten yhteydessä neliöiltään sellaisia asuntoja, joille on eniten kysyntää tietyillä asuinalueilla.	Toteutunut (kyllä/ei).		Uudiskohde ei ole toteutunut. Tällä hetkellä menisi kaupan vain pienet yksiöt. Kelan tukien pienentyminen vaikuttanut paljon kysyntään

ELINVOIMA: *Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.*	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Asennetaan asuinkiinteistöihin paikallinen valokuituyhteys asukkaiden käytettäväksi. Käytetään esimerkiksi remonteissa paikallisia toimijoita.	Toteutuneiden yhteyksien määrä: Pälkäneentie 7, 9, 11 ja 13 kiinteistöt. Rajalantie 3 - yhtiössä valmius. Huoneistoremontit, sähkö- ja lvi-työt tilattu pääsääntöisesti paikallisilta toimijoilta. Samoin remontti- ja korjaustarvikkeet noudetaan paikallisista liikkeistä.		Valokuitu on osoitteissa Pälkäneentie 7,9,11 ja 13 ja osoitteessa Rajalantie 3
	Positiivinen muuttovirta	Tarjotaan uusille kuntalaisia heidän tarpeitaan vastaavia hyväkuntoisia asuntoja.	Uusille kuntalaisille tarjottu asuntoja aina, kun mahdollista.		Uusille on pyritty tarjoamaan asuntoa. Muuttovirta on ollut poispäin.
	Monipuolisten asumisratkaisujen ja –ympäristöjen edistäminen	Rakennuttaa Pälkäneelle uudiskohde, joka vastaa tämän päivän asumistarpeita. Uudiskohteeseen on mietitty toteutettavaksi ns. vihreän energian ratkaisuja. Muun muassa on pohdittu aurinkopaneelien asentamista, sekä sähköautojen latausmahdollisuutta.	Uudiskohteen suunnittelu ei vielä valmis.		Selvityksessä rahatilanteen vuoksi
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti*	Kunnan talous on tasapainossa.	Asuntotuotanto saa maksettua lainanlyhennykset ajallaan omalla kassavirrallaan sekä yhtiön tuotoilla	Toteutunut (K/E).		Lainalimiitti tukemassa taloutta

ja taloudellisesti kestävällä tavalla.		on saatu katettua yhtiöissä toteutettavat pienemmät remontit. Merkittävimpien investointien rahoittaminen lainalla.			
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Luovutaan öljylämmityksestä. Lisätään jätepisteille kierrätysastioita. Vaihdetaan valaisimia energiatehokkaammiksi sekä toteutetaan muita energiaa säästäviä ja ympäristön kannalta järkeviä toimenpiteitä.	Öljylämmitys on ainoastaan Rimpuntien kiinteistöillä. Yhtiöiltä löytyy muovi-, lasi- ja metallijäteastiat. Toteutunut (kyllä/ei).		Vaihdettu pälkäneentien 9 liiketunnistimella syttyviksi porrasvalaistus Pihavalot 7,9,11 ja 13 led-valaistukset
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Asukkaille järjestetään kerran vuodessa asukaskokous, sekä Asuntotuotannon hallituksessa on 2 asukasjäsentä. Jäsenistä toinen on Pälkäneen keskusta-alueelta, ja toinen Luopioisista tai Aitoosta.	Toteutunut (K/E). Vuonna 2023 asukas-kokoukset järjestetään erikseen Luopioisissa ja Pälkäneen keskustassa. Asunto-tuotannon hallituksessa on asukas-jäsenet (2 kpl) Luopioisista ja Pälkäneen keskusta-alueelta.		Asukaskokous kerran vuodessa järjestetty Aitoon Luopioisissa. Asukasjäsenet yksi Luopiosista ja Pälkäneen keskusta-alueelta yksi henkilö

Asuntotuotanto Oy, tuloslaskelma (€)	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Liikevaihto	1 471 771	1 468 209	1 362 621
Muut kiinteistön tuotot	-629		
Henkilöstökulut	-14 823	-63 000	-85 466
Poistot ja arvonalentumiset	-111 566	-115 664	-107 095
Liiketoiminnan muut kulut	-1 244 213	-998 929	-1 196 385
Liikevoitto (-tappio)	**100 540**	**290 616**	**-22 508**
Rahoitustuotot ja -kulut	-25 035	-75 794	-42 152
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiir-toja ja veroja	**75 505**	**214 822**	**-64 660**
Tilinpäätössiirrot	-75 505	-214 822	64 760
Välittömät verot	0	0	-100
Tilikauden voitto/tappio	**0**	**0**	**0**

Tase (€)	31.12.2024
Lainat kunnalta	39 250,00
Lainat rahoituslaitoksilta	1 651 692,90

ARVIO YHTIÖN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kunnanhallitus on päättänyt tilata ulkopuolisen asiantuntijaselvityksen KPMG:ltä Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n taloudellisesta tilanteesta sekä kehityksestä tuleville vuosille, jotta omistaja voisi linjata, mitä kohteita ja missä aikataulussa yhtiö pystyy korjaamaan/ rakentamaan, jotta vuokratuotoilla olisi mahdollista ylläpitää yhtiön toimintaa sekä selvitä velanmaksuvelvoitteista. Selvityksessä tulee tarkastella myös kunnan mahdollisuudet rahoittaa, tukea tai lainoittaa yhtiön toimintaan huomioiden valtiontukisäädökset.

Pälkäneen kunnan hallintosäännön 4 § 4 – 5 mukaan kunnanhallituksen tulee seurata ja arvioida kunnan yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä sekä tehdä niiden perusteella tarvittaessa esityksiä.

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:llä tulee olemaan tulevina vuosina paljon tarvetta korjata kiinteistöjä. Jotta kiinteistöjen korjaamisessa päästään eteenpäin pitää laatia uusi PTS suunnitelma tai päivittää vanha PTS.

Pälkäneen Aluelämpö Oy

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Pälkäneen Aluelämpö Oy on kunnan 100 %:sti omistama lämpöyhtiö, jonka toimialana on lämmön kehittäminen ja hankkiminen sekä jakelu liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti kohtuullista hintatasoa noudattaen. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä. Toimialue on Onkkaalan kylä.

Lämpöä tuotetaan vuonna 2013 valmistuneessa hakelämpölaitoksessa. Varalaitoksena toimii vuonna 1985 valmistunut raskaspolttoöljylaitos sekä lämpölaitoksella sijaitseva polttoöljykattila. Hake on peräisin Pälkäneeltä ja lähikuntien alueelta. Asiakkaita kaukolämmön piirissä on 40. Lämmönjakopiirin pituus on noin 6,8 km.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2024

Energiahinnat ovat jatkaneet korkealla tasolla. Energiamyynnin taksoitusta ei nostettu vuoden aikana.

Tammikuussa tapahtui Pälkäneentien kohdalla kulkevan verkon osalla lämpövuoto, joka saatiin korjattua sujuvasti. Verkko on tällä osuudella rakennettu vuonna 1980 ja on täten ainoa osuus alkuperäisestä lämpöverkosta. Hallitus päätti varautua vuoden 2025 budjetissa tämän osuuden uusinnasta.

Keväällä havaittiin vuotoa, joka paikallistui lämpökattilan etulevyyn. Korjaustyöt kestivät kuusi työpäivää. Etulevy on käyttöikänsä päässä ja levy vaihdetaan uuteen kesätauon 2025 aikana. Etulevyn rikkoutuminen aiheutti kaikkiaan noin kahden viikon tauon hakelämmitykseen, jonka aikana jouduttiin turvautumaan öljyyn.

Yhtiö hankki kiinteistökaupalla omistukseensa lämpölaitoksen tontin, joka aiemmin on ollut kunnalta vuokrattu.

Yhtiö vuokrasi kunnalta 6500 m2 kokoisen alueen tulevalta Kankaanmaan asemakaava-alueelta energiapuun varastointia ja käsittelyä varten.

Kaukolämpöön liittyi yksi uusi asiakas.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUONNA 2024

Kuntastrategian painopiste	**Kuntastrategian tavoite**	**Talousarviotavoite**	**Mittari**	**Toteutuma**	**Kommentit**
ELINVOIMA: *Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset pai-*	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen.	Aluelämpö tuottaa kaukolämpöä uusille liittyjille.	Vähintään yksi uusi liittymä on saatu toimintaan vuoden 2024 aikana.		Toteutui. Yksi uusi kiinteistö liittyi kaukolämpöön.

kallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.					
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Kunnan talous on tasapainossa.	Aluelämmön toiminta tukee osaltaan kunnan taloutta positiivisen tuloksen kautta.	Yhtiön tulos on positiivinen tilikaudella 2024.		Toteutui. Päättynyt vuosi tuotti yhtiölle 28.999,94 euron voiton.
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Toiminnassa tavoitellaan tilannetta, että suhteellisesti hakkeen käyttö energiana lisääntyy fossiiliseen polttoaineeseen verrattuna.	Hakkeella ja öljyllä tuotetun energian hyötysuhde paranee hakkeen osalta.		Ei toteutunut. Alkuvuoden kireä pakkasjakso sekä hakekattilan etulevyn rikkoutuminen aiheutti ennakoimattoman lisäyksen öljynkulutukseen.

VUODEN 2024 TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT

Pälkäneen Aluelämpö Oy	**Toteutuminen**	**Toteutuminen**	**Tavoite**	**Toteutuminen**
Mittari	**2022**	**2023**	**2024**	**2024**
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemon avustuksia	toteutui	toteutui	toteutuu	toteutui
Yhtiön tunnusluvut	**TP 2022**	**TP 2023**	**TA 2024**	**TP 2024**
Liikevaihto	695 712	865 547	811 000	903 066
Liiketoiminnan muut tuotot	1 068	4 265	1 067	1 448
Materiaalit ja palvelut	-382 351	-523 043	-454 000	-613 027
Henkilöstökulut	-25 543	-38 287	-20 000	-24 105
Poistot ja arvonalentumiset	-85 954	-85 136	-135 000	-84 522
Liiketoiminnan muut kulut	-79 449	-113 452	-80 000	-109 235
Liikevoitto (-tappio)	**123 483**	**109 895**	**123 067**	**73 622**
Rahoitustuotot ja -kulut	-18 551	-23 915	-38 000	-37 373
Tilinpäätössiirrot	0	0	0	0
Tuloverot	-21 479	-17 196	-31 000	-7 250
Tilikauden voitto/tappio	**83 453**	**68 784**	**54 067**	**29 000**
Lainat rahoituslaitoksilta	555 555	816 667	677 777	677 777
Lainat kunnalta	0	0	0	0
Takaukset kunnalta	555 555	816 667	677 777	677 777
Taseen loppusumma	2 303 707	2 763 364	2 500 000	2 612 913

ARVIO YHTIÖN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Pälkäneen kunnan talousarvioon sisältyvässä investointiohjelmassa on varaus vuosille 2024-26 uuden biolämpölaitoksen rakentamisesta Luopioisiin. Laitoksen teho on 1,0 MW. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 2,6 milj. euroa. Kuntakonsernin omistajaohjauksen tahtotilana on, että Pälkäneen Aluelämpö Oy ostaa lämpölaitoksen verkostoineen sen valmistuttua. Kauppa tapahtuu arviolta loppuvuodesta 2025. Lämpöenergiaa tullaan tuottamaan noin viidelletoista asiakkaalle.

Raskaalla öljyllä toimivasta varalämpölaitoksesta tullaan luopumaan viimeistään vuonna 2027. Raskaan polttoöljyn saatavuus nyt ja tulevaisuudessa on epävarmaa ja hinnat ovat lähellä kevyen polttoöljyn hintoja.

Onkkaalan alueella lämmönjakelun määriin ei odoteta tulevan muutoksia.

Investointikohteena on Pälkäneentien, vuonna 1980 valmistuneen runkoverkon uusinta syksyllä 2025.

Pälkäneen Valokuitu Oy

Pälkäneen Valokuitu Oy on kunnan 100 %:sti omistama valokuituyhtiö, jonka tarkoituksena on valokuituyhteyksien rakentaminen ja ylläpitäminen sekä tukipalvelujen tarjoaminen Pälkäneen kunnan alueella ja välittömässä läheisyydessä. Yhtiön toiminnan tavoitteena ei ole voiton tuottaminen omistajalle. Yhtiön toimitusjohtajana toimi Miika Utoslahti (-11/2024) ja hallituksen puheenjohtajana toimii Ismo Auraneva.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Pälkäneen Valokuitu Oy:n tarkoituksena on tarjota ja toimittaa valokuituun perustuvia verkkopalveluita kotitalouksille, laitoksille, liikeyrityksille ja Pälkäneen kunnalle ja sen yhtiöille kannattavasti. Pälkäneen Valokuitu toimii Pälkäneen kunnan alueella ja tarjoaa sekä valokuituliittymiä että operaattoripalveluita.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2024

Tammikuussa 2024 yhtiön hallitus aloitti liiketoiminnan ja verkon myyntiprosessin omistajan ohjauksella. Indikatiivisten tarjousten ja keskusteluiden perusteella potentiaalisemmaksi ostajaksi osoittautui GlobalConnect Oy jonka kanssa suoritettiin DD-prosessi. Kauppakirja allekirjoitettiin heinäkuussa 2024 ja closing toteutui lokakuussa 2024. Toimitusjohtaja siirtyi yhtiöstä pois marraskuussa 2024. Liiketoiminnan siirto saatetaan loppuun vuoden 2025 puolella.

Kuntastrategian painopiste	**Kuntastrategian tavoite**	**Talousarviotavoite**	**Mittari**	**Toteuma**	**Kommentit**
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Hyvät valokuituyhteydet Pälkäneen kunnan alueella	Uusien liittymien määrä 130 kpl/vuosi, toteutunut (K/E). Pälkäne-liittymiä 140 kpl/vuosi, toteutunut (K/E). Lopettavien asiakkaiden määrä alle kolme (3).		
ELINVOIMA: *Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.*	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Pälkäneen alueella huippunopea yhteys täyttää yritysten vaatimukset	Yrityskäyttäjien liittymämäärä 10 kpl/vuosi, toteutunut (K/E).		
	Positiivinen muuttovirta	Uudet asukkaat hankkivat valokuidun	Muuttajille myytyjen liittymien määrä %.		Liiketoimintakaupasta johtuen ei toteutunut

KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Kunnan talous on tasapainossa.	Kannattavuuden paraneminen sekä liittymien määrän kasvu.	Liittymien määrä kasvaa vähintään 50 kpl/vuosi, toteutunut (K/E).		
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Tyytyväiset asiakkaat ja asiakkaiden osallista-minen viestintään.	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset.		Ei ole tehty 2024

Pälkäneen Valokuitu Oy	**Toteutuminen**	**Tavoite**	**Toteutuminen**
Mittari	**2023**	**2024**	**2024**
Vakituisten asuntojen liittymäpenetraatio %	n. 16%*	18 %	20%
Asuntojen, mökkien ja yritysten liittymäpenetraatio %	9%	12 %	10%
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	kyllä	kyllä	kyllä
Yhtiö toteuttaa voimassa olevaa liiketoimintasuunnitelmaa	kyllä	kyllä	
Yhtiön tunnusluvut	**TP 2023**	**TA 2024**	**TP 2024**
Liikevaihto	249 041	422 081	524 677
Liiketoiminnan muut tuotot	24	0	
Materiaalit ja palvelut	-136 322	-93 792	-340 316
Henkilöstökulut	-34 866	-80 515	-64 997
Toimituskulut	0	0	
Poistot ja arvonalentumiset	-140 391	-145 462	-121 005
Liiketoiminnan muut kulut	-105 920	-99 500	-261 251
Liikevoitto (-tappio)	**-168 434**	**2 812**	**922 132**
Rahoitustuotot ja -kulut	386 015	-222 908	-162 237
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	**217 581**	**-220 096**	**759 895**
Tilinpäätössiirrot	0	0	
Tuloverot	0	0	
Tilikauden voitto (tappio)	**217 581**	**-220096**	**759 895**
Liittymismaksut	13 855	47 760	
Kunnan takaukset	2 462 162	2 350 270	2 350 270
Taseen loppusumma	7 253 803	7 183 261	6 929 958
Lainat rahoituslaitoksilta	2 462 162	2 350 270	2 355 951
Lainat kunnalta	3 500 000	3 444 318	3 444 318

Pälkäneen Valokuitu Oy on maksanut tammikuussa 2025 rahoituslaitoksien sekä kunnan lainat pois.

Kauppasummasta on tallennettu sulkutilille 331 900€ sekä 331 900€ on velkakirjasaamisena GlobalConnect Oy:ltä. Takuusummat vapautuvat lokakuussa 2027.

ARVIO YHTIÖN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Yhtiön liiketoiminnan siirto GlobalConnect Oy:lle saatetaan loppuun huhtikuun 2025 loppuun mennessä. Yhtiö toimii taustayhtiönä liiketoimintakaupan sopimuksen johdosta 2027 lokakuun loppuun asti.

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo

Pälkäneen kunta omistaa 78 % Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Luopioisten pienteollisuustalosta. Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Luopioisten kylässä sijaitsevaa määräalaa sekä sillä olevaa hallirakennusta.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten Pienteollisuustalo huolehtii Teollisuusmikkola-kiinteistön (635-451-0007-0141-F) ylläpidosta osoitteessa Vohlisaarentie 2, Luopioinen. Kiinteistön oman tontin pinta-ala on 3 630 m2.

Kiinteistöön kuuluu vuonna 1987 valmistunut rakennus, jossa sijaitsevat Ramboll Finland Oy:n toimitilat (omistaja Pälkäneen kunta) ja Hemlog Kukkia Oy:n toimitilat (omistajat Hanna ja Matti Kallioinen), sekä edellisten yritysten varastotilana toimiva, vuonna 1998 valmistunut varastorakennus.

Yhtiön toiminnasta vastaa toimitusjohtaja Terttu Salmela sekä yhtiön hallitus, johon kuuluvat Marjo Koivulahti (puheenjohtaja), Terhi Aittokumpu, Matti Kallioinen ja Marko Kähäri sekä varajäsenenä Hanna Kallioinen.

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo			
Yhtiön tunnusluvut	**TP 2023**	**TA 2024**	**TP 2024**
Liikevaihto	13 986	14 850	14 562
Poistot ja arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	-7 874	-8 650	-9 724
Luottotappiot ja oikaisuerät			
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 137		-1 049
Liikevoitto (-tappio)	**4 976**	**6 200**	**3 789**
Tilikauden voitto/tappio	**4 976**	**5 650**	**3 789**
Lainat rahoituslaitoksilta	15 905	10 421	10 421
Lainat kunnalta	0	0	0

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Yhtiö teetti Hemlog Kukkia Oy:llä varastorakennuksen peltikaton maalauksen (2.000 €). Remontti maksettiin Kangasalan seudun Osuuspankista vuonna 2022 toimitilarakennuksen peltikaton maalausta varten nostetusta 20.000 euron lainasta jäljellä olevalla rahalla (2.500 €) eikä summaa sisällytetty maksettaviin vastikkeisiin. Yhtiöjärjestys päivitettiin.

1.8.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan hallintosäännön 94 §:n mukaan konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Kunnanvaltuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja sen mukaiset kunnan omistajapoliittiset linjaukset, päättää pääsääntöisesti talousarvion yhteydessä kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Pälkäneellä kuntakonsernia ohjaava asiakirja on konserniohje, joka uudistettiin täysin vuoden 2022 aikana. Pälkäneen valtuusto hyväksyi uuden konserniohjeen 13.12.2022 ja sen on astunut voimaan vuoden 2023 alusta alkaen.

Konsernin sisäistä valvontaa koskeva ohje sisältyy Pälkäneen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet –asiakirjaan. Pälkäneen kunnanvaltuusto hyväksyi kunnalle ja kuntakonsernille uuden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen (KV 5.2.2024 § 5). Tämän ohjeen keskeiset nostot tytäryhtiöiden osalta on käyty läpi yhtiöiden johdon kanssa.

Pälkäneen kunnanhallitus on pitänyt kaksi omistajaohjauskeskustelua vuoden 2024 aikana kaikkien kunnan suurimpien konserniyhtiöiden Pälkäneen Aluelämpö Oy:n, Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n ja Pälkäneen Valokuitu Oy:n kanssa. Tytäryhtiöt raportoivat sovitusti toiminnasta ja taloudesta osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanjohtaja on osallistunut vuoden aikana läsnäolo- ja puheoikeudella kaikkiin Pälkäneen Valokuitu Oy:n, Pälkäneen Aluelämpö Oy:n ja Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n hallitusten kokouksiin. Tekninen johtaja on lisäksi edustanut omistajaohjausta Asuntotuotannon hallituksen kokouksissa. Lisäksi kunnanhallituksen puheenjohtaja on osallistunut suurimpaan osaa tytäryhtiöiden hallitusten kokouksista.

Kokousten lisäksi kunnanjohtaja on pitänyt omistajaohjauspalavereita yhtiöiden johdon kanssa. Erityisen aktiivista yhteistyö oli alkuvuodesta Pälkäneen Valokuitu Oy:n kanssa yhtiön liiketoiminnan myynnin valmistelun johdosta. Pälkäneen Aluelämpö Oy:n kanssa on niin ikään ollut ylimääräisiä omistajaohjauspalavereita niin uuden lämpölaitoksen rakentamiseen kuin myös yhtiön oman haketuksen aloittamiseen liittyen. Pälkäneen Asuntotuotannon osalta omistajaohjauksen tehtävät kasvoivat loppuvuotta kohden yhtiön taloudellisen tilanteen ja tulevaisuuden selvittämisen johdosta.

1.8.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuosi 2024 oli merkittävä kuntakonsernissa. Pälkäneen Valokuitu Oy:n liiketoiminta myytiin GlobalConnect Oy:lle ja Pälkäneen valokuidun infrastruktuuri siirtyi osaksi GlobalConnectia syksyn 2024 aikana. Varsinainen kuituverkko integroidaan täysin yhtiöön kevään 2025 aikana. Myynnin seurauksena Pälkäneen valokuitu Oy on lyhentänyt lainansa rahoituslaitoksille ja Pälkäneen kunnalle. Tämän johdosta koko konsernin lainakanta pieneni merkittävästi ja samalla konsernista poistui omavelkaiset takaukset. Suurin osa lainoista maksettiin takaisin tammikuun 2025 aikana. Toteutunut kauppa on pienentänyt koko konsernin taloudellisia riskejä merkittävästi tulevaisuutta ajatellen, sillä yhtiö olisi tarvinnut pääomitusta tulevien vuosien aikana. Kaupan seurauksena yksi työntekijä siirtyi oston tehneeseen yritykseen. Kauppahintaa voidaan pitää konsernin näkökulmasta positiivisena ja kaupalla turvattiin valokuituliittymien käytön jatkuminen myös tulevaisuudessa.

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy kilpailutti Kutojantie 4 LVIS saneerauksen kahteen kertaan kevään 2024 aikana. Alkuperäinen hankinta jouduttiin keskeyttämään ja kilpailuttamaan uudestaan. Yhtiö kilpailutti 2024 vuoden aikana taloushallinnon ja isännöintijärjestelmän. Kilpailutuksen jälkeen taloushallinnon toimijaksi valittiin Talenom Oy ja isännöinnin toiminnanohjausjärjestelmäksi valikoitui Koho-järjestelmä. Kunta teetti ulkopuolisen selvityksen KPMG:ltä Asuntotuotannon taloudellisesta tilanteesta sekä kehityksestä tuleville vuosille huomioiden mahdollisen uudisrakentamiskohteen.

Pälkäneen Aluelämpö Oy osti syksyllä 2024 Pälkäneen kunnalta Onkkaalassa sijaitsevan lämpölaitoksen tontin. Tontti oli aikaisemmin vuokrattu yhtiölle ja tontin omistuksen myötä yhtiön omaisuus kasvoi ja kasvaneen omaisuuden odotetaan parantavan mahdollisia lainaneuvotteluita tulevaisuudessa. Kaukolämpöön liittyi vuoden aikana yksi uusi asiakas. Lisäksi yhtiö vuokrasi kunnalta Kankaanmaalta alueen energianpuun varastointia ja käsittelyä varten. Aluelämpö on osallistunut uuden lämpölaitoksen rakentamisen suunnitteluun. Lämpölaitos rakennetaan kunnan taseeseen ja myydä valmistumisen jälkeen yhtiölle. Kaupan on tarkoitus toteutua vuoden 2025 aikana.

1.8.5 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernin rakenteeseen on tulossa muutoksia sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen seurauksena. Valmistelu tehdään vuoden 2025 aikana, koska sote-uudistuksen voimaanpanolain 616/2021 mukaisesti siirtymäaika loppuu 2025 vuoden loppuun mennessä ja sotekiinteistöjen vuokraustoiminta olisi yhtiöitettävä 1.1.2026 alkaen. Yhtiöitettäviin kohteisiin päivitetään PTS-suunnitelmat, jolloin kiinteistöjen tulevaisuuden korjaus- ja investointitarpeita saadaan kartoitettua paremmin.

Pälkäneen Valokuitu Oy:n toteutuneen liiketoimintakaupan myötä yhtiön pääasiallinen toiminta on käytännössä päättynyt. Yhtiö kuitenkin pysyy hallinnollisesti toiminnassa kaupan takuuajan päättymiseen asti.

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:llä on edessään mittavia perusparannuksia olemassa oleviin kiinteistöihin ja tämän lisäksi yhtiö valmistelee edelleen uudiskohteen rakentamista vastatakseen vuokra-asuntojen kysyntään Pälkäneellä. Keskeinen haaste on vanheneva ja korjausvelkainen asuntokanta. Toteutuessaan uudisrakennushanke tulee tarkoittamaan yhtiön lainakannan kasvua ja kunnalle takausvastuiden laajenemista. Hankkeeseen ja haastavaan tilanteeseen liittyen kunta tilasi KPMG:ltä mallinnuksen yhtiön taloudellisesta tilanteesta ja oletettavasta kehityksestä sekä skenaarion hankkeen taloudellisista vaikutuksista. Lisäksi kunta on käynnistänyt 2025 vuoden alkupuolella yhtiön omistajastrategian laadinnan. Strategian laadintaan osallistuu viranhaltijoita sekä luottamushenkilöedustajia. Strategia on tarkoitus tuoda päätöksentekoon keväällä 2025.

Kunta on tiivistänyt ja tehostanut omistajaohjaustaan. Yhteydenpitoa yhtiöiden kanssa jatketaan ja kehitetään edelleen. Uuden konserniohjeen myötä yhteiset toimintaperiaatteet ja pelisäännöt ovat selkeentyneet ja yhteistyön muodot vakiintumassa.

1.8.6 Konsernin tuloslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA, 1 000 €	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	7 350	7 279
Toimintakulut	-23 697	-22 399
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	-1
TOIMINTAKATE	**-16 347**	**-15 121**
Verotulot	15 367	14 918
Valtionosuudet	3 896	4 430
Rahoitustuotot ja -kulut	**-90**	**519**
Korkotuotot	159	786
Muut rahoitustuotot	86	82
Korkokulut	-188	-153
Muut rahoituskulut	-147	-197
VUOSIKATE	**2 826**	**4 746**
Poistot ja arvonalentumiset	**-3 211**	**-2 913**
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 211	-2 903
Arvonalentumiset	0	-10
Satunnaiset erät	**1 170**	**0**
Satunnaiset tuotot	1 170	0
Satunnaiset kulut	0	0
TILIKAUDEN TULOS	**785**	**1 833**
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	-21	-31
Laskennalliset verot	14	1
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-1	-1
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	**777**	**1 802**

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31,0 %	32,5 %
Vuosikate/Poistot, %	88,0 %	162,9 %
Vuosikate, euroa/asukas	454	750
Asukasmäärä	6 230	6 331

1.8.7 Konsernin rahoituslaskelma 2024 ja sen tunnusluvut

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA, 1000 €	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 826	4 746
Satunnaiset erät	1 170	0
Tilikauden verot	-21	-31

Tulorahoituksen korjauserät	-43	-151
Toiminnan rahavirta yhteensä	**3 933**	**4 565**
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 609	-3 893
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	176	389
Investointien rahavirta yhteensä	**-2 432**	**-3 504**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**1 500**	**1 060**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-7	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
	-7	**0**
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	-1 900
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 485	-1 290
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 225	3
	-1 260	**-3 187**
Oman pääoman muutokset	**0**	**0**
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	331	-55
Vaihto-omaisuuden muutos	0	3
Saamisten muutos	505	363
Korottomien velkojen muutos	-705	-1 731
	131	**-1 421**
Rahoituksen rahavirta	**-1 136**	**-4 608**
Rahavarojen muutos	**364**	**-3 548**
Rahavarat 31.12.	**7 001**	**6 637**
Rahavarat 1.1.	**6 637**	**10 185**
Rahavarojen muutos	364	-3 548

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	**2024**	**2023**
Investointien tulorahoitus, %	108,3 %	121,9 %
Lainanhoitokate	0,8	3,0
Laskennallinen lainanhoitokate	2,0	1,0
Kassan riittävyys, pv	84,8	77

1.8.8 Konsernitase 2024 ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE, 1000 €			
VASTAAVAA	**31.12.2024**	**31.12.2023**	
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	0	1	
Muut pitkävaikutteiset menot	7	7	
Aineettomat hyödykkeet	**7**	**8**	
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	5 810	5 757	
Rakennukset	12 960	14 327	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 424	19 722	
Koneet ja kalusto	1 095	1 260	
Muut aineelliset hyödykkeet	25	13	*
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 346	766	
Aineelliset hyödykkeet	**34 659**	**41 845**	*
Sijoitukset			
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	1 462	1 451	*
Muut lainasaamiset	0	0	
Muut saamiset	19	12	
Sijoitukset	1 482	1 463	
PYSYVÄT VASTAAVAT	**36 148**	**43 317**	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
Valtion toimeksiannot	78	158	
Lahjoitusrahastojen varat	3	381	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**81**	**539**	
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	43	43	
Vaihto-omaisuus	**43**	**43**	
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Lainasaamiset	332	0	
Muut saamiset	334	2	
Pitkäaikaiset saamiset	**666**	**2**	

Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	858	738
Lainasaamiset	10	10
Laskennalliset verosaamiset	14	13
Muut saamiset	301	299
Siirtosaamiset	5 340	191
Lyhytaikaiset saamiset	**6 523**	**1 251**
Saamiset	**7 189**	**1 253**
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	5	3
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	1 002
Muut arvopaperit	1 206	1 206
Rahoitusarvopaperit	**1 212**	**2 210**
Rahat ja pankkisaamiset	5 790	4 427
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**14 233**	**7 934**
VASTAAVAA	**50 462**	**51 790**

VASTATTAVAA	**31.12.2024**	**31.12.2023**
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 137	12 137
Arvonkorotusrahasto	1	1
Muut omat rahastot	19	19
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	17 731	15 929
Tilikauden yli-/alijäämä	777	1 802
OMA PÄÄOMA	**30 665**	**29 888**
VÄHEMMISTÖOSUUDET	**28**	**27**
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	78	158
Lahjoitusrahastojen pääomat	479	526
Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**557**	**684**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 613	8 996
Lainat julkisyhteisöiltä	1 557	1 655
Muut velat	4 795	5 466
Pitkäaikainen vieras pääoma	**11 966**	**16 117**
Lyhytaikainen vieras pääoma		

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 425	1 198
Lainat julkisyhteisöiltä	78	84
Saadut ennakot	226	243
Ostovelat	1 146	1 137
Muut velat	349	417
Siirtovelat	1 723	1 680
Laskennalliset verovelat	301	314
Lyhytaikainen vieras pääoma	**7 247**	**5 074**
VIERAS PÄÄOMA	**19 213**	**21 191**
VASTATTAVAA	**50 462**	**51 790**

*) Vertailuvuoden luku on muuttunut korjausten vuoksi

Konsernitase osoittaa kuntakonsernin taloudellisen aseman selvittämällä konserniyhteisöjen varat ja velat. Konsernitaseen loppusumma pieneni n. 1,3 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen nähden. Vuoden 2023 luku on muuttunut jälkeenpäin teknisten korjausten takia ja poikkeaa tästä syystä 2023 vuoden tilinpäätöskirjan luvuista. Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet vastaavalla puolella aineellisten hyödykkeiden alla, jossa kiinteät rakenteet ja laitteet erän summa on pienentynyt 2023 vuodesta n. 6,3 miljoonaa euroa. Vastattavalla puolella isoimmat muutokset on kohdistunut pitkäaikaisen vieraan pääoman pienentymiseen n. 4,1 miljoonalla eurolla 2023 vuoteen nähden.

Konsernitaseen tunnusluvut	**2024**	**2023**
Omavaraisuusaste, %	61,1	58,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	71,3	78,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	18 508	17 731
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	2 971	2 801
Lainakanta 31.12., 1 000 €	10 674	11 934
Lainakanta 31.12./asukas	1 713	1 885
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	10 794	11 934
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	1 885	1 885
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0

1.9 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kunnan tilikauden tulos muodostui 818 416,24 euroa alijäämäiseksi. Kunnanhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä seuraavasti:

- tuloutetaan poistoeroja 306 366,60 euroa
- tilikauden alijäämä 512 049,64 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätilille.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia

Pälkäneen kunnanvaltuusto hyväksyi 7.12.2022 § 93 Pälkäneen kunnalle uuden kuntastrategian ”Pälkäne parasta aikaa 2030”. Kuntastrategiassa on määritelty se tahtotila, johon pyritään ja ne tavoitteet, joiden kautta tuo tahtotila saavutetaan. Strategian toimeenpano tapahtuu talousarviossa määriteltyjen toimenpiteiden kautta.

Pälkäneen kuntastrategian tahtotila, tavoitteet ja painopistealueet:

Hyvinvoinnin, elinvoiman ja kestävän kehityksen painopistealueiden sisältö on määritelty seuraavasti:

HYVINVOINTI	ELINVOIMA	KESTÄVÄ KEHITYS
Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy *Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakoiden ja syrjäytymistä ehkäisten. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät.*	**Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen** *Pälkäne on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset yhteisöt tukevat kunnan elinvoiman kehittymistä ja positiivista yrityskulttuuria.* *Kunnan palvelut ja toimintaympäristöt tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset yritykset ja paikallisyhteisöt ovat tärkeä voimavara.*	**Kunnan talous on tasapainossa** *Kunnan käyttötalous saadaan tasapainoon ja vahvistetaan kunnan investointikykyä elinvoimaa ja tulevaa kehitystä tukeviin investointeihin. Talouteen liittyvissä päätöksissä arvioidaan niiden vaikutusta toimintaan ja talouteen pitkällä aikavälillä.*

Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden *Kuntalaisia tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen, hyvinvointia tukevaan elämäntapaan. Kunta tarjoaa liikunnan ja kulttuurin palveluita ja toimintaympäristöjä mahdollistamalla monipuolisen hyvinvoinnista huolehtimisen.*	**Positiivinen muuttovirta** *Pälkäneen vetovoima on hyvä ja kuntaan muuttaa enemmän uusia asukkaita kuin kunnasta muutetaan pois. Kunta saa monipuolisesti uusia asukkaita eri ikäryhmistä. Kuntaa ja sen asumismahdollisuuksia markkinoidaan vahvasti potentiaalisille uusille asukkaille.*	**Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja** *Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan Etelä-Pirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia.*
Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi *Pälkäneen kunnan henkilöstö on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva. Työtä ja työympäristöjä kehitetään aktiivisesti ja työssä viihdytään.*	**Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen** *Kunta edistää toiminnallaan monipuolisten asumismahdollisuuksien ja -ympäristöjen kehittämistä ja ideointia paikkakunnalle sekä markkinoi eri asumismuotoja ja tontteja aktiivisesti.*	**Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia** *Kunta toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa kuntalaisten kanssa niin kuntalais- ja kyläiltojen, kuulemistilaisuuksien kuin sähköisenkin vuorovaikutuksen osalta.*

DIGITALISAATIO

Pälkäneellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kuntalaisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

STRATEGIAN MITTARISTO

Mittaristo	*TP 2024*	*TAVOITETASO 2030*
Asukasluku	6 230	6 400 tai suurempi
Tuloveroprosentti	8,9	alle kuntien keskiarvon (v. 2023 ka = 8,50)
Kunnan lainamäärä/asukas Konsernin lainamäärä/asukas	955 € (31.12.2024) 1 713 €	alle kuntien keskiarvon (v. 2024 TP-arvioiden ka = 3 380 € / €)
Myytyjen asuintonttien määrä/vuosi	2 (v. 2024)	10
Nettomuutto	-50 (2024)	Positiivinen nettomuutto
Valokuituliittymien määrä	1 091 (2024)	1 300
Yritysten määrä	669	700
Perustettujen yritysten määrä/vuosi	31 (2024)	40
Yrityksissä olevien työpaikkojen määrä	977 (2023, htv)	1 100
Työttömyysprosentti	7,9 % (12/2024)	6 % tai pienempi
Kuntalaisten kokonaistyytyväisyys asteikolla 1-5	3,4 (kysely 2024)	4
Kunnan henkilöstön yleisarvosana työnantajalle asteikolla 1-5	3,9 (v. 2024)	4
*Ilmastopäästöjen määrän väheneminen vuoteen 2007 verrattuna	- 35 %	- 80 %
Hiilineutraaliuteen tähtäävät uudet toimintatavat tai teot/vuosi	2	3
TEA-viisareiden yhteisarvosana	61	Maan keskiarvoa parempi (70)
Kuntalaisten osallistaminen – tilaisuudet ja kyselyt/vuosi	16 (2024)	10
Kuntalaiskyselyyn vastanneiden määrä	222 (2024)	650

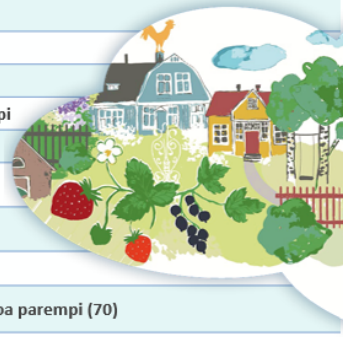

Strategian toteutumista arvioidaan paitsi talousarviossa asetettujen tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden kautta, niin myös strategialle määritellyn mittariston avulla. Strategian mittaristoa tarkastellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä ja se tarkistetaan kerran valtuustokaudessa kuntastrategian tarkastamisen yhteydessä (valtuustoseminaari syksyllä 2023). Yllä olevassa kuvassa kuntastrategian mittaristo päivitettynä.

2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseksi määrätyn tehtävän suorittamiseksi tai hankkeen toteuttamiseksi. Talousarviossa osoitetaan myös suoraan tuloslaskelma- ja rahoitusosaan merkittäviin menoihin määrärahat.

Toteutumisvertailuissa esitetään määrärahat ja tuloarviot sekä niihin talousarviovuonna tehdyt muutokset, toteutuneet menot ja tulot sekä niiden erotus.

Valtuustoon nähden sitova taso on ulkoisten **tuottojen ja kulujen erotus eli netto.** Tuottojen ja kulujen erotuksesta käytetty nimitys on **toimintakate**.

TOIMIELIN:	**Tarkastuslautakunta**
TOIMIALA:	**Tarkastustoimi**
TILIVELVOLLINEN:	**-**

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päättämät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovat valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tavoitteet kuntalain mukaan.

Kunnan tarkastustoimen järjestämisestä vastaa tarkastuslautakunta, johon kuuluu 7 jäsentä. Tarkastuslautakunta kokoontuu noin 6 kertaa vuodessa.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävä on;

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan talous-suunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi
-

Ulkoinen tuloslaskelma

Tarkastustoimi	TP 2023	TA 2024	TA-muutok-set	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poik-keama-%
TOIMINTAKULUT	-24 032	-28 008		-28 008	-25 263	-2 745	-9,80 %
Henkilöstökulut	-3 282	-4 808		-4 808	-2 851	-1957	-40,71 %
Palvelujen ostot	-20 748	-23 150		-23 150	-22 369	-781	-3,37 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-50		-50	-44	-6	-12,98 %
TOIMINTAKATE	-24 032	-28 008	0	-28 008	-25 263	-2 745	-9,80 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toiminta-tuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

TOIMIELIN: **kunnanhallitus**
TOIMIALA: **hallintopalvelut**
TILIVELVOLLINEN: **kunnanjohtaja ja hallintojohtaja**

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Hallintopalveluiden toimiala vastaa kunnan luottamushenkilöhallinnosta sekä yleis- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamisesta. Lisäksi toimialue vastaa kunnan ICT-palveluiden tuottamisesta ja vaalien järjestämisestä. Toimialueen keskeisiä tehtäviä ovat kunnanhallituksen ja –valtuuston päätösten valmistelu ja täytäntöönpano, palkka-, palvelussuhde- ja lakiasiat, sopimus- ja asianhallinta, strategia- ja kehittämistehtävät sekä kuntajohtaminen.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kunnan verkkosivu-uudistus saatiin päätökseen keväällä 2024, ja uusi sivusto julkaistiin elokuussa 2024. Uusille verkkosivuille toteutettiin lisäksi saavutettavuusauditointi, ja havaituista puutteista reklamoitiin verkkosivuston toteuttajaa.

Työterveyshuollon kilpailutus toteutettiin syksyllä 2024. Työterveyshuollon palveluiden tuottajana jatkaa Pihlajalinna Oy. Uuden sopimuksen myötä hinnoittelu muuttui kunnalle edullisemmaksi. Lisäksi sopimuksessa on aiempaa kattavammin mielenterveyspalveluja työntekijöiden käyttöön. Hankinnassa painotettiin lisäksi vaikuttavaa ja proaktiivista työterveysyhteistyötä.

Kunnan ICT- palveluihin toteutettiin syksyllä 2024 tietoturva-auditointi. Auditoinnin tarkoitus oli selvittää palvelujen tietoturvan vaatimustenmukaisuus. Auditoinnin tuloksia hyödynnetään ICT-kehittämissuunnitelman päivittämisessä.

Vuonna 2024 toteutettiin onnistuneesti presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit. Pälkäneen äänestysprosentti oli presidentinvaalien ensimmäisellä kierroksella 74,7 % ja toisella kierroksella 68,9 %. Europarlamenttivaaleissa äänestysprosentti oli 40,3 %.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA

Hallintopalveluissa otettiin käyttöön uusi sähköinen arkistoratkaisu sekä luottamushenkilöille suunnattu intranet. Samalla käytöstä poistui Cloudmeeting -sähköinen kokouspalvelu.

MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT TALOUSARVIOSSA

Hallintopalveluiden toimintakate toteutui peräti 18,18 prosenttia ennakoitua parempana. Tulosta selittää toimintamenojen alittuminen 11,72 prosentilla ja toimintatuottojen ylittyminen 26,75 prosentilla talousarvioon nähden. Toimintatuotot putosivat kutenkin merkittävästä edellisvuodesta. Toimintamenojen alitusta selittää mm. ICT-palveluihin varatun määrärahan alittuminen. Vuodelta 2024 ei myöskään kirjattu myynnin luottotappioita kuten 2023. Toimintatuottoja nosti erityisesti maahanmuuttajien kotouttamisesta maksettava laskennallinen korvaus.

TOIMINNAN TUNNUSLUVUT

Mittari	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	225	215	235	218

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma	kommentti
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Kunnan työyksiköissä panostetaan varhaiseen tukeen ja hyvään työergonomiaan. Henkilöstöhallinto tukee esihenkilöitä työkykyjohtamisessa. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa kehitetään.	Pitkät poissaolot vähenevät kuntatasolla edellisvuodesta		Yli 30pv mittaiset poissaolot lisääntyivät kautta linjan
			Terveysprosentti 2023 < 2024		Terveys-prosentti on täsmälleen sama kuin edellisvuonna (35 %)
			Sairauspoissaoloprosentti 2023 > 2024		Sairaus-poissaolo -% oli 5,89 kun se 2023 oli 5,21

			Varhaisen tuen keskustelujen määrä 2023 < 2024		
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Kunnan talous on tasapainossa.	Kunnan hankintaohje päivitetään yhteistyössä talous-palveluiden kanssa. Hankinta-ohjeessa huomioidaan myös hankintojen ympäristö- ja ilmastovaikutukset	Ohje on päivitetty K/E		Ohjetta ei päivitetty
		Kunnan ICT-valmius- ja jatkuvuuden-hallinnan suunnitelma päivitetään	Ohje päivitetty K/E		ICT-palveluiden tietoturva-auditointi suoritettu syksyllä 2024 Toimintakortti tietojenkalas-teluhyökkäyk-sen aikaiseen toimintaan laadittu.
		Järjestetään sisäistä tietojärjestelmäkoulutusta, jotta työn tehokkuus paranisi ja sähköisistä työmenetelmistä saataisiin kaikki hyöty irti	Pidetty vähintään yksi koulutustilaisuus		Verkkosivu-koulutus 8.4.2024 Saavutetta-vuuskoulutus 26.4.2024

Tuloslaskelma, ulkoinen

Hallintopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	522 442	220 867		220 867	279 945	59 078	26,75 %

Myyntituotot	63 346	72 800		72 800	104 596	31 796	43,68 %
Tuet ja avustukset	59 440	25 427		25 427	108 425	82 997	326,41 %
Muut toiminta-tuotot	399 656	122 640		122 640	66 924	-55 716	-45,43 %
TOIMINTAKULUT	-1 358 404	-1 461 317		-1 536 317	-1 356 309	180 007	-11,72 %
Henkilöstökulut	-666 304	-683 526		-683 526	-638 971	44 555	-6,52 %
Palvelujen ostot	-534 878	-682 760		-682 760	-579 687	103 073	-15,10 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-28 387	-32 100		-32 100	-23 454	8 646	-26,94 %
Avustukset	-3 000	-9 000	-75 000	-84 000	-78 000	6 000	-7,14 %
Muut toimintakulut	-125 835	-53 931		-53 931	-36 199	17 732	-32,88 %
TOIMINTAKATE	-835 962	-1 240 449	-75 000	-1 315 449	-1 076 364	239 085	-18,18 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toiminta-tuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

TOIMIELIN: **kunnanhallitus**
TOIMIALA: **talous- ja tukipalvelut**
TILIVELVOLLINEN: **talousjohtaja**

Talous- ja tukipalveluiden toimiala sisältää laskentapalveluiden, keskitettyjen hankintapalveluiden, ruoka- ja siivouspalveluiden määrärahat.

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Talouspalvelut tukevat kunnan ja kuntakonsernin strategista johtamista sekä toimialojen ja kuntakonsernin toimintaa taloushallinnon rutiini- ja asiantuntijapalveluilla. Talouspalvelut tuottavat virallisen talousraportoinnin kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle, vastaavat taloustietojen lakisääteisestä raportoinnista Valtiokonttorille sekä toteuttavat johdon raportoinnin kehittämistä. Talouspalvelut koordinoivat myös yhteistyötä ulkoiseen palveluntuottajaan Sarastia Oy:hyn taloushallinnon asioissa.

Ruoka- ja siivouspalvelut tuottavat ruokapalvelua kunnan varhaiskasvatukselle sekä kouluille ja lisäksi siivouspalvelua kunnan eri kohteisiin sekä pieniltä osin myös Pirkanmaan hyvinvointialueelle

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMINEN

Talouspalveluiden painopisteenä on kunnan kokonaistaloudellinen seuranta ja ohjaus yhdessä muiden toimialojen ja toimintayksiköiden kanssa. Talouspalveluissa seurattiin kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamista ja mahdollista hankintalain uudistamista. Uudistuksen seurauksella on merkittäviä vaikutuksia mm. In-house -yhtiöiden toimintaan. Talouspalveluissa valmistauduttiin työllisyyspalveluiden uudistukseen.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA

Kunnan 100 % omistaman tytäryhtiön Pälkäneen Valokuitu Oy:n liiketoiminta myytiin GlobalConnect Oy:lle. Myynnin seurauksena valokuidun infrastruktuuri siirtyi yhtiölle. Toteutunut kauppa pienentää merkittävästi

kunnan taloudellisia riskejä ja yhtä lailla helpottaa talouden suunnittelua ja tilaa tulevaisuudessa, koska kunnan ei tarvitse enää investoida, pääomittaa tai taata yhtiön lainoja.

Kunnan talouden tilan ja suunnitelmavuosien heikentymisen seurauksena käynnistettiin talouden tasapainotusohjelman laatiminen vuosille 2025–2028. Valtuusto hyväksyi ohjelman alkuvuodesta 2025. Ohjelman vaikutukset henkilöstöön olivat n. 12,86 henkilötyövuoden vähennykset. Osana tasapainotusohjelmaa käynnistettiin yt-neuvottelut vuoden 2024 lopussa ja neuvottelut päättyivät 2025 vuoden alussa. Talous ja tukipalveluiden osalta yt-neuvotteluiden lopputuloksena henkilötyövuodet vähenevät 2,7 työvuodella ruoka- ja siivouspalveluissa sekä hallinto- ja talouspalveluiden osalta yhteensä 2 henkilötyövuodella. Osa vähennyksistä toteutuu tehtävien ja resurssien uudelleen järjestelyjen kautta, mutta osa vähennyksistä toteutuu irtisanomisten kautta.

Siivouspalveluille on palkattu yksi kiertävä sijainen vakinaiseen tehtävään sijaistamaan tilapäisiä poissaoloja ja vastaamaan lisääntyneeseen palveluntarpeeseen.

Ruokapalveluilla vaihtui ruokatuotanto-ohjelma Jamixista PoweRestaan. Uuden ohjelmiston käyttöönottokoulutukset olivat keväällä.

MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT TALOUSARVIOSSA

Ei merkittäviä poikkeamia talousarviossa. Toimintakate toteutui n. 137 000 euroa talousarviota parempana. Tiliryhmien sisällä oli jonkin verran vaihtelua, mutta toimintatuotot ja toimintakulut toteutuivat kokonaisuudessaan talousarviota paremmin.

TOIMINNAN TUNNUSLUVUT

Mittari	**TP 2022**	**TP 2023**	**TA 2024**	**TP 2024**
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	344	348	388	373

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	**Kuntastrategian tavoite**	**Talousarviotavoite**	**Mittari**	**Toteuma**	**Kommentti**
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Kunnan talous on tasapainossa.	Koko kunnan käyttötalous on tasapainossa eli vuosikate riittää kattamaan poistot ja arvonalentumiset.	Tilikauden tulos saadaan ylijäämäiseksi talousuunnitelmakauden 2024–2026 aikana.		Tilikauden tulos vuonna 2024 on 818 416 euroa negatiivinen. Tilikauden tulos oli muutettua talousarviota n. 1 092 000 euroa parempi. Ilman Pälkäneen Valokuitu Oy:n alaskirjauksia

					tulos olisi ollut ylijäämäinen.
	Kunnan talous on tasapainossa.	Myyntilaskujen sähköisyysastetta saadaan nostettua ja siten myös laskujen lähettämisestä aiheutuvia kustannuksia vähennettyä.	Kunnan lähettämistä myyntilaskuista sähköisiä > 40 % (1–7/2023 sähköisyysaste n. 33 %).		Myyntilaskujen sähköisyysaste toteutui n. 34,8 % suuruisena, joten tavoitteesta jäätiin selkeästi. Vuoden 2023 toteumaprosenttiin nähden kasvua tuli n. 4 %.
	Kunnan talous on tasapainossa.	Sarastian tuottamien talouspalveluiden toimivuudesta ja kehittämistarpeista laaditaan erillinen käyttäjäkysely.	Käyttäjäkysely on laadittu. K/E. Kyselyn tulosten perusteella arvioidaan, onko tarvetta muutoksille talouspalveluiden järjestämistavassa		
	Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Siivouspalveluiden kohdekohtaisten palvelusopimusten päivitys.	Kohdekohtaiset palvelusopimukset on päivitetty. Tehty/ei.		Sopimus-luonnos ja palveluku-vaukset ovat valmiit. Toimiala-johtajien hyväksyntä ei toteutunut vuoden 2024 aikana. Palvelua ei toistaiseksi tuoteta uusien palvelukuvausten mukaisesti.
	Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Vuosikellon luominen jaksottaisille siivoustöille.	Vuosikello on käytössä kaikissa siivouskohteissa. Tehty/ei.		Vuosikello on tehty ja henkilöstö opastettu toimimaan sen mukaisesti.
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Jamix-menun käyttöönotto ruokapalveluissa. Jamix menu on kuntalaisille näkyvillä	Jamix-menu on käytössä. Kyllä/ei.		Ruokalista-julkaisu on käytössä.

		kunnan internet-sivujen kautta. Sovelluksen voi myös ladata älypuhelimelle tai tabletille.			
	Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Yhteistyön käynnistäminen Kostiakeskuksen kanssa hävikkiruoan vähentämiseksi.	Yhteistyö käynnistetty Kostiakeskuksen kanssa. Kyllä/ei.		Yhteistyö on käynnistetty Kostiakeskuksen kanssa.
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Kasvisruoan lisääminen kouluruokailussa toiseksi pääruokavaihtoehdoksi.	Kasvisruoka toisena pääruokavaihtoehtona kaikissa kouluissa. Kyllä/ei.		Kasvisruoka on toisena pääruoka-vaihtoehtona kaikissa kouluissa.

Tuloslaskelma, ulkoiset

Talous- ja tukipalvelut	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	78 774	37 209		37 209	76 764	39 555	106,30 %
Myyntituotot	21 372				21 370	21 370	100,00 %
Tuet ja avustukset	50 882	37 209		37 209	55 393	18 184	48,87 %
Muut toimintatuotot	6 521						
TOIMINTAKULUT	-2 203 715	-2 418 467		-2 418 467	-2 321 157	-97 310	-4,02 %
Henkilöstökulut	-1 330 435	-1 424 828		-1 424 828	-1 444 556	19 728	1,38 %
Palvelujen ostot	-451 845	-485 842		-485 842	-424 019	-61 823	-12,72 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-417 569	-498 040		-498 040	-448 466	-49 574	-9,95 %
Muut toimintakulut	-3 867	-9 757		-9 757	-4 116	-5 641	-57,81 %
TOIMINTAKATE	-2 124 941	-2 381 258		-2 381 258	-2 244 393	-136 865	-5,75 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

TOIMIELIN: kunnanhallitus
TOIMIALA: maankäyttö ja kaavoitus
TILIVELVOLLINEN: kunnanjohtaja ja tekninen johtaja

Toimiala sisältää kunnan maankäytön ja kaavoituksen määrärahat.

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Maakäytön ja kaavoituksen toimiala vastaa kunnan maankäytön suunnittelusta ja kaavoituksesta. Kaavoitusta toteutetaan sekä omana suunnitteluna että ulkoisena konsulttitoimintana. Suunnittelun lisäksi toimiala tukee muita toimialoja ja kuntalaisia muun muassa maankäytön toteutukseen ja maaomaisuuteen liittyvissä asioissa ja vastaa osaltaan kunnan tonttimyynnin valmistelusta.

Maankäytön periaatteita ja kehityskohteita käsitellään sekä viranhaltijoista koostuvassa maankäyttötyöryhmässä, että viranhaltijoista ja luottamushenkilöistä koostuvassa maapoliittisessa työryhmässä.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMINEN

Vuoden 2024 aikana kunnassa oli eri aikoina vireillä noin 11 kaavahanketta, joista kaksi (2) maanomistajien ranta-asemakaavoja. Näistä kaavoista tuli vuoden aikana voimaan viisi (5) kappaletta. Merkittävimpiä voimaan tulleita kaavoja olivat vuodesta 2016 vireillä ollut Lastenlinnan metsän asemakaava sekä Luopioisten Keskitien ja kirkonkylän itäosan asemakaava.

Uuden Pälkäneveden yritysalueen tontit asetettiin myyntiin huhtikuussa 2024 ja alueen aurinkovoimala aloitti toimintansa.

Merkittävimpänä vuonna 2025 jatkuvana kaavahankkeena aloitettiin Onkkaalan yhtenäiskoulun ja sen lähiympäristön asemakaavan muutos.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA

Ei keskeisiä muutoksia vuonna 2024.

MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT TALOUSARVIOSSA

Ei keskeisiä muutoksia. Lisämäärärahaa jouduttiin hakemaan muun muassa Kankaanmaan teollisuusalueen laajennuksen asemakaavan suunnittelukustannusten painotuttua työn alkupuolelle.

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
ELINVOIMA: *Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset pai-*	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Kankaanmaan uuden yritys-/teollisuusalueen asemakaava	Kaava hyväksytty vuoden loppuun mennessä K/E		Asetettu tavoite oli alun perinkin epärealistinen ja kaavatyön aloittamisessa kesti odotettua pidempään. Kaavaluonnos on kuitenkin käsitelty

kallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.					vuodenvaihteessa 2024-2025 ja työ etenee.
	Monipuolisten asumisratkaisujen ja –ympäristöjen edistäminen	Onkkaalan alueen rantojen käytön selvittäminen maankäytön kehittämisen näkökulmasta	Selvitystyö on tehty K/E		Aihetta on käsitelty maankäyttö- ja maapoliittisessa työryhmässä 2023 ja edelleen 2024. Kuntalaisten mielipiteitä on kysytty osana kuntalaiskyselyä kesällä 2024 ja kyselyn tulokset on käyty läpi. Selvitystyö ei vuoden 2024 aikana johtanut konkreettisiin toimiin vaan aiheen käsittelyä jatketaan.
KESTÄVÄ KEHITYS: *Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja*	Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan Etelä-Pirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia.	Vuoden 2024 aikana valmisteltavissa kaavoissa noudatetaan ilmastotoimenpiteille laadittuja kaavoituksen periaatteita.	Periaatteet huomioitu kaava-valmistelussa K/E		Kaavoituksen ilmastotoimen-piteet huomioidaan erityisesti Kankaanmaan kaavahankkeen kilpailutuksessa ja suunnittelussa, kuten myös yhtenäiskoulun asemakaavan muutoksessa.

Tuloslaskelma, ulkoiset

Maankäyttö ja kaavoitus	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	19 581	10 093		10 093	6 112	3 981	-39,45 %
Myyntituotot					-137	137	-100,00 %
Maksutuotot	19 451	10 000		10 000	6 133	3 867	-38,67 %

Tuet ja avustukset	130	93		93	116	-23	24,26 %
TOIMINTAKULUT	-141 303	-123 882	-15 000	-138 882	-155 361	16 479	11,87 %
Henkilöstökulut	-57 258	-57 501		-57 501	-55 663	-1 838	-3,20 %
Palvelujen ostot	-82 465	-65 550	-15 000	-80 550	-98 659	18 109	22,48 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-105	-150		-150	-528	378	251,90 %
Muut toimintakulut	-1 475	-681		-681	-512	-169	-24,81 %
TOIMINTAKATE	-121 722	-113 789		-128 789	-149 250	20 460	15,89 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toiminta-tuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

TOIMIELIN: **elinvoimalautakunta**
TOIMIALA: **elinvoimapalvelut**
TILIVELVOLLINEN: **elinvoimajohtaja**

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Elinvoimapalveluiden toimiala sisältää elinkeinopalveluiden kokonaisuuden, joka vastaa yrityspalveluista, kunta- ja tonttimarkkinoinnista, matkailusta ja joukkoliikennepalveluista. Lisäksi toimiala sisältää työllisyyspalveluiden kokonaisuuden.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMINEN

Vuonna 2024 elinvoimapalveluissa toteutettiin kunta- ja tonttimarkkinointia mm. järjestämällä Luopioisten yrittäjäyhdistyksen kanssa yhteistyössä Kyläasumisen messut ja julkaisemalla ”Elä parasta aikaa” -teeman mukaisia videoita. Kunnan verkkosivustot uudistuivat elokuussa 2024, samassa yhteydessä uudistettiin myös tonttimarkkinoinnissa käytettävät kotipälkäneeltä.fi sivustot. Syksyllä aloitettiin visitpälkäne.fi sivuston uudistamistyö.

Yrityksille tarjottiin yritysneuvontaa niin aloittaville yrittäjille kuin toimiville. Yrittäjien ja kunnan välinen vuoropuhelu on tiivistä ja avointa. Yrityksille järjestettiin erilaisia tilaisuuksia ja välitettiin tietoa uutiskirjeellä.

Matkailutoimialaa on kehitetty osallistumalla kolmen kunnan yhteiseen kehittämisprojektiin, jonka tuloksena on syntynyt Lakeland Villages matkailualue.

Pälkäneen työttömyysprosentti säilyi hyvällä tasolla koko vuoden. Työllisyyspalveluissa valmisteltiin TE-palveluiden muutosta ja oltiin mukana Tampereen työllisyysalueen valmistelutyössä

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA

Työllisyyspalveluissa aloitettiin Oiva Pälkäne -hanke, johon rekrytoitiin syksyllä kaksi hanketyöntekijää.

MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT TALOUSARVIOSSA

Toimintatuotot toteutuivat budjetoitua paremmin TE-palvelu-uudistuksen muutoskulujen korvausten takia. Lopullinen päätös korvauksesta saatiin loppuvuonna, eikä tuloja ehditty huomioimaan talousarviomuutoksissa. Lisäksi palkkatukituotot toteutuivat n. 43 000 euroa budjetoitua paremmin. Työterveyshuollon korvaus toteutui myös odotettua suurempana

TOIMINNAN TUNNUSLUVUT

Mittari	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	148	139	169	167

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
ELINVOIMA: Pälkäneen vetovoima on hyvä ja kuntaan muuttaa enemmän uusia asukkaita kuin kunnasta muutetaan pois. Kunta saa monipuolisesti uusia asukkaita eri ikäryhmistä. Kuntaa ja sen asumismahdollisuuksia markkinoidaan vahvasti potentiaalisille uusille asukkaille.	Positiivinen muuttovirta	Markkinointia kohdennetaan positiivisen kuntakuvan luontiin.	Toteutuneet ja mitattavat markkinointikampanjat, tavoite 3 kpl.		Toteutettu 3 kpl mitattavia toimenpiteitä.
ELINVOIMA: *Pälkäne on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset yhteisöt tukevat kunnan elinvoiman kehittymistä ja positiivista yrityskulttuuria.* *Kunnan palvelut ja toimintaympäristöt tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset yritykset ja paikallisyhteisöt ovat tärkeä voimavara.*	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Elinkeino-palvelut tarjoaa hyvin saavutetta-vissa olevia yrityspalveluita	Yrittäjien antama arvosana vähintään tasolla 8 (kunnan oma yrittäjäkysely)		Yrittäjien antama arvosana hyvin saavutettavissa oleville yrityspalveluille tasolla 8
		Pälkäne osallistuu ilmastoverkostoon eli Etelä- ja Lounais-Pirkanmaan ilmas-	15 pälkäneläistä yritystä on liittynyt ilmasto-verkostoon		8 pälkäneläistä yritystä on liittynyt ilmasto-verkostoon

		toeko-sys-teemi-hank-keeseen			
		Matkailun toi-mialan yhteis-toi-minnan ke-hittäminen.	Syntynyt yh-teistyö-ver-kosto/ kehittä-mis-hanke		Ei toteutunut
		Kunnan työttö-myysprosentti on viiden alhai-simman	Työttömyys-prosentti vii-den		Kyllä

Tuloslaskelma, ulkoiset

Elinvoimapalvelut	*TP 2023	TA 2024	TA-muu-tokset	Muutettu TA 2024	**TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	166 072	119 480		119 480	233 873	114 393	95,74 %
Myyntituotot	18 413	16 600		16 600	19 343	2 743	16,53 %
Maksutuotot							
Tuet ja avustukset	141 660	97 680		97 680	206 829	109 149	111,74 %
Muut toiminta-tuotot	5 999	5 200		5 200	7 700	2 500	48,07 %
TOIMINTAKULUT	-882 242	-1 051 412		-1 051 412	-1 039 475	-11 937	-1,14 %
Henkilöstökulut	-467 457	-557 797		-557 797	-569 346	11 550	2,07 %
Palvelujen ostot	-230 396	-241 950		-241 950	-249 609	7 659	3,17 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 786	-28 070		-28 070	-23 754	-4 316	-15,37 %
Avustukset	-130 538	-166 000		-166 000	-159 976	-6 024	-3,63 %
Muut toimintakulut	-31 065	-57 595		-57 595	-36 788	-20 807	-36,13 %
TOIMINTAKATE	-716 170	-931 932		-931 932	-805 602	-126 330	-13,56 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toiminta-tuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

TOIMIELIN: **sivistyslautakunta**
TOIMIALA: **sivistyspalvelut**
TILIVELVOLLINEN: **sivistysjohtaja**

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Sivistyspalveluiden toimialaan kuuluu kasvatus- ja opetuspalveluiden kokonaisuus: varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, lukiokoulutus sekä vapaa sivistystyö. Näiden lisäksi toimialaan kuuluvat kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinointi. Kansalaisopistopalvelut ostetaan Valkeakoski-opistolta.

Kaikille lapsille taataan kasvatukselliset, opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet. Kaikessa toiminnassa painotetaan lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitystä tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksenä.

Toimialan tehtävänä on tarjota jokaiselle kuntalaiselle mahdollisuus oman hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen monipuolisilla ja laadukkailla palveluilla.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMINEN

Painopisteenä oli kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen monipuolisten, laadukkaiden ja houkuttelevien palveluiden avulla. Erityisesti painotettiin lähiluonnon hyvinvointia, terveyttä ja oppimista tukevien vaikutusten hyödyntämistä luontolähtöistä toimintaa sekä luonnon virkistyskäytön mahdolli-suuksia ja saavutettavuutta lisäämällä.

Kunnan testamentti- ja perintövarallisuudella on pystytty merkittävästi lisäämään ikäihmisten liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Toimintaa koordinoi testamenttivaroilla palkattu terveysliikuntakoordinaattori elokuusta 2023 alkaen. Hänen työpanoksensa saatiin kokoaikaiseksi Aluehallintoviraston hankerahoituksella vuodeksi 2024. Testamenttirahoista rahoitetaan myös 65 vuotta täyttäneille maksuton osallistuminen Valkeakoski-opiston liikuntaryhmiin sekä 50 % alennus kaikkiin muihin kursseihin.

Kasvatus- ja opetustoimessa sekä nuorisopalveluissa painotettiin lasten ja nuorten elintapatietoisuutta eli elintapojen kokonaisvaltaisen vaikutuksen ymmärtämistä. Painotuksena oli erityisesti liikkumisen lisääminen ja fyysisen kunnon merkitys myös mielen hyvinvointiin. Move!-mittaustulosten ja erilaisten fyysistä kuntoa mittaavien indeksien perusteella pälkäneläiset lapset ja nuoret ovat hälyttävän huonossa fyysisessä kunnossa.

Opetus- ja kasvatuspalveluissa vuoden 2024 tärkein hanke oli yhtenäiskoulun uudisrakennuksen suunnittelutyö. Suunnittelutyö saatiin suunnittelutyöryhmän toimesta lähes valmiiksi vuoden loppuun mennessä. Hanketta esiteltiin yleisötilaisuudessa marraskuun alussa.

Kulttuuripalveluiden toiminnallisena tavoitteena ollut kulttuurisuunnitelma valmistui ja otettiin käyttöön.

Hankerahoitusta oli vuonna 2024 koulujen kerhotoimintaan, lukutaidon tukemiseen sekä koulunuorisotyöhön.

Nuorisovaltuusto on ollut mukana nuorisolle järjestetyissä tapahtumissa sekä Pirkanmaan nuorisovaltuustojen tapaamisissa. Pälkäneen nuorisovaltuustolla on edustaja hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa.

Nuorisopalvelut toteuttivat Erasmus+-vaihto Irlantiin, jossa oli mukana 14 pälkäneläistä nuorta. Tiivis yhteistyö Nuorisokeskus Marttisen kanssa on poikinut aktiivista kansainvälistä toimintaa sekä ylikunnallista leiritoimintaa Pälkäneen nuorisotyöhön. Pälkäneellä on aloitettu myös Nuotta-valmennus Nuotta-valmennus pajaohjaajan ja etsivä nuorisotyöntekijän voimin. Maksuttomaan Nuotta-valmennukseen voivat osallistua kaikki 14–29-vuotiaat sosiaalisen vahvistamisen tarpeessa olevat etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajojen asiakkaat.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA

Aitoon koulu muuttui suunnitellusti kaksiopettajaiseksi kouluksi lukuvuoden 2024–2025 alussa.

Koulukuljetukset kilpailutettiin alkuvuodesta 2025. Hinnat nousivat merkittävästi. Osa toimijoista vaihtui.

MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT TALOUSARVIOSSA

Sivistyspalveluille myönnettiin 350 000 euron lisämääräraha henkilöstökuluihin ja palveluiden ostoihin. Tästä huolimatta sivistyspalveluiden vuosikate jäi noin 40 000 euroa negatiiviseksi.

Toimintakulut kasvoivat noin 520 000 € edellisvuoteen nähden. Suurimpina yksittäisinä menoerinä kasvoivat henkilöstökulut noin 200 000 €, kuljetuskulut noin 200 000 € sekä työterveyshuoltomaksut noin 50 000 €. Ennakoimattomia menoja olivat muun muassa asiakaspalveluiden ostoihin kirjautuneet muihin kuntiin sijoitettujen pälkäneläisten lasten avustaja- ja ohjaajakustannukset.

Yleinen kustannustason nousu näkyy kaikissa hankinnoissa. Loppuvuodesta toimeenpantiin koko toimialuetta koskeva hankintakielto.

TOIMINNAN TUNNUSLUVUT

Mittari	**TP 2022**	**TP 2023**	**TA 2024**	**TP 2024**
Ulkoiset toimintamenot/ asukas	1 621	1 687	1 786	1 797

Toiminnalliset tavoitteet – perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö

Kuntastrategian painopiste	**Kuntastrategian tavoite**	**Talousarvio-tavoite**	**Mittari**	**Toteuma**	**Kommentti**
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Elintapatietoisuuden vahvistaminen – ymmärrys hyvinvoinnista oppimisen edellytyksenä	Koulupoissaolojen määrä vähenee (vrt. lv 22-23) Move!-testitulokset maan keskitasossa K/E		Poissaolojen määrä kasvanut yläkoululla, laskenut alakoululla. Move!-tulokset ovat hälyttävän huonot ja heikentyneet edellisvuodesta.
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	luontopainotteisen toiminnan lisääminen ja vakiinnuttaminen osaksi perusopetusta ja luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen monipuolisesti	henkilöstön koulutus / koulutuspäivien määrä 15 päivää/lukuvuosi		Toteutui 8 päivää.

	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Työrauhan ja toivotun käyttäytymisen vahvistaminen ProKoulu-toimintamallin avulla	Pro Koulu-kehittämisprosessi aloitettu K/E		Pro Koulun sijaan toteutui Kilo-työhyvinvoin-tikoulutus johtotiimille. Pro Koulu siirtyy tuleville vuosille.
	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Koulukiinteistöselvitys ja ratkaisu	Selvitys ja ratkaisu tehty sekä ratkaisun mukaiset toimenpiteet aloitettu. K/E		
ELINVOIMA: *Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.*	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Lukion koripallo- ja liikuntalinjan kehittäminen	koripallolinjan laajentaminen koskemaan myös muita urheilulajeja K/E		Malli luotu syksyllä 2024; toteutus alkaa syksyllä 2025
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Ympäristö-näkökulman huomioiminen koulukuljetusten kilpailutuksessa v. 2024.	Kilpailutuksen kriteereissä ympäristönäkökulma huomioitu K/E		
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Lukion kansainvälisyys-kasvatuksen ja -toiminnan laajentaminen	kansainvälisyys näkyviin koko lukiossa, yksi kansainvälisyysteemainen tapahtuma kaikille opiskelijoille K/E		Lukion kansainväli-nen Winter Activities -tapahtuma sisältää kaikille lukiolaisille suunnattua sisältöä.

Varhaiskasvatus

Luontotoiminnan kehittäminen Pälkäneen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa jatkuu. Profiloituminen luontotoiminnan vahvaksi osaajaksi ja aktiiviseksi hyödyntäjäksi palvelutuotannossa on myös uuden kuntastrategian mukainen elinvoima- ja vetovoimatekijä koko sivistyspalveluissa. Luontotoiminta edistää elinvoiman lisäksi uuden kuntastrategian kahta muutakin kärkiteemaa: hyvinvointia ja kestävää kehitystä.

Varhaiskasvatuksessa perittävät asiakasmaksut tarkistettiin opetustoimen hintaindeksillä ja maksun määräämisessä käytettävät tulorajat yleisellä ansiotasoindeksillä. Korkein maksu nousi 295 eurosta 311 euroon ja alin maksu 28 eurosta 30 euroon. Käytännössä tulorajat muuttuivat n. 5 %. Kustannusvaikutus edelliseen vuoteen verrattuna oli vähäinen. Asiakasmaksumuutokset astuivat voimaan 1.8.2024

Laki varhaiskasvatuslain 6 ja 60 §:n muuttamisesta astui voimaan 1.1.2024. Sen mukaan lastensuojelulain 16 b §:n 1 momentissa tarkoitetun avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen kotikunta on velvollinen maksamaan varhaiskasvatusta järjestävälle lapsen sijoituspaikan sijaintikunnalle ja jälkihuollossa olevan lapsen asuinkunnalle lapsen varhaiskasvatuksesta aiheutuneita kustannuksia vastaavan korvauksen. Tämä lisäsi merkittävästi kustannuksiamme (70 000 euroa).

Vuoden 2024 aikana varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Valssi. Valssi on kansallinen Karvin ylläpitämä digitaalinen laadunarviointijärjestelmä, jonka tarkoituksena on tukea järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän arviointitehtävässään. Valssi on monipuolinen digitaalinen palvelu, joka perustuu tutkimusperustaisille arviointilomakkeille. Lomakkeiden avulla voidaan toteuttaa tiedonkeruita, raportoida kerättyä tietoa, koostaa keskustelemalla tuotettua tietoa sekä julkaista toimijan lakisääteisiä arviointituloksia. Valssin kautta varhaiskasvatuksen yksiköissä otettiin käyttöön monipuolisia työkaluja niin varhaiskasvatuspalveluja tukevien rakenteiden kuin ydinprosessien arviointiin. Tämän arviointityökalun avulla pyrimme toimintamme pedagogiseen kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen.

Kelpoisen henkilökunnan, sijaisten ja vakituisten saaminen oli menneenä vuonna hyvin haastavaa. Erityisesti varhaiskasvatuksen opettajia on ollut vaikea saada jo usean vuoden ajan. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja saatiin rekrytoitua. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä oli paljon poissaoloja. Sijaisia jouduttiin palkkaamaan paljon. Myös avustajia jouduttiin palkkaamaan suunniteltua enemmän lasten haasteiden vuoksi. Varhaiskasvatuksen henkilöstömenot ylittyivät edellä mainituista syistä.

Vuoden 2024 lopussa varhaiskasvatuksen piirissä oli lapsia 228 (esiopetus mukana). Alle kolmivuotiaita lapsia oli suhteellisesti muuhun lapsimäärään edelleen paljon. Lapsista 1–3-vuotiaita oli 83 (vuonna 2023 102). 0–2-vuotiaiden osuus oli 44 lasta (vuonna 2023 52). Alle kolmivuotiaiden osuus on siten vähentynyt. Pienten lasten suuri määrä aiheutti haasteita paikkojen riittävyydessä, vaikka lapsimäärä muuten pieneni.

Esiopetus

Syksyllä 2024 aloittaneita esioppilaita oli 50 (syksyllä 2023 44 lasta). Esiopetusryhmät 2024: Kostian esiopetus, Luopioisten esiopetus ja luontotoiminnan Metsätähdet. Esiopetusta annetaan 700 h/lukuvuosi.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu alkoi 1.8. 2021 ja päättyi keväällä 2024. Kaksivuotisia esiopetusryhmiä aloitti Viirikukon päiväkodissa (16 lasta) ja Luopioisten esiopetuksen yhteydessä (9 lasta). Kaksivuotisella esiopetuskokeilulla oli oma opetussuunnitelmansa.

Toiminnalliset tavoitteet – varhaiskasvatus ja esiopetus

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Luontotoiminnan kehittäminen edelleen.	Luontotoiminnan painotus 1–2 uuteen yksikköön. K/E		Luontotoimintaa tehdään näkyväksi jo useassa yksikössä
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Sivistystoimen tilaratkaisut	Kartoitus valmiiksi ja päätös asiasta. K/E		Uusi koulurakennus on suunniteltu. Rakennuksessa tilat esiopetukselle.

	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä lisääviä toimenpiteitä	2–4 yhteisöllistä tilaisuutta /vuosi K/E		Henkilökunnan työhyvin-voinnillisia tapahtumia järjestettiin kaksi

Kirjastopalvelut

Kunnalla on pääkirjasto Onkkaalassa, lähikirjasto Luopioisissa ja lainausasemat Aitoossa, Laitikkalassa ja Sappeessa. Kirjastoautopalveluita ostamme Hämeenlinnan kaupungilta. Pälkäneen kirjasto kuuluu Pirkanmaan kirjastojen PIKI-yhteisjärjestelmään. PIKI-kirjastoilla on mm. yhteinen kirjasto-ohjelma, yhteiset verkkosivut ja yhteistä sähköistä aineistoa. Sähköisten aineistojen valtakunnallinen E-Kirjasto, jossa Pälkäne on mukana, aloitti toiminnan keväällä 2024.

2023	Pälkäne	Maaseutumaiset kunnat	Koko maa
Kirjaston palkkaamat htv:t / 1000 asukasta	0,66	0,83	0,69
Kokonaislainaus / asukasluku	16,38	13,89	15
Toimintakulut / kokonaislainaus	3,65	5,49	4,31
Toimintakulut / asukas	59,77	76,25	64,66
Henkilöstökulut / asukas	30,40	37,08	32,47

Hankkeet

Etelä-Pirkanmaan kirjastot saivat hankeavustusta yhteiseen hankkeeseen ”Yhteisiä pitkospuita demokratiatyöhön – arjen kokeiluja Etelä-Pirkanmaan kirjastoissa”, jonka toteutusaika on syksy 2024 ja kevät 2025.

Käyttötilastoja:

Toimipaikka	Lainat 2023	Lainat 2024	Lainat /aukiolotunnit 2024	Fyysiset käynnit 2024 yhteensä ja käynnit / aukiolotunti
Pääkirjasto	83838	83333	48,1/palvelutunti	46001 ja 26,5/palvelutunti
Luopioinen	16966	17153	33,8/palvelutunti	13059,5 ja 25,8/palvelutunti
Aitoo	1919	2094	11,9	3168,5 ja 18,1
Laitikkala	523	570	5,7	317 ja 3,2
Sappee	459	528	6,5	240 ja 3
Kirjastoauton pysäkki	Kuohijoki 282	Kuohijoki 391	Kuohijoki 58,6	Kuohijoki 81 ja 12,1
	103987 + 34 kaukolainaa = 104021	104069 + 42 kaukolainaa = 104111		

Lisäksi Pälkäneen laskennallinen osuus e-kirjojen lainoista (E-Kirjasto ja PIKI) oli 1706. Pälkäneen osuus e-lehtien käyttökerroista oli 7061 ja e-kuvatallenteiden käyttökerroista 462.

Toiminnalliset tavoitteet - kirjastopalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Varhaiskasvatuksen kanssa tehtyyn yhteistyösopimukseen liittyvän vuosisuunnitelman käyttöönotto ja sen mukainen toiminta. Toimia esim. aineistopaketit, satutuokiot, yhteiset lukukampanjat tai hankkeet, ohjatut kirjastovierailut, työpajat.	Vähintään yksi yhteistyömuoto 0–3-vuotiaille, yksi 4 – 5 -vuotiaille ja yksi esiopetukseen		Kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä on pidetty Yöstäjien sanataidepajat 4 – 5 -vuotiaille. Esiopetuksessa on pidetty satuhetket loppuvuonna 2024 tai tammikuun alussa 2025. 0 – 3-vuotiaille tarjoamme aineistopaketteja.
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Tavoittaa uusia asiakkaita palvelujen pariin. Toimina tapaamiset ja palvelujen markkinointi mahdollisille uusille käyttäjäryhmille tai jo osin tavoitetuissa ryhmissä uusille asiakkaille.	Tapaamiset tai muu kampanjointi vähintään 3 ryhmän kanssa tai ryhmälle		Kirjastopalveluiden esittelytilaisuudet on pidetty 3 ryhmälle. Lisäksi Luopioisten kirjastossa oli avointen ovien päivä lauantaina 8.6. Kyläasumisen messujen yhteydessä.

Toiminnalliset tavoitteet - kulttuuripalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Kulttuuri-suunnitelman (2024-2028) käyttöönotto	Kulttuuri-suunnitelma otettu käyttöön K/E		
ELINVOIMA: *Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.*	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Mikkolan tilan, kotiseutumuseon ja Mikkelinmäen matkailullinen hyödyntäminen yhdessä paikallisyhteisöjen kanssa	kulttuuri-matkailu-kampanjan toteuttaminen yhdessä paikallisyhteisöjen kanssa (alkukesä 2024) K/E		
	Monipuolisten asumisratkaisujen ja –ympäristöjen edistäminen	Pakanrannan Rantareitin elävöittäminen ympäristötaiteella	Rantareitillä on ympäristöön mukautuvia taideteoksia K/E		

Toiminnalliset tavoitteet - liikuntapalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti

HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennalta-ehkäisy	Liikkuva Pälkäne - liikunnallisen elämäntavan edistämishanke yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Hanke käynnistynyt; 2-3 uutta toiminta-muotoa käynnistetty, K/E		hanke ei käynnistynyt; yksi uusi toiminta-muoto (perhesähly)
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Palvelutarjonnan näkyväksi tekeminen –	Fluent Outdoor -sovelluksen täydentäminen uusilla kohteilla, vähintään 2 uutta liikuntapaikka ryhmää, K/E		uusina ryhminä lisätty: ulkoilureitit ja luontopolut
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Keskuskentän peruskorjauksen suunnittelu	kuntalaisinfo ja -kysely K/E		Suunnittelu eteni, mutta hanke siirtyy investointi-suunnitemassa eteenpäin.

Toiminnalliset tavoitteet - nuorisopalvelut

Kuntastrategian painopiste	**Kuntastrategian tavoite**	**Talousarviotavoite**	**Mittari**	**Toteuma**	**Kommentti**
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennalta-ehkäisy	Luontoa hyödyntävän toiminnan jatkaminen ja kehittäminen	Luontoa hyödyntävässä toiminnassa tavoitettujen/kohdattujen nuorten määrä 70 nuorta		Nuorisolle järjestetty luonnossa mm. nuku luonnossa tapahtuma ja ulkonuorisotila/ Kohdattuja nuoria 80 kpl
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Pälkäneen malli, jonka painopisteenä nuorten hyvinvointi, harrastaminen ja päihteettömyys. Selkeät hoitokontaktit joihin nuoret ohjataan tarvittaessa.	Päihteetön nuorisotilatoiminta ja päihteettömät nuorisotapahtumat, 7000 nuorisotilakäyntiä ja 2 tapahtumaa		Nuorille järjestetty päihteettömiä tapahtumia, bändi- ja paluu kouluun tapahtuma. Nuorisotiloilla n. 7700 kävijäkertaa
	Kunnan talous on tasapainossa.	Ohjataan nuoria oikeisiin palveluihin etsivän nuorisotyön ja nuorisotyön menetelmin, nuorten työpajatoiminnan kehittäminen	Erityisnuorisotyössä kohdattujen nuorten määrä 70 ; Sosiaalisen vahvistumisen mittari (Sovari) itsetuntemus ja elämänhallinta -osio yli 3,5. Alle 25-v työttömiä alle 10 kpl per kk (Pirkanmaan työllisyyskatsaus ELY)		Etsivä nuorisotyön ja nuorten pajan toiminnassa n. 60 asiakasta, Sovarin keskiarvo 3,98. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 12 henkilöä 25.11.2024

	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Edistetään nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia nuorten tarpeita vastaavaksi.	Nuorisovaltuuston kokouksia 11kpl ja 2 Nuvan tekemää kyselyä nuorille. 2 nuorisotapahtumaa		Nuvan kokouksia 11 kpl, kyselyitä 2 ja 2 kpl nuorisolle suunnattua tapahtumaa

Tuloslaskelma, ulkoiset

Sivistyspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	*TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	1 130 168	921 912	0	921 912	993 398	71 486	7,75 %
Myyntituotot	590 667	497 065	0	497 065	545 060	47 995	9,66 %
Maksutuotot	218 079	194 550	0	194 550	197 471	2 921	1,50 %
Tuet ja avustukset	279 688	224 127	0	224 127	243 391	19 264	8,60 %
Muut toimintatuotot	41 735	6 170	0	6 170	7 476	1 306	21,17 %
TOIMINTAKULUT	-10 678 039	-10 710 159	-376 720	-11 086 879	-11 197 373	110 495	1,00 %
Henkilöstökulut	-8 228 967	-8 179 628	-200 000	-8 379 628	-8 437 786	58 159	0,69 %
Palvelujen ostot	-1 846 541	-1 812 536	-176 720	-1 989 256	-2 149 179	159 923	8,04 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-295 344	-372 760	0	-372 760	-305 898	-66 862	-17,94 %
Avustukset	-243 844	-244 000	0	-244 000	-221 797	-22 203	-9,10 %
Muut toimintakulut	-63 343	-101 235	0	-101 235	-82 713	-18 522	-18,30 %
TOIMINTAKATE	-9 547 870	-9 788 247	-376 720	-10 164 967	-10 203 976	39 009	0,38% %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

TOIMIELIN: **tekninen lautakunta**
TOIMIALA: **tekniset palvelut**
TILIVELVOLLINEN: **tekninen johtaja**

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Tekninen lautakunta johtaa ja kehittää alaistaan toimialaa ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen.

Toimiala sisältää yhdyskuntatekniikan, kiinteistöpalvelujen ja vapaa-aikapalvelujen kiinteistöjen määrärahat. Toimiala vastaa myös kunnan metsienhoidosta, jonka toimintaa ohjaa teknisen lautakunnan sijaan kunnanhallituksen nimittämä metsätoimikunta.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMINEN

Teknisen lautakunnan alaisuuteen kuuluvat tekniset palvelut ja vesihuoltolaitos, josta käyttötaloustarkastelu erillisenä selvityksenä.

Teknisten palveluiden toimiala jakautuu pääkohdittain liikenneväyliin, yleisiin alueiseen, liikuntapaikkoihin ja kunnan kiinteistöihin. Lisäksi toimiala vastaa pääsääntöisesti kunnan investoinneista.

Liikenneväylät sisältävät kunnan kaava-alueiden kadut ja kevyenliikenteen väylät. Vuoden 2024 aikana toteutettiin kadunrakennusinvestointeina Luopioisten keskitien peruskunnostukset yhdessä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa sekä vuonna 2023 aloitettu Korpimaantie.

Yksityisteiden avustukset siirtyivät teknisille palveluille vuonna 2023.

Yleisiin alueisiin kuuluvat kunnan kiinteistöjen pihat, puistot, uimarannat ja leikkipaikat.

Liikuntapaikat pitävät sisällään suurimpina yksikköinä Kostia-Areenan ja luopioisten liikuntahallin kiinteistöt, ulkoliikuntapaikat ja talviliikuntapaikkojen ylläpidon.

Kiinteistöt. Kunnalla on yhteensä 74 salkutettua kiinteistöä. Vuoden 2024 aikana kiinteistöjen kunnossapidot suoritettiin suunnitelmallisesti. Kiinteistöjen energiaseurantaa parannettiin rakennusautomaation ja seurannan avulla. Kiinteistöjen huoltokirja otettiin käyttöön.

Metsätilat. Kunnalla on yhteensä 40 metsätilaa, joiden pinta-ala on yhteensä 1304 hehtaaria. Metsien hoidosta vastaa kunnanhallituksen nimittämä metsätoimikunta, joka vastaa työstään itsenäisesti. Metsien kustannuspaikka on kuitenkin teknisen lautakunnan kirjanpidossa. Vuodelle 2024 tuloutui metsätuottoja merkittävästi talousarviota enemmän. Syynä puukaupoista saadut tuotot, jotka poikkesivat huomattavasti ylöspäin niin hinnan kuin määrien osalta. Lisäksi vuodelle 2024 tuloutui aiempien vuosien kauppoja.

Investoinnit. Vuoden 2024 investointiohjelmaan sisältyi yhteensä 2 738 000 euron varaukset kunnan investoinneille. Investointien toteutuma oli 2 208 682 euroa. Suurimpina investointeina toteutui Keskitien ja Korpimaantien kadunrakennusurakat, Luopioisten keskusta-alueen pysäköintijärjestelyt ja Luopioisten lämpölaitoshankkeen kaukolämpöverkon ensimmäinen vaihe.

Onkkaalan kouluhankkeen hankesuunnitelma valmistui ja suunnitelmat vietiin urakkalaskentavalmiuteen. Hankkeen urakkakilpailutus aloitetaan, kun kaavamuutos on saanut lainvoiman.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA

Toimialalla ei ole ollut muutoksia henkilöstön tai tehtävien kanssa.

MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT TALOUSARVIOSSA

Tuottopuolella merkittävä muutos oli metsätuloista ennakoitua suuremmat saadut tuotot. Tuotot ylittyivät kokonaisuutena 25,3%

Toimintakulut ylittyivät kokonaisuudessaan 6,9%. Erityisesti liikenneväylien ja yleisten alueiden osalta ylitys oli merkittävä 44 %.

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso valtuuston asettamaan sitovuustasoon nähden alittui 9.1%.

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti

HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Esteettömyysselvitys kunnan palvelukiinteistöissä, kuten koulut, kirjastot ja soterakennukset	Esteettömyys-selvitys on laadittu (K/E)		Esteettömyysselvitys on laadittu yhteensä 14:sta kiinteistölle.
Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy (koulu)	Kuntalaisten hyvinvointi ja siihen osallistaminen	Kouluratkaisun jo koulun ympäristön hankesuunnitelmien laadinnassa kuullaan kuntalaisia.	Kuntalaisia on kuultu ja koulun sekä koulun ympäristön hankesuunnitelmat ovat valmistuneet (K/E)		Koulun osalta on järjestetty yleisötilaisuuksia kaksi kertaa.
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Vähintään yksi fossiilista polttoainetta lämmitykseen käyttävä kiinteistö on siirtynyt vähähiiliseen lämmitykseen	Siirtymä on tapahtunut (K/E)		Luopioisten lämpölaitos-hanke on edennyt ja toteutumas-sa 2025.

Tuloslaskelma, ulkoiset

Tekniset palvelut	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	1 837 512	1 652 865		1 652 865	2 070 885	418 020	25,29 %
Myyntituotot	256 225	221 550		221 550	556 687	335 137	151,27 %
Tuet ja avustukset	16 596	7 320		7 320	30 660	23 340	318,85 %
Muut toiminta-tuotot	1 564 690	1 423 995		1 423 995	1 483 538	59 543	4,18 %
TOIMINTAKULUT	-3 377 246	-3 553 519		-3 553 519	-3 798 668	245 149	6,90 %
Henkilöstökulut	-610 121	-617 564		-617 564	-657 319	39 755	6,44 %
Palvelujen ostot	-1 187 529	-1 299 376		-1 299 376	-1 676 053	376 677	28,99 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 273 194	-1 183 023		-1 183 023	-1 158 461	-24 562	-2,08 %
Avustukset		-125 000		-125 000	-112 983	-12 017	-9,61 %
Muut toimintakulut	-306 402	-328 556		-328 556	-193 852	-134 704	-41,00 %
TOIMINTAKATE	-1 539 734	-1 900 654		-1 900 654	-1 727 783	-172 871	-9,10 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden on merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

TOIMIELIN:	**rakennus- ja ympäristöjaosto**
TOIMIALA:	**rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu**
TILIVELVOLLINEN:	**tekninen johtaja**

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun toimiala vastaa monipuolisista tehtävistä, jotka liittyvät rakentamisen ja ympäristönsuojelun valvontaan ja ohjaukseen. Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluu muun muassa rakennuslupien käsittely, rakennustyömaiden valvonta, rakennusten turvallisuuden ja terveellisyyden varmistaminen sekä neuvonta ja ohjaus rakentamiseen liittyvissä asioissa.

Ympäristönsuojelun tehtäviin puolestaan kuuluu ympäristölupien käsittely, ympäristön tilan seuranta, ympäristörikkomusten valvonta ja ennaltaehkäisy sekä neuvonta ja tiedotus ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa.

Näiden tehtävien avulla pyritään varmistamaan, että rakentaminen tapahtuu turvallisesti ja ympäristöä kunnioittaen, sekä edistämään kestävää kehitystä ja ympäristön hyvinvointia.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEIDEN TOTEUTUMINEN

Rakentamislain korjaussarjan voimaantulon siirtyminen vuoden 2025 alkuun on siirtänyt myös rakennusjärjestyksen päivitystyön aloittamista. Rakennusjärjestysluonnos on ollut nähtävillä 23.10-22.11.2024. Rakentamislain johdosta hallintosääntö ja rakennus- ja ympäristöjaoston delegointipäätökset muutettiin ja ne tulivat voimaan 1.1.2025.

Rakennuslupien käsittelyajoissa on pystytty vastaamaan tavoitteisiin ja poikkeuksetta myös alittamaan.

Rakennusvalvontaviranomaisen taksa on päivitetty vastaamaan lakimuutosta. Uusi taksa on tullut voimaan 1.1.2025. Rakentamislain muutoksen johdosta taksaa on päivitetty huomioimaan luvanvaraisuudesta vapautettujen rakennusten aiheuttama lupamaksukertymän väheneminen. Lisäksi painopiste on siirretty luvattoman rakentamisen valvontaan. Maa-ainestaksa on päivitetty ja muutokset koskevat pääasiassa ulkoasua ja luettavuutta. Uutena lisäyksenä on otettu käyttöön mm. vakuuden hyväksymisestä perittävä maksu. Lisäksi maksuja on tarkasteltu ja vertailtu muihin ympäristökuntiin.

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma on päivitetty vuosille 2025-2029.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA

Vuoden loppua kohti rakennusvalvonnan hakemusmäärä on vähentynyt merkittävästi. Tämä johtuu osittain normaalista ajankohtaan liittyvästä hiljentymisestä, mutta suurimpana syynä nähdään heikko valtakunnallinen suhdanne rakentamisessa. Lisäksi rakentamislain voimaantulo 1.1.2025 on hidastanut hakemusten jättämistä uusien säädösten ja vaatimusten vuoksi. Tämä kehitys on ollut havaittavissa laajasti eri puolilla maata ja vaikuttaa merkittävästi rakennusvalvonnan toimintaan.

MERKITTÄVÄT POIKKEAMAT TALOUSARVIOSSA

Vuoden aikana talousarviossa ei ole ilmennyt merkittäviä poikkeamia. Talous on pysynyt suunnitellulla tasolla ja kaikki toiminnot on voitu toteuttaa budjetin mukaisesti.

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
HYVINVOINTI: *Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin*	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Rakennusjärjestyksen päivitystyön aloittaminen voimaan tulevan rakentamislain vaatimusten mukaiseksi ja Pälkäneen kunnan ominaispiirteet huomioivaksi.	Toteutunut (K/E)		Rakennus-järjestys-luonnos ollut nähtävillä.
	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Hallintosäännön päivittäminen rakentamislain vaatimusten mukaiseksi.	Toteutunut (K/E)		Hallintosääntö päivitetty.
ELINVOIMA: *Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.*	Positiivinen muuttovirta	Käsittelyvalmiiden uudisrakentamisen lupien käsittelyaika alle 21 vrk.	Toteutunut (K/E)		Käsittelyaika on saavutettu.
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Kunnan talous on tasapainossa.	Rakennusvalvonta-viranomaisen taksan päivitys ja maa-ainestaksan päivitys.	Toteutunut (K/E)		Molemmat taksat päivitetty.
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman päivitys.	Toteutunut (K/E)		Uusi valvonta-suunnitelma voimaan vuoden 2025 alusta.

Tuloslaskelma, ulkoiset

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	TP 2023	TA 2024	TA-muu-tokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	168 790	142 470		142 470	140 325	2 146	-1,51 %
Myyntituotot	1 113	5 000		5 000	904	4 096	-81,91 %
Maksutuotot	155 106	137 000		137 000	129 784	7 216	-5,27 %
Tuet ja avustukset	12 571	470		470	9 636	-9 166	1949,04 %
TOIMINTAKULUT	-475 433	-369 906		-369 906	-354 966	14 940	-4,04 %
Henkilöstökulut	-247 051	-247 344		-247 344	-251 106	3 762	1,52 %
Palvelujen ostot	-105 778	-104 845		-104 845	-91 154	-13 691	-13,06 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 194	-15 600		-15 600	-11 137	-4 463	-28,61 %
Avustukset*	-115 261	0			0	0	
Muut toimintakulut	-5 150	-2 117		-2 117	-1 569	-548	-25,87 %
TOIMINTAKATE	-306 643	-227 436		-227 436	-214 642	-12 794	-5,63 %

*Yksityistieavustukset budjetoitu 2024 alkaen teknisiin palveluihin

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toiminta-tuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot sekä satunnaiset erät.

Pälkäneen kunta	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatulot	4 523 543,63	-58 000,00	4 465 543,63	5 154 682,44	689 138,81	15,43%
Myyntitulot	2 231 015,00	-58 000,00	2 173 015,00	2 605 251,56	432 236,56	19,89%
Maksutulot	341 550,00	0,00	341 550,00	333 387,39	-8 162,61	-2,39%
Tuet ja avustukset	392 973,63	0,00	392 973,63	650 405,75	257 432,12	65,51%
Muut toimintatulot	1 558 005,00	0,00	1 558 005,00	1 565 637,74	7 632,74	0,49%
Toimintamenot	-20 762 726,27	-505 719,65	-21 268 445,92	-21 406 978,46	-138 532,54	0,65%
Henkilöstömenot	-12 010 403,70	-199 999,65	-12 210 403,35	-12 256 400,73	-45 997,38	0,38%
Palvelujen ostot	-5 269 868,57	-230 720,00	-5 500 588,57	-5 890 820,40	-390 231,83	7,09%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 383 763,00	0,00	-2 383 763,00	-2 329 381,90	54 381,10	-2,28%
Avustukset	-544 000,00	-75 000,00	-619 000,00	-572 755,95	46 244,05	-7,47%
Muut toimintamenot	-554 691,00	0,00	-554 691,00	-357 619,48	197 071,52	-35,53%
Toimintakate	**-16 239 182,64**	**-563 719,65**	**-16 802 902,29**	**-16 252 296,02**	**550 606,27**	**-3,28%**
Verotulot	14 694 000,00	0,00	14 694 000,00	15 402 067,10	708 067,10	4,82%
Valtionosuudet	3 690 755,00	-68 867,00	3 621 888,00	3 627 508,00	5 620,00	0,16%
Rahoitustulot ja menot	119 000,00	0,00	119 000,00	148 182,56	29 182,56	24,52%
Korkotulot	170 000,00	0,00	170 000,00	176 765,79	6 765,79	3,98%
Muut rahoitustulot	73 000,00	0,00	73 000,00	86 289,55	13 289,55	18,20%
Korkomenot	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-82 997,03	37 002,97	-30,84%
Muut rahoitusmenot	-4 000,00	0,00	-4 000,00	-31 875,75	-27 875,75	696,89%
Vuosikate	**2 264 572,36**	**-632 586,65**	**1 631 985,71**	**2 925 461,64**	**1 293 475,93**	**79,26%**
Poistot ja arvonalentumiset	-2 642 189,97	-900 000,00	-3 542 189,97	-3 743 877,88	-201 687,91	5,69%
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 642 189,97	0,00	-2 642 189,97	-2 880 051,88	-237 861,91	9,00%
Kertaluonteiset poistot		0,00		-198 600,48	-198 600,48	
Arvonalentumiset		-900 000,00	-900 000,00	-863 826,00	36 174,00	-4,02%
Tilikauden tulos	***-377 617,61***	***-1 532 586,65***	***-1 910 204,26***	***-818 416,24***	***1 091 788,02***	***-57,16%***
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	306 366,60	0,00	306 366,60	306 366,60	0,00	0,00%
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	***-71 251,01***	***-1 532 586,65***	***-1 603 837,66***	***-512 049,64***	***1 091 788,02***	***-68,07%***

Harmaalla pohjalla esitetty kunnanvaltuustoon nähden sitovat erät.

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen TA 2024	TA muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Verotulot	**14 694 000**	**0**	**14 694 000**	**15 402 067**	**708 067**
Kunnan tulovero	10 861 000	0	10 861 000	11 545 385	684 385
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 122 000	0	1 122 000	1 077 253	-44 747
Kiinteistövero	2 711 000	0	2 711 000	2 779 430	68 430

Tuloveron määräytyminen	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Tuloveroprosentti	8,90	8,86	21,50	21,50	21,50	21,50
Verotettava tulo, € / as *	19 142	18 369	16 127	15 379	15 015	14 533
Muutosprosentti	3,50	13,90	5,74	2,42	2,84	2,76

*Taulukko: tuloveroprosentti, verotettava tulo/asukas (eur). Lähde: Kuntaliiton veroennustekehikko. * Maksuunpantua kunnallisveroa vastaavat verotettavat tulot. Vuoden 2024 luku on ennakkotieto. Soteuudistus vaikuttaa tuloveroprosentteihin 2023 vuodesta lähtien*

Kiinteistöveroprosentit			
Vuosi	Yleinen	Vakituinen asuinrakennus	Muut asuinrakennukset
2024	1,10	0,48	1,10
2023	1,10	0,48	1,10
2022	1,10	0,48	1,10
2021	1,10	0,48	1,10
2020	1,10	0,48	1,10
2019	1,10	0,48	1,10
2018	1,00	0,45	1,05
2017	1,00	0,45	1,05
2016	1,00	0,45	1,05
2015	1,00	0,45	1,05

Taulukko: kiinteistöveroprosentit

Valtionosuuksien erittely

	Alkup TA 2024	TA muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Valtionosuudet	**2 429 386**	**-46 241**	**2 383 145**	**2 388 760**	**5 615**
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. Tasaukset	3 028 693	-68 289	2 960 404	2 960 439	35
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-599 307	22 048	-577 259	-571 679	5 580
Verotulomenetysten korvaus	1 261 369	-22 626	1 238 743	1 238 748	5
Yhteensä	3 690 755	-68 867	3 621 888	3 627 508	5 620

2.3 Investointien toteutuminen

Investointimenojen toteutumisaste oli 74,4 prosenttia muutetusta talousarviosta. Valtuustoon nähden sitova taso on esitetty sinisellä korostuksella.

Investointi	Toteuma 2024	Alkup TA	Muutettu TA	Tot % MTA
Rakennukset	**-725 324,06**	**-703 000,00**	**-903 000,00**	**80,3%**
192903750_00002 Lämmitysjärjestelmät Luopioinen	-300 662,32	-100 000	-300 000	100,2%
192903750_00010 Esteettömyysinvestoinnit 2024	-55 763,90	-20 000	-20 000	278,8%
192903760_00007 Nuijantalon vesikaton ja yläpohjan kunnostustyöt	-43 085,83	-70 000	-70 000	61,6%
192903540_00003 Onkkaalan alueen uusi koulu- ja päiväkotikiinteistö	-162 985,96	-100 000	-100 000	163,0%
192903750_00019 Luopioisten lämpölaitos	-1 766,92			
192903740_00003 Viirikukon päiväkodin katon uusiminen	-33 170,28	-75 000	-75 000	44,2%
192903740_00012 Yhteiskoulun lattiamattokorjaukset	-14 446,22			
192903750_00011 Kukkiakodon peltikaton kunnostus- ja maalaustyöt	-50 050,00	-30 000	-30 000	166,8%
192903740_00021 HermAnnin keittiön ulkovarasto	-14 070,27	-25 000	-25 000	56,3%
192903750_00013 Kiinteistösaneeraukset 2024	-34 392,60	-100 000	-100 000	34,4%
192903740_00020 Virran koulu, väliovien uusinta 2 krs.		-18 000	-18 000	
192903750_00012 Kunnanvirasto, arkistotilan vedeneristys ja salaojitus		-30 000	-30 000	
192906350_00003 Ilmanvaihdon energiaoptimoinnit, eri kohteita	-10 897,76	-30 000	-30 000	36,3%
192906780_00006 Sähköautojen latauspisteet 2024		-30 000	-30 000	
192904140_00002 Aitoon koulu, piha-alueen parannustyöt		-10 000	-10 000	
192904150_00027 Koulumetsän alueen rakentaminen	-4 032,00	-20 000	-20 000	20,2%
192904150_00045 Rinnetien pysäköintialue		-10 000	-10 000	

192904150_00046	Simontien aluepysäköinti		-25 000	-25 000	
192904150_00038	Kankaanmaan yrityskyltit		-10 000	-10 000	
Kaavatiet		**-1 122 087,64**	**-1 164 000,00**	**-1 164 000,00**	**96,4%**
192904150_00009	Vohlisaaren kaavatie	-18 598,65			
192904150_00021	Keskitien peruskorjaus	-262 875,02	-300 000	-300 000	87,6%
192904150_00047	Kaavateiden päällystäminen 2024	-86 520,80	-70 000	-70 000	123,6%
192904150_00048	Tievalaistuksen uusiminen 2024	-82 464,83	-60 000	-60 000	137,4%
192904150_00049	Kostianvirran kylä, Joenkalliontie ja Amiraalintie kadut	-20 088,77	-350 000	-350 000	5,7%
192904150_00022	Luopioisten keskustan parkkipaikan (K-market Järvikansa)	-231 200,49			
192904150_00033	Pälkäneveden yritysalueen kadut (1000m)	-349 899,19	-200 000	-200 000	174,9%
192904150_00034	Pälkäneveden hulevesiallas	-40 877,02	-50 000	-50 000	81,8%
192904150_00039	Roholan meluvallin taidemaisemointi	-21 829,87			
192904150_00044	Mallasvedentien parantaminen	-458,00			
192904150_00050	Luopioisten Keskitien-Pereentien pysäköintialue	-7 275,00	-70 000	-70 000	10,4%
192904150_00017	Onkkaalantien ja Keskustien peruskorjaus		-64 000	-64 000	
Liikuntapaikat		**-84 071,37**	**-91 000,00**	**-91 000,00**	**92,4%**
192904150_00041	Esteettömät luontoreitit, Luopioinen	-40 990,15	-30 000	-30 000	136,6%
192904150_00013	Onkkaalan urheilukentän peruskorjaus	-23 205,22	-40 000	-40 000	58,0%
192904150_00040	Liikunta alueiden parannusinvestoinnit	0,00	-15 000	-15 000	0,0%
192904150_00051	Yhteiskoulun lähiliikunta-alue		-6 000	-6 000	
192904150_00053	Luopioisten lähiliikuntapaikan tekonurmi	-19 876,00			
Vesihuolto		**-275 702,26**	**-770 000,00**	**-770 000,00**	**35,8%**
192904630_00002	Vohlisaaren kunnallistekniikka (vesi- ja viemäri)	-2 259,41			

192904630_00008 Sappeenvuori, Välirinteen kunnallistekniikan rakentaminen	-127 150,14	-150 000	-150 000	84,8%
192904610_00027 Uutanankärjen vesihanke	-44 311,38	-50 000	-50 000	88,6%
192904610_00009 Vesilinjojen automaatio	-5 670,00			
192904610_00021 Sappeen alueen runkovesijohdon jatko	-21 076,00	-250 000	-250 000	8,4%
192904620_00012 Tommolan puhdistamon automaation uusinta	-1 710,00	-15 000	-15 000	11,4%
192904630_00007 Salmentaka-Luikala vesihuolto	-21 337,00			
192904610_00024 Sappeen paineekorotuspumppaamot	-1 444,76	-40 000	-40 000	3,6%
192904630_00010 Putkistosaneeraukset, varaus odottamattomiin investointeihin	-37 283,57	-70 000	-70 000	53,3%
192904610_00023 Kinnalan vedenottamon sähköjen ja logiikan peruskorjaus	-13 460,00	-25 000	-25 000	53,8%
192904610_00025 Sappeen mittauskaivon kaukovalvonta		-10 000	-10 000	
192904610_00028 Vesitorni logiikan kunnostus		-10 000	-10 000	
192904630_00009 Kostianvirran kylä, Joenkalliontie ja Amiraalintie vesi ja v		-100 000	-100 000	
192904610_00026 Luopioisten pintavedenottamon peruskorjaus		-50 000	-50 000	
Muut	**66 575,81**	**-10 000,00**	**-10 000,00**	
1929000101 Maa-alueiden uushankinta	-40 793,52	-120 000	-120 000	34,0%
1929000102 Maa-alueiden myynti	5 361,37	120 000	120 000	4,5%
1929000201 Osakkeiden osto	-11 411,00			
1929000301 Taide-esineiden osto	-15 000,00			
1929000501 Kiinteät rakenteet ja laitteet myynti	128 418,96			
192904150_00052 Tommolan alueen maisemointityöt		-10 000	-10 000	
Investointimenot yhteensä	**-2 274 389,85**	**-2 858 000,00**	**-3 058 000,00**	**74,4%**
Investointitulot yhteensä	**133 780,33**	**120 000,00**	**120 000,00**	**111,48**
Investoinnit netto	**-2 140 609,52**	**-2 738 000,00**	**-2 938 000,00**	**72,86**

2.4 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

Ulkoinen TP talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	2024	Poikkeama	Poikkeama %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	2 264 572,36	-632 586,65	1 631 985,71	2 925 461,64	1 293 475,93	79,26%
Tulorahoituksen korjauserät	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-66 381,67	33 618,33	-33,62%
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-2 738 000,00	-200 000,00	-2 938 000,00	-2 274 389,85	663 610,15	-22,59%
Rahoitusosuudet investointimenoihin				0,00	0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	120 000,00	0,00	120 000,00	200 162,00	80 162,00	66,80%
Toiminta ja investoinnit, netto	**-453 427,64**	**-832 586,65**	**-1 286 014,29**	**784 852,12**	**2 070 866,41**	**-161,03%**
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys		0,00		-12 450,00	12 450,00	
Antolainasaamisten vähennys		0,00		55 682,00	-55 682,00	
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00	0,00	-888 479,99	-888 479,99	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Vaikutus maksuvalmiuteen	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**-6 452 375,90**	**-6 452 375,90**	

Vaikutus maksuvalmiuteen -erään sisältyy: toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

Valtuustoon nähden sitovat erät on merkitty harmaalla pohjalla. Vaikutus maksuvalmiuteen -erään sisältyy: toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

2.6 Yhteenveto käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan, rahoitusosan ja investointiosan toteutumisesta

Käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitova taso on ulkoisten tuottojen ja kulujen erotus eli netto.

Toimiala	TA2024	TA-muutokset	MTA2024	TP2024	Poikkeama (€)	Poikkeama (%)
Tekniset palvelut	-1 900 654		-1 900 654	-1 727 783	-172 871	-9,10 %
Elinvoimapalvelut	-931 932		-931 932	-805 602	-126 330	-13,56 %
Tarkastustoimi	-28 008		-28 008	-25 263	-2 745	-9,80 %
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	-227 436		-227 436	-214 642	-12 794	-5,63 %
Maankäyttö ja kaavoitus	-113 789		-128 789	-149 250	20 460	+15,89 %
Hallintopalvelut	-1 240 449	-75 000	-1 315 449	-1 076 364	239 085	-18,18 %
Talous- ja tukipalvelut	-2 381 258		-2 381 258	-2 244 393	-136 865	-5,75 %
Sivistyspalvelut	-9 788 247	-376 720	-10 164 967	-10 203 976	39 009	+0,38 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-183 911		-183 911	-181 932	-1 979	-1,10 %

Vesihuoltolaitos	556 501	-97 000	459 501	376 909	-82 592	-17,97 %

Taulukko: käyttötalousosan ulkoisen toimintakatteen (toimintatuottojen ja –kulujen erotus) toteutuminen toimialoittain. Luvut euroina.

Kunnanvaltuustoon nähden sitova toimintakate ylittyy vesihuoltolaitoksen, maankäytön ja kaavoituksen sekä sivistyspalveluiden toimialojen osalta yllä olevan taulukon mukaisesti. Vesihuoltolaitoksen toimintakate on plusmerkkinen talousarviossa muista toimialoista poiketen. Vesihuoltolaitoksen toimintakate jäi n. 82 000 euroa heikommaksi huolimatta talousarviomuutoksista. Vesilaitoksen toimintatuotot jäivät odotettua pienemmäksi ja toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion.

Tuloslaskelmaosa	**TA2024**	**TA-muutokset**	**MTA2024**	**TP2024**	**Poikkeama (€)**	**Poikkeama (%)**
Verotulot	14 694 000	0	14 694 000	15 402 067	-708 067	-4,8 %
Valtionosuudet	3 690 755	-68 867	3 621 888	3 627 508	-5 620	-0,02 %
Rahoitustulot ja -menot (netto)	127 500	0	127 500	142 769	-15 269	-12,0 %

Taulukko: tuloslaskelmaosassa sitovaksi määritettyjen erien toteutuminen. Luvut euroina.

Rahoitusosa	**TA2024**	**TA-muutokset**	**MTA2024**	**TP2024**	**Poikkeama (€)**	**Poikkeama (%)**
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0,0 %
Antolainauksen muutokset	0	0	0	43 232	-43 232	0,0 %
Lainakannan muutokset	-888 000		-888 000	-888 480	480	-0,01 %

Taulukko: rahoitusosassa sitovaksi määritettyjen erien toteutuminen. Luvut euroina.

Investointiosa	**TA2024**	**TA-muutokset**	**MTA2024**	**TP2024**	**Poikkeama (€)**	**Poikkeama (%)**
Investoinnit yhteensä	-2 738 000	-99 000	-2 938 000	-2 140 610	797 390	-27,1 %

Taulukko: investointiosan investointimenojen ja –tulojen (netto) toteutuminen. Luvut euroina

2.5 Tuloslaskelma

	1-12/2024		1-12/2023	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 605 251,56		2 368 549,77	
Maksutuotot	333 387,39		392 636,15	
Tuet ja avustukset	650 405,75		573 299,86	
Muut toimintatuotot	1 565 637,74	5 154 682,44	2 022 445,94	5 356 931,72
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-9 971 909,56		-9 510 475,19	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 052 452,30		-1 991 952,18	
Muut henkilösivukulut	-232 038,87		-326 427,65	
Palvelujen ostot	-5 890 820,40		-5 222 534,07	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 329 381,90		-2 418 554,98	
Avustukset	-572 755,95		-492 643,28	
Muut toimintakulut	-357 619,48	-21 406 978,46	-653 532,69	-20 616 120,04
Toimintakate		**-16 252 296,02**		**-15 259 188,32**
Verotulot		15 402 067,10		14 941 063,22
Valtionosuudet		3 627 508,00		4 171 567,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	176 765,79		272 407,55	
Muut rahoitustuotot	86 289,55		90 230,09	
Korkokulut	-82 997,03		-93 749,56	
Muut rahoituskulut	-31 875,75	148 182,56	-88 278,96	180 609,12
Vuosikate		**2 925 461,64**		**4 034 051,02**
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 880 051,88		-2 547 373,78	
Arvonalentumiset	-863 826,00	-3 743 877,88	-38 318,70	-2 585 692,48
Tilikauden tulos		**-818 416,24**		**1 448 358,54**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		306 366,60		315 752,07
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**-512 049,64**		**1 764 110,61**

2.6 Tase

VASTAAVAA	1-12/2024	1-12/2023
A Pysyvät vastaavat	34 392 651,90	39 483 470,26
I Aineettomat hyödykkeet	0,00	303 518,80
2. Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	303 518,80
II Aineelliset hyödykkeet	30 691 995,30	31 139 329,86
1. Maa- ja vesialueet	5 527 247,91	5 491 815,76
2. Rakennukset	11 183 973,90	12 418 800,93
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 944 570,59	12 571 332,76
4. Koneet ja kalusto	310 775,86	384 122,42
5. Muut aineelliset hyödykkeet	21 461,06	9 691,58
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	703 965,98	263 566,41
III Sijoitukset	3 700 656,60	8 040 621,60
1. Osakkeet ja osuudet	3 603 277,54	4 455 692,54
3. Muut lainasaamiset	39 250,03	3 539 250,03
4. Muut saamiset	58 129,03	45 679,03
B Toimeksiantojen varat	0,00	378 702,92
2. Lahjoitusrahastojen varat	0,00	378 702,92
C Vaihtuvat vastaavat	8 939 399,55	5 073 919,40
II Saamiset	4 224 288,98	734 673,00
Lyhytaikaiset saamiset	4 224 288,98	734 673,00
1. Myyntisaamiset	237 852,11	317 675,19
2. Lainasaamiset	3 454 318,00	10 000,00
3. Muut saamiset	195 993,03	194 799,81
4. Siirtosaamiset	336 125,84	212 198,00
III Rahoitusarvopaperit	1 200 000,00	2 200 000,00
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	1 000 000,00
4. Muut arvopaperit	1 200 000,00	1 200 000,00
IV Rahat ja pankkisaamiset	3 515 110,57	2 139 246,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	43 332 051,45	44 936 092,58

VASTATTAVAA	1-12/2024	1-12/2023
A Oma pääoma	28 250 778,39	28 762 828,03
I Peruspääoma	12 137 361,06	12 137 361,06
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	16 625 466,97	14 861 356,36
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-512 049,64	1 764 110,61
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	1 331 799,70	1 638 166,30
1. Poistoero	1 331 799,70	1 638 166,30
D Toimeksiantojen pääomat	475 419,40	522 976,94
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	475 419,40	522 976,94
E Vieras pääoma	13 274 053,96	14 012 121,31
I Pitkäaikainen	9 332 952,93	10 016 161,33
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 063 348,56	5 943 347,24
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	4 139,56
7. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	4 269 604,37	4 068 674,53
II Lyhytaikainen	3 941 101,03	3 995 959,98
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	879 998,68	879 998,68
3. Lainat julkisyhteisöiltä	4 595,36	8 937,17
5. Saadut ennakot	188 544,29	214 772,93
6. Ostovelat	1 033 909,56	1 029 248,20
7. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	272 730,64	295 014,68
8. Siirtovelat	1 561 322,50	1 567 988,32
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	43 332 051,45	44 936 092,58

2.7 Rahoituslaskelma

	1-12/2024		1-12/2023	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 925 461,64		4 034 051,02	
Tulorahoituksen korjauserät	-66 381,67	2 859 079,97	-179 196,01	3 854 855,01
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 274 389,85		-3 112 249,69	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	200 162,00	-2 074 227,85	416 938,28	-2 695 311,41
Toiminnan ja investointien rahavirta		784 852,12		1 159 543,60
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-12 450,00		-3 500 000,00	
Antolainasaamisten vähennys	55 682,00	43 232,00	52 398,28	-3 447 601,72
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-888 479,99		-896 449,28	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-888 479,99	0,00	-896 449,28
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	331 145,38		-56 435,75	
Saamisten muutos	-45 297,98		540 212,08	
Korottomien velkojen muutos	150 412,70	436 260,10	-1 641 384,89	-1 157 608,56
Rahoituksen rahavirta		-408 987,89		-5 501 659,56
Rahavarojen muutos		375 864,23		-4 342 115,96
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	4 715 110,57		4 339 246,40	
Rahavarat 1.1.	4 339 246,40	375 864,17	8 681 362,36	-4 342 115,96

2.8 Konsernituloslaskelma

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	7 349 681,13	7 279 068,14
Toimintakulut	-23 696 722,59	-22 398 944,21
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0,00	-639,92
TOIMINTAKATE	**-16 347 041,46**	**-15 120 515,99**
Verotulot	15 367 253,82	14 917 966,39
Valtionosuudet	3 896 194,01	4 430 107,09
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	158 524,77	785 993,68
Muut rahoitustuotot	85 973,83	82 339,84
Korkokulut	-188 146,51	-152 812,49
Muut rahoituskulut	-146 658,79	-196 970,70
Rahoitustuotot ja -kulut	**-90 306,71**	**518 550,34**
VUOSIKATE	**2 826 099,66**	**4 746 107,82**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 211 271,44	-2 903 471,31
Omistuksen eliminointierot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	-9 987,22
Poistot ja arvonalentumiset	**-3 211 271,44**	**-2 913 458,53**
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	1 170 420,89	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Satunnaiset erät	**1 170 420,89**	**0,00**
TILIKAUDEN TULOS	**785 249,11**	**1 832 649,29**
Tilinpäätössiirrot	89,18	89,18
Tilikauden verot	-21 415,69	-30 635,91
Laskennalliset verot	13 587,54	1 055,76
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-833,65	-1 094,68
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	**776 676,49**	**1 802 063,64**

2.9 Konsernitase

KONSERNITASE

VASTAAVAA

	31.12.2024	31.12.2023	
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	214,49	921,59	
Muut pitkävaikutteiset menot	7 001,24	7 484,55	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet			
Aineettomat hyödykkeet	**7 215,73**	**8 406,14**	
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	5 810 115,28	5 756 945,78	
Rakennukset	12 959 563,56	14 327 324,30	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 424 240,33	19 721 594,79	
Koneet ja kalusto	1 095 130,97	1 260 054,90	
Muut aineelliset hyödykkeet	24 542,65	12 773,17	*
	1 345 702,42	766 319,90	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat			
Aineelliset hyödykkeet	**34 659 295,20**	**41 845 012,84**	*
Sijoitukset			
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	0,00	0,00	
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	1 462 333,19	1 450 921,03	*
Muut lainasaamiset	0,03	0,03	
Muut saamiset	19 479,03	12 479,03	
Sijoitukset	**1 481 812,25**	**1 463 400,09**	
PYSYVÄT VASTAAVAT	**36 148 323,18**	**43 316 819,07**	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
Valtion toimeksiannot	77 726,66	158 080,83	
Lahjoitusrahastojen varat	3 016,41	381 331,59	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**80 743,07**	**539 412,41**	
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	43 248,83	43 085,33	
Vaihto-omaisuus	**43 248,83**	**43 085,33**	

Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	331 900,00	0,00
Muut saamiset	333 970,81	2 070,81
Pitkäaikaiset saamiset	**665 870,81**	**2 070,81**
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	857 835,38	737 530,93
Lainasaamiset	10 000,00	10 000,00
Laskennalliset verosaamiset	14 057,90	13 422,28
Muut saamiset	300 720,17	298 874,76
Siirtosaamiset	5 340 040,65	191 459,84
Lyhytaikaiset saamiset	**6 522 654,10**	**1 251 287,81**
Saamiset	**7 188 524,91**	**1 253 358,62**
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	5 424,42	2 858,05
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	1 001 836,36
Muut arvopaperit	1 206 400,34	1 205 571,14
Rahoitusarvopaperit	**1 211 824,76**	**2 210 265,55**
Rahat ja pankkisaamiset	**5 789 658,11**	**4 427 154,57**
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**14 233 256,61**	**7 933 864,07**
VASTAAVAA	**50 462 322,86**	**51 790 095,55**

*)Vertailuvuoden luku on muuttunut korjausten vuoksi

VASTATTAVAA

	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 137 361,06	12 137 361,06
Arvonkorotusrahasto	544,35	544,35
Muut omat rahastot	19 053,57	19 142,75
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	17 731 017,83	15 928 954,19
Tilikauden yli-/alijäämä	776 676,49	1 802 063,64
OMA PÄÄOMA	**30 664 653,30**	**29 888 065,99**
VÄHEMMISTÖOSUUDET	**28 102,07**	**27 268,42**
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	77 727,10	158 081,54
Lahjoitusrahastojen pääomat	478 754,90	525 776,99
Muut toimeksiantojen pääomat	20,99	8,97
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**556 502,99**	**683 867,50**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 613 262,49	8 996 414,83
Lainat julkisyhteisöiltä	1 557 398,44	1 654 633,81
Muut velat	4 795 245,18	5 466 195,64
Pitkäaikainen vieras pääoma	**11 965 906,11**	**16 117 244,28**
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 424 955,02	1 198 129,66
Lainat julkisyhteisöiltä	78 047,15	84 372,67
Saadut ennakot	226 356,05	243 303,72
Ostovelat	1 145 751,75	1 137 449,13
Muut velat	348 569,15	417 101,97
Siirtovelat	1 722 684,49	1 679 545,50
Laskennalliset verovelat	300 794,78	313 746,69
Lyhytaikainen vieras pääoma	**7 247 158,39**	**5 073 649,35**
VIERAS PÄÄOMA	**19 213 064,50**	**21 190 893,63**
VASTATTAVAA	**50 462 322,85**	**51 790 095,54**

2.10 Konsernirahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 826 099,66	4 746 107,82
Satunnaiset erät	1 170 420,89	0,00
Tilikauden verot	-21 415,69	-30 635,91
Tulorahoituksen korjauserät	-42 594,97	-150 568,87
Toiminnan rahavirta yhteensä	**3 932 509,89**	**4 564 903,05**
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 608 790,97	-3 893 244,48
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	176 381,28	388 809,87
Investointien rahavirta yhteensä	**-2 432 409,69**	**-3 504 434,61**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**1 500 100,19**	**1 060 468,43**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-7 000,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
	-7 000,00	**0,00**
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	-1 900 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 484 729,46	-1 289 974,50
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 224 841,59	2 613,26
	-1 259 887,87	**-3 187 361,24**
Oman pääoman muutokset	**0,00**	**0,00**
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	331 304,83	-55 465,23
Vaihto-omaisuuden muutos	-163,49	3 110,81
Saamisten muutos	504 698,44	363 205,70
Korottomien velkojen muutos	-704 989,34	-1 731 494,05
	130 850,44	**-1 420 642,76**
Rahoituksen rahavirta	**-1 136 037,44**	**-4 608 004,00**
Rahavarojen muutos	**364 062,76**	**-3 547 535,57**
Rahavarat 31.12.	**7 001 482,87**	**6 637 420,12**
Rahavarat 1.1.	**6 637 420,12**	**10 184 955,69**
Rahavarojen muutos	364 062,76	-3 547 535,57

3 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

3.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

3.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Pälkäneen kunnan poistosuunnitelmaa muutettiin 8.2.2016 ja poistosuunnitelmaa on sovellettu vuoden 2015 tilinpäätöksestä lähtien. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuus

Saamiset ja rahoitusomaisuus on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

3.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Pälkäneen Valokuitu Oy:n liiketoimintakauppa vaikuttaa kertaluonteisesti 2024 vuoden luvuissa kunnan ja konsernin osalta.

Verotuloissa soteuudistus näkyy vielä laskelmissa 2023 vuoden osalta. Kunnat saivat alkuvuodesta 2023 verotilityksiä 2022 verovuoden jako-osuuksilla, joten summat eivät ole 2024 ja 2023 vuosien osalta täysin vertailukelpoisia

Valtiovarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu 501 milj. euroa liikaa valtionosuuksia vuodelle 2023. Valtiovarainministeriön laskelman ja kunnan taloussuunnitelman 2024–2026 mukaan Pälkäneen osuus (erotus) on noin 1 335 000 euroa. Kyseinen summa peritään kunnalta takaisin vuosien 2025–2027 aikana. Vuoden 2024 valtionosuudet olivatkin n. 544 000 euroa vuoden 2023 summaa pienemmät. Tästä syystä 2023 ja 2024 vuosien valtionosuudet eivät ole täysin vertailukelpoisia.

3.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöistä yhdistelemättä on jätetty asunto-osakeyhtiöt. Kunnalla on sääntöihin perustuva määräysvalta Pälkäneen Tauko osuuskunnassa. Osuuskunta on jätetty yhdistelemättä konserniin. Em. tahoja ei ole yhdistelty konserniin, koska niiden merkitys on riittävän vähäinen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Konsernia koskeva taulukko on esitetty toimintakertomuksen kohdassa 1.8.1.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

3.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Hallintopalvelut	273 628,90	543 048,83	279 945,26	522 441,83
Talous- ja tukipalvelut	82 027,40	82 996,72	76 763,58	78 774,43
Maankäyttö ja kaavoitus	6 111,57	19 581,14	6 111,57	19 581,14
Elinvoimapalvelut	232 797,60	315 076,18	233 872,52	315 076,18
Sosiaali- ja terveyspalvelut	5 695,35	114 476,23	5 695,35	114 476,23
Sivistyspalvelut	1 033 824,88	1 018 675,07	993 397,88	981 164,61
Tekniset palvelut	4 336 560,03	3 797 377,94	2 070 884,60	1 837 511,67
Rakennus- ja ympäristöjaosto	137 989,57	168 509,80	140 324,57	168 789,80
Vesilaitos	1 241 045,83	1 219 326,23	1 347 687,11	1 319 115,83
Toimintatuotot yhteensä	*7 349 681,13*	*7 279 068,14*	*5 154 682,44*	*5 356 931,72*

7. Verotulojen erittely

	Kunta	
	2024	**2023**
Kunnan tulovero	11 545 384,71	11 090 585,26
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 077 252,84	1 300 519,12
Kiinteistövero	2 779 429,55	2 549 958,84

Verotulot yhteensä	*15 402 067,10*	*14 941 063,22*

8. Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2024	**2023**
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2 960 439,00	3 508 454,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	2 319 534,00	2 240 820,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-571 679,00	-609 079,00
Verotulomenetysten kompensaatio	1 238 748,00	1 272 192,00
Valtionosuudet yhteensä	*3 627 508,00*	*4 171 567,00*

9. Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2024	**2023**
Asiakaspalvelujen ostot	909 334,36	1 252 215,64
Muiden palvelujen ostot	4 981 486,04	3 970 318,43
Kaupungin / Kunnan palvelujen ostot yhteensä	*5 890 820,40*	*5 222 534,07*

Liitetieto 11 – Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	Tasapoisto 5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto 2 – 5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto 10 - 30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto 15 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Tasapoisto 10 – 30 vuotta
Koneet ja kalusto	Tasapoisto 3 – 15 vuotta
Rakennusten peruskorjaukset	Tasapoisto 10 – 30 vuotta hankekohtaisesti

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Potilasvahinkovakuutusmaksu	0,00	510 938,68	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-510 938,68	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	0,00	5 925,14	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-5 925,14	0,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	33 970,75	236 411,50	57 800,63	264 393,53
Osakkeiden luovutusvoitot	8 624,22	0,00	8 581,04	0,00
Muut luovutusvoitot	0,00	33 317,64	0,00	33 317,64
Luovutusvoitot yhteensä	*42 594,97*	*269 729,14*	*66 381,67*	*297 711,17*
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0,00	13 040,00	0,00	13 040,00
Muut luovutustappiot	0,00	20 080,35	0,00	20 075,16
Luovutustappiot yhteensä	*0,00*	*33 120,35*	*0,00*	*33 115,16*

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Satunnaiset tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	1 170 420,89	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot yhteensä	*1 170 420,89*	*0,00*	*0,00*	*0,00*

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2024	**2023**
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0,00	0,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	69 508,46	63 631,16
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,00	0,00
Yhteensä	*69 508,46*	*63 631,16*

3.3 Tasetta koskevat liitetiedot

3.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18. Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	544,39	544,39	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12.	544,39	544,39	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä	*544,39*	*544,39*	*0,00*	*0,00*

19. Pysyvien vastaavien erittelyt

Aineettomat hyödykkeet

Kunta

	Aineettomat oikeudet	Tietokoneohjelmistot	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset	Yhteensä
Poistamaton hankintameno	0,00	0,00	303 518,80	0,00	303 518,80
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	303 518,80	0,00	303 518,80
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	-303 518,80	0,00	-303 518,80
Arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Olennaiset lisäpoistot					
Erittely olennaisista lisäpoistoista					0,00

Aineelliset hyödykkeet

Kunta

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno	5 491 815,76	12 418 800,93	12 571 332,76	384 122,42	9 691,58	263 566,41	31 139 329,86
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 491 815,76	12 418 800,93	12 571 332,76	384 122,42	9 691,58	263 566,41	31 139 329,86
Lisäykset tilikauden aikana	40 793,52	222 872,88	1 370 761,56	10 897,76	15 000,00	602 653,13	2 262 978,85

Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-5 361,37	0,00	-128 418,96	0,00	0,00	0,00	-133 780,33
Siirrot erien välillä	0,00	7 660,00	154 593,56	0,00	0,00	-162 253,56	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-1 465 359,91	-1 023 698,33	-84 244,32	-3 230,52	0,00	-2 576 533,08
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivoidut korkomenot							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	**5 527 247,91**	**11 183 973,90**	**12 944 570,59**	**310 775,86**	**21 461,06**	**703 965,98**	**30 691 995,30**
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	**5 527 247,91**	**11 183 973,90**	**12 944 570,59**	**310 775,86**	**21 461,06**	**703 965,98**	**30 691 995,30**
Olennaiset lisäpoistot							
Erittely olennaisista lisäpoistoista							0,00

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	224 039,74	206 003,45	73 197,00	71 757,48
Muut maa- ja vesialueet	5 585 531,15	5 550 397,94	5 454 050,91	5 420 058,28
Arvonkorotukset	544,39	544,39	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet yhteensä	*5 810 115,28*	*5 756 945,78*	*5 527 247,91*	*5 491 815,76*

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Kunta

	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteysyhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno	2 828 015,33	1 230 956,96	176 898,52	219 821,73	4 455 692,54
Hankintameno 1.1.	2 828 015,33	1 230 956,96	176 898,52	219 821,73	4 455 692,54
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	11 411,00	11 411,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	-688 134,42	0,00	688 134,42	0,00
Hankintameno 31.12.	**2 828 015,33**	**542 822,54**	**176 898,52**	**919 367,15**	**11 411,00**
Arvonalennukset	-863 826,00	0,00	0,00	0,00	-863 826,00
Arvonkorotukset				0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	**1 964 189,33**	**542 822,54**	**176 898,52**	**919 367,15**	**3 603 277,54**

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

Kunta

	Jvk-lainasaa-miset	Saamiset konserniyh-tei-söt	Saamiset kuntayhty-mät	Saamiset muut yhtei-söt	Yhteensä
Hankintameno	0,00	3 572 450,00	0,00	112 343,22	3 684 793,22
HVA muutos	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
Hankintameno 1.1.	0,00	3 572 450,01	0,00	112 343,22	3 684 793,23
Lisäykset	0,00	12 450,00	0,00	5 500,00	17 950,00
Vähennykset	0,00	-3 505 500,00	0,00	0,00	-3 505 500,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	**0,00**	**79 400,01**	**0,00**	**117 843,22**	**197 243,23**
Arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	-99 864,17	-99 864,17
Arvonkorotukset					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,00**	**79 400,01**	**0,00**	**17 979,05**	**97 379,06**

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.-22. Omistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä

Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus omasta pääomasta (€)	osuus vieraasta pääomasta (€)	osuus tilikauden tuloksesta (€)
Tytäryhteisöt						
Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	0288890-4	100	100	828 037,38	1 933 824,33	0,00
Pälkäneen Aluelämpö Oy	0422432-7	100	100	1 288 845,36	1 324 068,27	28 999,94
Pälkäneen Valokuitu Oy	2708806-5	100	100	983 873,44	5 946 085,42	759 895,73
KKOy Luopioisten Pienteollisuustalo	0677345-0	78	78	99 634,59	8 128,66	2 955,65
Kuntayhtymät						
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä, konserni	0206289-7	1,60	1,602107	168 594,04	32 043,22	6 542,93
Koulutuskuntayhtymä Tavastia, konserni	0205303-4	0,23	0,229545	20 510,58	20 453,81	4 084,23
Pirkanmaan liitto	0828308-4	1,27	1,274032	20 722,38	32 099,15	1 235,26
Kiinteistöllky Tavastia	3298657-2	0,23	0,229545	54 181,92	624,24	0,00
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
As Oy Rantakukkia	0607759-4	26,5	26,5	85 511,78	6 545,58	13,25
As Oy Luopioisten Retkitie *	0641734-1	17,2	17,2	49 924,74	12 838,98	536,15
As Oy Aitoonrivi *	0641733-3	26,6	26,6	63 445,22	2 872,80	244,82
As Oy Kyläkantola *	0736723-5	37,1	37,1	114 389,50	2 879,62	-34,92
As Oy Tiilivakki *	0795223-1	40,2	40,2	150 549,10	0,00	2 798,39
As Oy Luopioisten Kokinrivi *	0862559-0	20,1	20,1	95 849,14	0,00	0,00

*Taulukossa esitetty v.2023 luvut vuoden 2024 tilinpäätöksen vielä puuttuessa.

23. Saamisten erittely

	Kunta			
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	422,14	0,00	6 788,02
Lainasaamiset	0,00	3 444 318,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	34 097,84	0,00	39 547,87
Yhteensä	*0,00*	*3 478 837,98*	*0,00*	*46 335,89*
Saamiset yhteensä	*0,00*	*3 478 837,98*	*0,00*	*46 335,89*

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Siirtyvät korot	70,15	0,00	27 743,27	28 191,78
Kelan korvaus työterveyshuollosta	100 528,70	57 321,63	100 000,00	56 841,00
Valtion tuet ja avustukset	119 717,94	91 537,87	119 717,94	91 537,87
Muut tuet ja avustukset	0,00	8,64	0,00	0,00
Hankeavustussaamiset	714,89	1 230,95	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset, konsernin keskinäiset	0,00	0,00	6 354,57	11 356,09
Muut siirtosaamiset	5 119 008,97	41 360,75	82 310,06	24 271,26
Yhteensä	*5 340 040,65*	*191 459,84*	*336 125,84*	*212 198,00*

3.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Peruspääoma	12 137 361,06	15 061 194,75	12 137 361,06	15 061 194,75
HVA muutos	0,00	-2 923 833,69	0,00	-2 923 833,69
Peruspääoma 1.1.	12 137 361,06	12 137 361,06	12 137 361,06	12 137 361,06
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	12 137 361,06	12 137 361,06	12 137 361,06	12 137 361,06
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	4 296,97	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-4 296,97	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	544,35	6 957,10	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-6 412,75	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	544,35	544,35	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	544,35	544,35	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0,00	3 839,72	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-174,86	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	3 575,67	3 664,86	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-89,18	-89,18	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	3 486,49	3 575,67	0,00	0,00
Rakennusrahasto	15 567,08	15 567,08	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	15 567,08	15 567,08	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	15 567,08	15 567,08	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	19 053,57	19 142,75	0,00	0,00

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	17 731 017,83	17 184 018,54	16 625 466,97	14 861 356,36
HVA muutos	0,00	-1 255 064,35	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	17 731 017,83	15 928 954,19	16 625 466,97	14 861 356,36
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirto vahinkorahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	17 731 017,83	15 928 954,19	16 625 466,97	14 861 356,36
Tilikauden yli-/alijäämä	776 676,49	1 802 063,64	-512 049,70	1 764 110,61
Oma pääoma yhteensä	*30 664 653,30*	*29 888 065,99*	*28 250 778,33*	*28 762 828,03*

Konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämän avaavan taseen muutosten laskelma (milj. €)

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.2023	17,73
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.2024	17,73

27. Pitkäaikaiset velat

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 999 999,84	2 673 352,52	1 999 999,84	2 673 352,52
Pitkäaikaiset velat yhteensä	*1 999 999,84*	*2 673 352,52*	*1 999 999,84*	*2 673 352,52*

30. Vieras pääoma

	2024		**2023**	
	Pitkäaikaiset	**Lyhytaikaiset**	**Pitkäaikaiset**	**Lyhytaikaiset**
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	2 700,00	0,00	2 700,00
Ostovelat	0,00	53 293,81	0,00	83 534,43
Muut velat	6 121,50	0,00	6 121,50	0,00
Siirtovelat	0,00	1 818,65	0,00	0,00
Yhteensä	*6 121,50*	*57 812,46*	*6 121,50*	*86 234,43*

31. Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2024	**2023**
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	1 000 000,00	1 000 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	1 000 000,00	1 000 000,00

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Muut velat				
Liittymismaksut	4 716 805,88	5 464 683,27	4 269 604,37	4 068 674,53
Muut velat	78 439,30	1 512,37	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	*4 795 245,18*	*5 466 195,64*	*4 269 604,37*	*4 068 674,53*

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Jaksotetut henkilöstökulut	166 726,19	192 979,93	165 122,89	184 663,14
Lomapalkkajaksotukset	1 360 289,65	1 318 756,89	1 348 586,65	1 305 867,45
Korkojaksotukset	35 521,08	33 658,18	17 572,50	21 187,23
Tuloennakot	2 989,02	5 359,30	0,00	0,00
Vuokrajaksotukset	12 744,32	16 235,30	0,00	0,00
Muut siirtovelat	144 414,22	112 555,90	30 040,46	56 270,50
Yhteensä	*1 722 684,48*	*1 679 545,50*	*1 561 322,50*	*1 567 988,32*

3.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 129 148,27	2 347 280,82	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	450 000,00	450 000,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	*450 000,00*	*450 000,00*	*0,00*	*0,00*

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Toimitilojen vuokravastuut	17 710,68	22 248,69	0,00	0,00
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	8 831,58	7 313,48	0,00	0,00
Maa-alueiden vuokravastuut	76 926,93	91 507,00	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	16 633,58	15 492,51	16 603,91	15 469,25
Vuokravastuut yhteensä	120 102,77	136 561,67	16 603,91	15 469,25
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	22 470,11	20 412,90	16 603,91	15 469,25

Leasingvastuut yhteensä	214 920,00	100 596,71	214 920,00	100 596,71
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	90 144,51	49 493,02	90 144,51	49 493,02
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut				
Yhteensä	*335 022,77*	*237 158,38*	*231 523,91*	*116 065,96*

39.-40. Vastuusitoumukset

Järjestelyjen tarkoitus	**Konserni**		**Kunta**	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			9 672 607,83	9 672 607,83
Jäljellä oleva pääoma			4 213 876,89	4 527 972,31
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 500 000,00	2 610 000,00	2 500 000,00	2 610 000,00
Jäljellä oleva pääoma	660 400,00	814 519,35	660 400,00	814 519,35

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	2024	**2023**
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	54 767 628,00	52 653 628,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	58 771,00	41 914,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	**Konserni**		**Kunta**	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet	2 173 600,00	2 173 600,00	2 173 600,00	2 173 600,00
Sopimusvastuut yhteensä	*2 173 600,00*	*2 173 600,00*	*2 173 600,00*	*2 173 600,00*
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu	8 491,11	9 761,85	0,00	0,00

3.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	Kunta	
	2024	**2023**
Hallintopalvelut (sis. kuntajohtaminen)	7	9
Talous- ja tukipalvelut	41	37
Elinvoimapalvelut	17	12
Sivistyspalvelut	175	175
Tekniset palvelut	21	20
Yhteensä	*261*	*253*

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2024	**2023**
Pälkäneen kokoomus	2 734,29	2 396,51
Suomen sos.dem.puolue/Pälkäne	1 424,55	1 683,90
Pälkäneen keskustan kunnallisjä	1 876,32	1 965,35
Pälkäneen Vihreät	1 068,88	1 063,15
Aitoon Kokoomus	274,5	245,25
Luopioisten Kokoomus ry	838,2	773,50
Pälkäneen Perussuomalaiset ry	247,32	235,00
Suomen sos.de.puolue/Luop.	0	*12,00*
....		
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	*8 464,06*	*8 374,66*

45. Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2024	**2023**
Tilintarkastusyhteisö A		
Tilintarkastuspalkkiot	21 656,84	20 950,00
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	1 250,00
Palkkiot yhteensä	*21 656,84*	*22 200,00*

Liitetieto 46 – Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Pälkäneen kunnan ja Pälkäneen Valokuitu Oy:n väliset liiketoimet:

- Pälkäneen Valokuitu Oy:n liiketoiminta myytiin GlobalConnect Oy:lle ja Pälkäneen valokuidun infrastruktuuri siirtyi osaksi GlobalConnectia syksyn 2024 aikana. Varsinainen kuituverkko integroidaan täysin yhtiöön kevään 2025 aikana. Myynnin seurauksena Pälkäneen Valokuitu Oy on lyhentänyt lainansa rahoituslaitoksille ja Pälkäneen kunnalle
- Pälkäneen kunnalla on ollut voimassa (31.12.2024) olevia takausvastuita yhteensä 2 355 951,25 euroa Pälkäneen Valokuitu Oy:n lainoihin. Takausvastuut ovat poistuneet tammikuussa 2025 yhtiökaupan seurauksena.
- Kunnanhallitus on hyväksynyt 20.5.2024 § 73 kunnan omistaman valokuituinfrastruktuurin myynnin Pälkäneen Valokuitu Oy:lle 137 000 euron kauppahinnalla. Kauppahinta on vastannut kyseisen omaisuuden tasearvoa, ja kaupan mukana yhtiölle on siirtynyt siihen liittyvät maankäyttöluvat.

Pälkäneen kunnan ja Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n väliset liiketoimet:

- Pälkäneen kunnalla on voimassa olevia takausvastuita yhteensä 1 180 147,99 euroa Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n lainoihin.

Pälkäneen kunnan ja Pälkäneen Aluelämpö Oy:n väliset liiketoimet:

- Pälkäneen kunnanhallitus on hyväksynyt 7.10.2024 § 144 Pälkäneen Aluelämpö Oy:n 24 282 euron ostotarjouksen Lämpölaitoksen kiinteistön (635-424-1-434) tontista. Yhtiö on aiemmin ollut vuokralla kyseisellä tontilla ja ostanut tontin omaan omistukseen.
- Pälkäneen kunnalla on voimassa olevia takausvastuita yhteensä 677 777,65 euroa Pälkäneen Aluelämpö Oy:n lainoihin.

Pälkäneen kunnan ja muiden intressitahojen väliset liiketoimet:

- Kunnan keskeisissä luottamushenkilöissä on yritystoiminnassa mukana olevia henkilöitä. Kaikki mahdolliset hankinnat tehdään tavanomaisilla ehdoilla ja hankintalakia ja kunnan hankintaohjeita noudatetaan.

4 PÄLKÄNEEN VESIHUOLTOLAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

4.1 Toimintakertomus

Pälkäneen vesihuoltolaitos on kirjanpidollinen taseyksikkö, joka on eriytetty kunnan kirjanpidossa. Taseyksikkö noudattaa tasejatkuvuutta ja se pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä. Vesihuoltolaitos kattaa toimintansa kulut ja investoinnit toiminnasta saatavilla tuloilla ja liittymismaksuilla.

Vesihuoltolaitos on palveluntuottaja, joka huolehtii vedenotosta, talousveden jakelusta sekä jätevesien viemäröinnistä ja puhdistuksesta. Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on turvata kuntalaisille hyvä ja laadukas juomavesi sekä varmistaa ympäristön puhtaus laadukkaalla puhdistamotoiminnalla.

Toimintaa ja seurataan jatkuvan omavalvonnan lisäksi ulkopuolisen viranomaisen valvonnalla. Talousveden tulee täyttää vuoden jokaisena hetkenä terveydensuojelulain ja talousvesiasetuksen mukainen laatu. Jätevesien käsittely tulee toteuttaa ympäristön- ja vesiensuojelulakien mukaisesti (kaikkiaan toimintaa ohjaavia lakeja ja asetuksia on 14, joiden lisäksi useita säädöksiä).

Pälkäneen vesihuoltolaitoksen seurantamittauksissa asetusten ja lainsäädännön edellyttämät tavoitteet toteutuivat kokonaisuudessaan vaatimusten mukaisina.

Talous ja merkittävät poikkeamat talousarviossa

Talouden osalta vesihuoltolaitoksen myyntituotot olivat 1 347 687 euroa (alv 0 %).

Tilikauden tulos on alijäämäinen. Taloutta rasittaa toimintakulujen (energian, aineiden ja tarvikkeiden hinnannousu) lisäksi edellisten vuosien investoinnit, suurimpana Tommolan jätevedenpuhdistamo sekä rakennetut verkostot, joihin ei ole saatu liittyjiä. Vesihuoltolaitokset poistot edellisten vuosien investoinneista oli 611 615 euroa. Talouden tasapainottamiseksi ja tulevien vuosien ylläpitokulujen varautumiseksi hintoja korotettiin 1.7.2024 alkaen, mutta hinnankorotuspaineet tuleville vuosille on edelleen edessä.

4.1.1 Hallinto ja organisaatio

Pälkäneen vesihuoltolaitos on kunnan omistama vesihuoltolaitos ja kuuluu osaksi Pälkäneen kuntaa. Vesihuoltolaitoksen asiat päätetään Pälkäneen kunnan teknisessä lautakunnassa ja vesihuoltolaitos on osa teknisen toimen yksikköä.

Henkilöstö

Vesihuoltolaitoksella on vesihuollon työnjohtaja ja kaksi vesihuoltolaitoksen hoitajaa. Vesihuoltolaitoksen johtajana toimii tekninen johtaja. Lisäksi vesihuoltolaitokselle palveluita tuottavat kunnallistekniikan insinööri ja tekninen sihteeri.

Vesihuoltolaitoksen toiminta edellyttää ympärivuorokautista päivystystä. Oman henkilökunnan lisäksi päivystyspalvelua hankitaan ostopalveluna.

4.1.2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Vesihuoltolaitos sai uusia asiakkaita 58 kpl. Merkittäväin ryhmä oli Uutanankärjen asiakkaat. Uutanankärki toteutettiin yhteistyössä asukkaiden kanssa. Asukkaat vastasivat pääosin töiden toteuttamisesta, vesihuoltolaitos valvonnasta, kytkennöistä ja vesityöohjeistuksen mukaisista töistä. Välirinnetielle valmistui investointina laajennusalue, johon liittyi kuusi uutta asiakasta.

Uudet liittymät vaikuttivat toimintakulujen osuuteen. Liittymämaksut kirjataan pitkäaikaisiin rahoituseriin, joten ne eivät näy toimintatuotoissa.

Vesihuoltolaitoksen maksuja korotettiin 1.7.2024 alkaen. Huolimatta korotuksesta (10%) ja asiakasmäärän kasvusta (3,0%) liikevaihto pieneni vuoteen 2023 verrattuna.

Vesitorniin suoritettiin 10 vuotishuolto ja sisäpuolen kuntotarkastus. Säiliö on hyvässä kunnossa.

Tommolan jätevedenpuhdistamon ilmastusaltaat huollettiin laajalla huolto-ohjelmalla. Altaat toimivat moitteettomasti.

Toiminnalliset luvut

	2021	2022	2023	2024
Liikevaihto (euroa)	1 365 897	1 337 639	1 364 028	1 347 687
Toimintakulut (euroa)	-815 727	-784 130	-959 284	-970 778
Verkostoon liitetyt kiinteistöt (kpl)	1 888	1 906	1936	1994

Laskutus (m^3)				
- **Vesi**	231 896	227 082	222 870	225001
- **Jätevesi**	181 561	179 774	176 390	175315

Toiminnan tunnuslukutaulukko

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vesilaitos							
Laskutettu talousvesimäärä m3	218 424	221 409	225 147	231 896	227 082	222 870	225001
Talousveden käyttömaksu €/m3 (alv0%)	2,01	2,01	2,01	2,01	2,01	2,01	2,21
Viemärilaitos							
Laskutettu jätevesimäärä m3	182 414	179 672	177 208	181 561	179 774	176 390	175315
Jäteveden käyttömaksu €/m3 (alv 0%)	2,96	2,96	2,96	2,96	2,96	2,96	3,26

Myydyt vesimäärät
Hinnankorotukset astuivat voimaan 1.7.2024

4.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Verkosto

Vuoden 2025 talousarviossa sekä vuosien 2026-2027 taloussuunnitelmassa ennakoitu merkittävimpinä Vohlisaaren kunnallistekniikan rakentaminen ja Kankaanmaan uuden teollisuusalueen vesihuolto.

Kinnalan vedenottamon rakennuksen peruskunnostus ja Tommolan vanhan jätevedenpuhdistamon katon kunnostustyöt ovat edessä lähivuosina.

Luopioisten jätevedenpuhdistamon (1991) elinkaaritarkastelu ja mahdollisen siirtoviemärin selvitys on hyvä tehdä ennakkoselvityksenä. Tarve töille on kymmenen vuoden sisällä.

Talouden osalta vesihuoltolaitoksen tulee pitkällä aikavälillä saavuttaa tasapaino tuottojen ja kulujen suhteen. Vuoden 2025 käyttösuunnitelmaan on varaus omaisuudenhallintasuunnitelman toteutukselle.

4.1.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesilaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävin toimintariski liittyy talousveden puhtauteen ja sitä kautta ihmisten terveyteen ja elintarviketeollisuuden toimintaan. Verkoston ikääntyminen tulee olemaan yksi verkoston merkittävimmistä riskeistä talousveden puhtauteen, seuraavaksi merkittävin riski tulee olemaan pohjaveden saastuminen. Pälkäneen pohjavesialueilla on merkittävästi maanottoa ja maanotosta on tullut suuri riski alueen pohjavesille.

Lisäksi Pälkäneen pohjavesille merkittävä riski on VT12-tie. Lisäksi VT12 alueella kulkeva liikenne ja varsinkin vaarallista kemikaalia sisältävä kuljetus on aina riski pohjavedelle ja pohjaveden laadulle.

Jäteveden joutuminen pohjaveteen tai jätevedenpumppauksen tai puhdistamon toimintahäiriö saattaa aiheuttaa myös merkittävän riskin. Jätevedenpumppauksen tai puhdistamon toimintahäiriö saattaa aiheuttaa vesistöjen saastumisen ja sitä kautta suuren ihmismassan sairastumisen esimerkiksi uimavedestä.

Jäteveden joutuminen pohjaveteen on epätodennäköistä ja vaatisi pitkään jatkuneen ongelman verkostossa tai pumppaamossa, mutta pohjaveteen joutuessaan aiheuttaisivat merkittävät ongelmat ihmisten terveydelle ja talousvettä toimittavalle laitokselle. Kaikissa toteutuvissa onnettomuuksissa ovat mukana myös taloudelliset tappiot.

Jätepuhdistamoiden lietteen kuivatus tapahtuu yhden kuivaimen varassa. Tommolaan olisi harkittava uuden kuivaamon rakentamista.

Henkilöstö. Vesihuoltolaitoksen toiminta ja ylläpito vaatii erikoisosaamista laitoksen työntekijöiltä. Kolmen työntekijän muodostaessa henkilöstön on riskinä pitkä poissaolo tai muu este. Myös ulkopuolisilta ostettu päivystyspalvelu muodostaa riskin, kun olosuhteet tai paikat ei välttämättä ole tuttuja.

Talouden osalta alijäämäinen tulos antaa aihetta huoleen. Vesimaksujen kohtuullinen korottaminen ei välttämättä riitä turvaamaan toimintaa pitkällä aikavälillä. Toiminnan kulujen karsiminen on käytännössä mahdotonta, ilman että riskeerataan toimintaan liittyviä lakien- ja asetusten edellyttämää toimintatapaa.

Ympäristöyksikön ohjelmassa vv. 2025-26 on pohjavesien suojelusuunnitelman laatiminen. Suunnitelmaan yhteydessä tarkastellaan pohjavesien hallintaa tarkemmin.

4.1.5 Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä

Selonteko sisäisen valvonnan, riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä on kunnan varsinaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

Ympäristötekijät

Jätevedenpuhdistuksessa ja vedenhankinnassa toimitaan ympäristöluvan ehtojen puitteissa. Talousveden laatua tutkitaan Pälkäneen kunnan vesihuoltolaitoksen talousveden valvontaohjelman mukaisesti. Jätevedenpuhdistamoiden toimintaa valvontaan ympäristölupien mukaisesti. Juomavedelle annetut määräykset saavutettiin vuoden jokaisena ajankohtana ja jätevedenpuhdistamoiden toiminta oli ympäristöluvan mukaista. Pumppaamoiden toimintaa valvontaan kaukovalvonnalla ja pumppaamot kierretään viikoittain.

4.1.6 Esitys tilikauden 2024 tuloksen käsittelystä

Tilikauden tuloksen -277 493,92 euroa käsittelystä esitetään seuraavaa:

- Tuloutetaan aikaisemmin tehtyjä poistoeroja 9 274,11 euroa
- Tilikauden alijäämä -268 219,81 euroa siirretään taseen edellisten tilikausien yli- / alijäämätilille.

4.2 Talousarvion toteutuminen

4.2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

TOIMIELIN: **tekninen lautakunta**
TOIMIALA: **vesihuoltolaitos**
TILIVELVOLLINEN: **tekninen johtaja**

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
KESTÄVÄ KEHITYS:	Vesihuoltolaitoksen talous on tasapainossa	Käyttötalous saadaan tasa-	(K/E).		Vaatii pitkänajan suun-

		painoon ja vahvistetaan investointikykyä elinvoimaa ja tulevaa kehitystä tukeviin investointeihin.			nitelman. Ilman merkittäviä korotuksia tavoite on mahdoton saavuttaa
KESTÄVÄ KEHITYS: *Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.*	Toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Jäteveden-puhdistamon sähkönkulutuksen korvaaminen osittain itse tuotetulla sähköllä.	Ratkaisuehdotus, jolla saadaan 10% ostetusta sähköstä korvattua itse tuotetulla sähköllä, on laadittu (K/E).		Alustava suunnitelma aurinkosähkön hyödyntämiseksi on laadittu, mutta selvitys vaatii laajempia tutkimuksia.

Tuloslaskelma, ulkoinen

Vesihuoltolaitos	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama-%
TOIMINTATUOTOT	1 319 116	1 418 647	-58 000	1 360 647	1 347 687	-12 960	-0,95 %
Myyntituotot	1 308 719	1 418 000	-58 000	1 360 000	1 351 732	-8 268	-0,61 %
Tuet ja avustukset	11 795	647		647	-4 045	-4 691	-725,53 %
Muut toiminta-tuotot	-1 399						
TOIMINTAKULUT	-952 356	-862 146	-39 000	-901 146	-970 778	-69 633	7,73 %
Henkilöstökulut	-211 029	-233 597		-233 597	-194 159	39 437	-16,88 %
Palvelujen ostot	-353 135	-373 760	-39 000	-412 760	-416 990	-4 130	1,02 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-378 869	-253 970		-253 970	-357 641	-103 671	40,82 %
Muut toimintakulut	-9 322	-819		-819	-1 988	-1 169	142,74 %
TOIMINTAKATE	366 760	556 501	-97 000	459 501	376 909	-82 592	-17,97 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden on merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate). Toimintakate jäi 82.592 euroa tavoitteen alle.

4.3 Tilinpäätöslaskelmat

4.3.1 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

		1-12/2024		1-12/2023
Liikevaihto		**1 411 440,81**		**1 364 027,54**
Liiketoiminnan muut tuotot		-4 044,77		10 396,52
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-357 640,92		-378 869,05	
Palvelujen ostot	-422 909,80	-780 550,72	-360 063,29	-738 932,34
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-164 226,38		-157 524,40	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-26 068,15		-48 095,74	
Muut henkilösivukulut	-3 864,86	-194 159,39	-5 409,07	-211 029,21
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-611 615,12		-607 930,38	
Arvonalentumiset		-611 615,12	-8 790,50	-616 720,88
Liiketoiminnan muut kulut		-1 988,06		-9 322,36
Liikeylijäämä (-alijäämä)		**-180 917,25**		**-201 580,73**
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	3 631,05		5 335,12	
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-21 737,96		-28 031,68	
Muille maksetut korkokulut	1 783,71		-715,45	
Korvaus peruspääomasta	-80 251,87		-66 207,80	
Muut rahoituskulut	-1,60	-96 576,67	-238,35	-89 858,16
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		**-277 493,92**		**-291 438,89**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		**-277 493,92**		**-291 438,89**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		9 274,11		9 274,08
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**-268 219,81**		**-282 164,81**

VESIHUOLTOLAITOKSEN TUNNUSLUVUT	**2024**	**2023**
Sijoitetun pääoman tuotto, %	**-11,40**	**-8,01**
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	**45,80**	**-44,13**
Voitto, %	**-19,66**	**-21,37**

4.3.2 Vesihuoltolaitoksen tase

VASTAAVAA	1-12/2024	1-12/2023	VASTATTAVAA	1-12/2024	1-12/2023
A PYSYVÄT VASTAAVAT	8 827 914,27	9 161 353,40	A OMA PÄÄOMA	-2 032 663,34	-1 764 443,53
I Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00	I Peruspääoma	1 605 037,46	1 605 037,46
1. Aineettomat oikeudet	0,00	0,00	IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-3 369 480,99	-3 087 316,18
II Aineelliset hyödykkeet	8 822 314,27	9 155 753,40	V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-268 219,81	-282 164,81
1. Maa- ja vesialueet	183 080,17	183 080,17	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	17 535,79	26 809,90
2. Rakennukset	2 566 004,89	2 813 829,97	1. Poistoero	17 535,79	26 809,90
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 010 991,23	6 042 866,59	E VIERAS PÄÄOMA	10 975 667,17	11 004 043,79
4. Koneet ja kalusto	15 854,08	20 731,96	I Pitkäaikainen	5 095 634,37	5 208 036,53
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	46 383,90	95 244,71	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	796 682,00	1 110 014,00
III Sijoitukset	5 600,00	5 600,00	8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	29 348,00	29 348,00
4. Muut saamiset	5 600,00	5 600,00	9. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	4 269 604,37	4 068 674,53
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	132 625,35	105 056,76	II Lyhytaikainen	5 880 032,80	5 796 007,26
II Saamiset	132 625,35	105 056,76	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 059 994,00	846 662,00
Lyhytaikaiset saamiset	132 625,35	105 056,76	3. Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	1 242 694,99	1 743 597,95
1. Myyntisaamiset	114 280,61	86 899,73	6. Saadut ennakot	423,52	2 255,90
3. Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	0,00	7. Ostovelat	81 731,47	92 696,03
4. Muut saamiset	18 229,35	18 157,03	8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	3 316 308,08	2 966 311,88
5. Siirtosaamiset	115,39		9. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	52 195,44	39 161,82
IV Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00	10. Siirtovelat	126 685,30	105 321,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 960 539,62	9 266 410,16	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 960 539,62	9 266 410,16

TASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	**-22,49**	**-18,76**
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	**779,83**	**800,47**
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	**-3 368**	**-3 369**
Lainakanta 31.12., 1 000 €	**3 099**	**3 700**
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1 000 €	**3 099**	**3 700**
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	**0**	**0**

4.3.3 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	1-12/2024		1-12/2023	
Toiminnan rahavirta				
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-180 917,25		-201 580,73	
Poistot ja arvonalentumiset	611 615,12		616 720,88	
Rahoitustuotot ja -kulut + (-)	-96 576,67		-89 858,16	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	334 121,20	0,00	325 281,99
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-278 175,99	-278 175,99	-174 529,71	-174 529,71
Toiminnan ja investointien rahavirta		55 945,21		150 752,28
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-100 000,00		-100 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-500 902,96		-590 294,94	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	-600 902,96	0,00	-690 294,94
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0,00		0,00	
Saamisten muutos	-27 568,59		-9 994,82	
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	349 996,20		400 247,35	
Korottomien velkojen muutos	222 530,14	544 957,75	149 290,13	539 542,66
Rahoituksen rahavirta		-55 945,21		-150 752,28
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2024**	**2023**
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	**632**	**653**
Investointien tulorahoitus, %	**120,11**	**186,38**
Laskennallinen lainanhoitokate	**0,85**	**0,68**
Lainanhoitokate	**3,92**	**4,16**
Kassan riittävyys, pv	**0,00**	**0,00**
Quick ratio	**0,02**	**0,02**
Current ratio	**0,02**	**0,02**

4.4 Vesihuoltolaitoksen liitetiedot

4.4.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Laatimisperiaatteet on kuvattu tilinpäätöksen kohdassa 4.1.1 kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.

4.4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot

	2024	**2023**
Vesilaitoksen myyntituotot	641 764,65	623 924,47
Viemärilaitoksen myyntituotot	769 676,16	740 103,07
Liikevaihto yhteensä	*1 411 440,81*	*1 364 027,54*
Vesilaitoksen muut tuotot	-4 044,77	10 396,52
Viemärilaitoksen muut tuotot	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	*-4 044,77*	*10 396,52*

Liitetieto 12 - Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Rakennukset	10-30 vuotta, tasapoisto	3,3 - 10,0 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10-30 vuotta, tasapoisto	3,3 - 10,0 %
Koneet ja kalusto	5 - 20 vuotta, tasapoisto	5,0 - 20,0 %
Laitteiden ohjelmistot	2 - 3 vuotta, tasapoisto	33,3 - 50 %

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu pääsääntöisesti vuosikuluksi.

4.4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19. Pysyvien vastaavien erittelyt

Aineelliset hyödykkeet

Pälkäneen vesi

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	183 080,17	2 813 829,97	6 042 866,59	20 731,96	0,00	95 244,71	9 155 753,40
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	239 169,19	0,00	0,00	39 006,80	278 175,99
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	87 867,61	0,00	0,00	-87 867,61	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-247 825,08	-358 912,16	-4 877,88	0,00	0,00	-611 615,12
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivoidut korkomenot							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	**183 080,17**	**2 566 004,89**	**6 010 991,23**	**15 854,08**	**0,00**	**46 383,90**	**8 822 314,27**
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	**183 080,17**	**2 566 004,89**	**6 010 991,23**	**15 854,08**	**0,00**	**46 383,90**	**8 822 314,27**

Olennaiset lisäpoistot

Erittely olennaisista lisäpoistoista

Maa- ja vesialueet erittely

	2024	2023
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	50 620,39	50 620,39
Muut maa- ja vesialueet	132 459,78	132 459,78
Maa- ja vesialueet yhteensä	*183 080,17*	*183 080,17*

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

	Jvk-lainasaamiset	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	5 600,00	5 600,00
Hankintameno 31.12.	**0,00**	**5 600,00**	**5 600,00**
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,00**	**5 600,00**	**5 600,00**

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2024	2023
Muut siirtosaamiset	0,00	0,00
Yhteensä	*0,00*	*0,00*

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

28. Oman pääoman erittely

	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	1 605 037,46	1 605 037,46
Peruspääoma 31.12.	1 605 037,46	1 605 037,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-3 369 480,99	-3 087 316,18
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-3 369 480,99	-3 087 316,18
Tilikauden yli-/alijäämä	-268 219,81	-282 164,81
Oma pääoma yhteensä	*-2 032 663,34*	*-1 764 443,53*

30. Pitkäaikaiset velat

	2024	2023
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	106 686,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	*0,00*	*106 686,00*

32. Muiden velkojen erittely

	2024	2023
Muut velat		
Liittymismaksut	4 269 604,37	4 068 674,53
Muut velat	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	*4 269 604,37*	*4 068 674,53*

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2024	2023
Lomapalkkavelan ja henkilöstökulujen jaksotukset	32 298,35	29 163,67
Muut palkkojen ja henkilöstökulujen jaksotukset	92 490,43	72 477,78

Korkojaksotukset	1 896,52	3 680,23
Yhteensä	*126 685,30*	*105 321,68*

4.4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	**Konserni**	
	2024	**2023**
Sopimusvastuut		
Vahvistetut kaavoista vesilaitokselle aiheutuvat velvoitteet	1 050 600,00	1 050 600,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0,00	0,00
Maankäyttösopimuksista vesilaitokselle aiheutuvat velvoitteet	683 600,00	683 600,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0,00	0,00

4.4.5 Henkilöstöä ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2024	**2023**
Kokoaikaiset	3	3
Yhteensä	*3*	*3*

5 PÄLKÄNEEN KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Pälkäneellä 24. maaliskuuta 2025
PÄLKÄNEEN KUNNANHALLITUS

Rainer Zeitlin	Erkki Hyöki
Maria Aho	Jani Luukkonen
Reetta Mathier	Elina Mäkinen
Kirsi Saarinen	Pertti Salminen
Tommi Vuorinen	Pauliina Pikka

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Tampereella päivä kuuta 2025

KPMG Oy Ab

Mari Säynätjoki
JHT, KHT

6 LUETTELOT JA SELVITYKSET

KIRJANPITOKIRJAT		SÄILYTYSTAPA
Tasekirja		Sidottu kirja
Päiväkirja		Sähköisessä järjestelmässä
Pääkirja		Sähköisessä järjestelmässä

APUKIRJAT		SÄILYTYSTAPA
Myyntireskontra		Sähköisessä järjestelmässä
Ostoreskontra		Sähköisessä järjestelmässä
Käyttöomaisuus		Sähköisessä järjestelmässä
Konsernikirjanpito		"Sähköisessä järjestelmässä, paperitulosteet"

TOSITELAJIT	TAPAHTUMA	SÄILYTYSTAPA
Kirjanpito		
AIF	AIF tositekonversio	Sähköisessä järjestelmässä
AKT	Aktivoinnit	Sähköisessä järjestelmässä
ALV	ALV-maksuajo	Sähköisessä järjestelmässä
AS	Alkusaldo	Sähköisessä järjestelmässä
Kman	Asiakkaan man. kuittaukset	Sähköisessä järjestelmässä
KPA	Kirjanpitotapahtuman palautustapahtuma	Sähköisessä järjestelmässä
MuistioE	Muistiotositteet Excelistä	Sähköisessä järjestelmässä
MuistSisLa	Muistiotositteet Sisäinen laskutus	Sähköisessä järjestelmässä
Palkka	Palkat Populus	Sähköisessä järjestelmässä
Pankki	Pankkitositteet	Sähköisessä järjestelmässä
Myyntireskontra		
Ltappio	Luottotappiokirjaus	Sähköisessä järjestelmässä
Man	Manuaaliset suoritukset	Sähköisessä järjestelmässä
PERINTÄ	Perintä toimeksiantoliittymä	Sähköisessä järjestelmässä
Vii	Viitesuoritukset	Sähköisessä järjestelmässä
10 - 92	Laskulajit 10-92	Sähköisessä järjestelmässä
Ostoreskontra		
OL	Ostolaskut	Sähköisessä järjestelmässä
OM	Ostoreskontran maksut	Sähköisessä järjestelmässä
ORK	Ostoreskontran kohdistustapahtumat maksu-tosite	Sähköisessä järjestelmässä
Käyttöomaisuus		
KOM	Käyttöomaisuus	Sähköisessä järjestelmässä
XAKOM	Kom-konversio	Sähköisessä järjestelmässä

Allekirjoitustosite

SignSpace-palvelussa tehty allekirjoitus
Päiväys: 2025-04-04 09:09:19 (EET)
Tarkistuskoodi: E14NSB9KHJ7LDYWN12EE4J16YTSGCEH2KHQTA
WJGLE0PLB32SY954HEATB8TWI2VFFR50S0NB6ZMPG848Q5COEA
JKTOCWCQLCT7B0M9ML7TF7YBYC0H2GJO3G8MG1R8S

Tilinpäätöskirja 2024.pdf (124 sivua)
a7759c27338aa55951a2abec121f852fd17ff2afef0b37620fd7e12fa2098bc8

on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelussa.

Rekisteröity koko nimi: **Tommi Johannes Vuorinen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Tommi Johannes Vuorinen

Allekirjoitettu 2025-03-25 10:28:26 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Maria Kristina Aho**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Maria Kristina Aho

Allekirjoitettu 2025-03-25 10:51:21 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Rainer Eerik Kristian Zeitlin**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Rainer Eerik Kristian Zeitlin

Allekirjoitettu 2025-03-25 11:06:28 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Erkki Juhani August Hyöki**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Erkki Juhani August Hyöki

Allekirjoitettu 2025-03-25 22:54:12 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Kirsi Matilda Hannele Saarinen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Kirsi Matilda Hannele Saarinen

Allekirjoitettu 2025-03-26 11:58:53 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Elina Heini Linnea Mäkinen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Elina Heini Linnea Mäkinen

Allekirjoitettu 2025-03-26 12:38:51 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Reetta Johanna Mathier**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Reetta Johanna Mathier

Allekirjoitettu 2025-04-02 13:57:21 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Pertti Olavi Salminen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Pertti Olavi Salminen

Allekirjoitettu 2025-04-02 15:49:19 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Jani Aulis Einar Luukkonen**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Jani Aulis Einar Luukkonen

Allekirjoitettu 2025-04-03 15:05:39 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Pauliina Sisko Pikka**
Organisaatio: **Pälkäneen kunta**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **SignSpace (Vastuu Group Oy)**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Globalsign TSA**

Pauliina Sisko Pikka

Allekirjoitettu 2025-04-04 09:09:19 (EET)

SignSpace allekirjoituspalvelu

SignSpace® on sähköisen allekirjoittamisen palvelu, jonka tarjoaa SignSpace, Vastuu Group Oy, Business ID 2327327-1, Suomi.

Tähän dokumenttiin liitetty allekirjoitus on eIDAS asetuksen (N°910/2014) mukainen sähköinen allekirjoitus.

Dokumentin allekirjoittaja(t) on tunnistettu palvelussa seuraavasti:

Pankkitunnistus – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun pohjoismaisilla pankkitunnuksilla.

Allekirjoituksen autenttisuuden tarkistaminen

SignSpace-palvelu tarjoaa käyttöliittymän sähköisten allekirjoitusten tarkastamiseen. Palvelu on sekä palvelun käyttäjien, että ulkoisten tahojen käytössä. Palvelun avulla vastaanottaja voi varmistua, että hänelle toimitettu allekirjoitettu asiakirjakokonaisuus on alkuperäinen ja muuttumaton. Tarkistuspalvelussa käyttäjän palveluun lataamien tiedostojen eheys tarkistetaan ja näitä verrataan palvelussa tallennettuihin alkuperäisiin tietoihin.

Asiakirjan alkuperäinen versio, joka sisältää kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot, säilytetään SignSpace-palvelussa.

Allekirjoitettaessa asiakirjasta muodostetaan jakeluversio, joka sisältää PDF-muotoisen allekirjoitussivun PDF-dokumentin viimeisenä sivuna tai muun tiedostomuodon tapauksessa erillisenä PDF-tiedostona. Jakeluversion PDF on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelun sähköisellä leimalla.

Jakeluversion PDF:n alkuperäisyys ja muuttumattomuus on varmistettavissa tarkistamalla PDF-tiedoston allekirjoitus. Tarkistaminen voidaan tehdä SignSpace-palvelussa tai käyttäen esimerkiksi Adobe Acrobat Reader-sovellusta.

Kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot ovat saatavissa SignSpace-asiakaspalvelun kautta.

Ohje SignSpace -palvelussa allekirjoitetun asiakirjan tarkistamiseen:

- Tarkistajalla tulee olla käytettävissään allekirjoitettu asiakirja (jakeluversio) sähköisessä muodossa.
- Asiakirja voi olla yksi PDF-tiedosto, jonka lopussa on allekirjoitussivu, tai yhden tai useamman tiedoston ja näihin liittyvän PDF-muotoisen allekirjoitussivun kokonaisuus.
- Tarkistaja avaa https://signspace.vastuugroup.fi/fi/verifiointi sivuston.
- Tarkistaja lataa palveluun allekirjoitetun asiakirjan allekirjoitussivuineen ja saa tiedon palvelun tekemien tarkistusten tuloksista.

Allekirjoitukseen luottaminen

Allekirjoituksen tarkastamiseen ja turvallisuuteen liittyvät tiedot on kuvattu tarkemmin SignSpace-sivustolla: https://resources.signspace.com/legal-compliance-fi.

Tarkempi kuvaus on tarkoitettu myös välitettäväksi tarvittaessa kolmannelle osapuolelle jonka käyttöön sähköisesti allekirjoitettu asiakirja luovutetaan.

signspace

https://signspace.com/fi

asiakaspalvelu@signspace.fi
0600 301 339 (0,99 eur/min+pvm, viikonpäivinä 8.00 - 16.00)